

Освјетли

КЊИЖЕВНОСТ • УМЕТНОСТ • КУЛТУРА

САША ХАЦИ ТАНЧИЋ • БОРИСЛАВ ЗДРАВКОВИЋ
НИКОЛАЈ ТИМЧЕНКО • ДРАГАН РАДОВИЋ
ПРОФ. ДР ДРАГОМИР С. РАДОВАНОВИЋ
ПРОФ. ДР ДУШАН ЈАЊИЋ
СВЕТОЛИК СТАНКОВИЋ

Нова серија **1** година Лесковац **'23**

ПРИРЕДИО:
Данило Б. КОЦИЋ
публициста

ОСВИТ

КЊИЖЕВНОСТ * УМЕТНОСТ * КУЛТУРА

ПОВРАТАК У БУДУЋНОСТ

(Афористички круг Јабланичког округа, I)

ПРИРЕДИО:
Данило Б. Коцић, публициста

МЕДИЈА ЦЕНТАР
Лесковац
2023.

*Обновљено издање часописа „Освит“ посвећено
Саши Хаџи Танчићу и Миши Дедићу, покретачима овог гласила*

С а д р ж а ј:

1. Данило Коцић: Уместо увода (7)
2. Александар Чотрић, рецензија: Мали круг великих људи (11)
3. Радовановић Драгомир (13)
4. Кулић Живко (23)
5. Станковић Светолик (41)
6. Димитријевић Јован (51)
7. Стојковић Милко (61)
8. Станковић Саша (71)
9. Јовановић Зоран (83)
10. Митић Чедомир (89)
11. Димитријевић Наташа (93)
12. Ђермановић (Мирослава) Мира (111)
13. Пешић Перица (117)
14. Цветковић Милорад (129)
15. Коцић Данило (137)
16. Уместо поговора: кратак преглед историје часописа „Освит“ (153)

Уместо увода

I
Афоризам означава кратку књижевну форму која се у Србији, у почецима свог настајања, ослањала на пословицу и епиграм, односно на мудре изреке те дубоке мисли о моралу у бајкама и баснама, а може се јавити у облику строфе или се састојати од сажете, невезане, прозне реченице. По својој дефиницији, афоризам је термин који се користи за описивање чињеница исказаних сажето, садржајно, збијено. Он нам доноси неку општеважећу, дубоку мисао, досетку, мудрост, правило или искуство. У књижевности јој донекле одговара пословица, а у говору досетка. Афоризам је изрека која се поентираним и језгровитом формом издваја из прозног текста у којем се појављује.¹

Што је афоризам: Термин афоризам несумњиво означава најкраћи жанр у стиху (врло ретко) или прози с којим се на уметнички и духовит начин језгровито изражава одређена мисао у животу поједине личности. По тематици се најчешће веже уз филозофију, етику, друштво и политику, као и друге области произашле као резултат човековог стварања. Будући да је готово редовито критички интониран, афоризам богато користи алегорију, хиперболу, контраст, сарказам, иронију и алузију. Врло мало му је пажње посвећивано, а неки су теоретичари површно тврдили да је афоризам означава једну варијанту народне пословице. Познато је да су пословице производ народа и мудрости и да су засноване на животном искуству, док афоризам има свог аутора (творца). Често су грешили и они који су га означили као „сажету невезану прозну реченицу“ јер афоризам има метонимијску и метафоричку згуснутост и дубоку логичку заснованост, а осим у прози, појављује се и у стиху. Такође су грешили и они који су афоризам упоређивали са сентенцом. Сентенца је концизно изражена изрека о

1 (Извор: lektira.rs)

некој истини коју можемо да пронађемо на почетку неког текста или књиге и често се у говорном и писаном изражавању цитира, док се афоризам темељи на вишесмислености (амфиболија) и двосмисленост, метонимјској и метафоричкој асоцијативности, вештом наговештавању неког духовитог догађаја, алузивности. Успели афоризам је онај који садржи уметничку оригиналност зато је „смишљање“ и писање афоризама тежак посао. Имитирању овде нема места и с разлогом се успели афоризам вреднује у песмама у књижевности као и у новинарству као успела карикатура. Афоризми нас подстичу да размишљамо о реченој поруци јер поента поруке се не мора увек користити у форми целе реченице, на пример „Имао је последњу жељу, али је гробар био бржи“ – Г. Докна

Карактеристике афоризма: Афоризам је кратка, једноставно изречена тврдња која у себи садржи нијансу парадокса. Заправо, афоризам се може схватити као модерна верзија пословице.

Битне карактеристике афоризма су: изнијансираност мисли, језгровитост, духовитост, оштроумност актуелног израза. Афоризми могу бити критички настројени, а тада је њихова критика упућена друштву, целом свету или човековој природи. Афоризам треба да буде осмишљен тако да се иза њега крију бројне асоцијације.

Историја афоризма: Историја афоризма почела је још са Хипократом у време античке Грчке, који је тада сачинио збирку савета о болестима и лековима која је сачувана у Александријској библиотеци. Термин се развио од глагола апхоризеин чије је значење било разликовати, одвојити, изоловати, одредити, назначити.

У Србији се јавља почетком 19. века и везивао се за пословице и епиграме да би се касније развијао. Иако је термин познат још од античког доба, антички афоризам је данас права реткост јер се усредсређује на прагматичност живота и одликује га краткоћа форме. Своје медицинско значење задржава све до краја 16. века када су га италијански историчар Филипо Кавриано и шпански политичар и правник Балтазар Аламос де Баринет употребили у сажетим упутствима са саветима о лечењу поремећаја и душевних болести. Његова првобитна употреба и необичност термина су вероватно утицали на то да термин не буде брзо прихваћен у просвећеним европским круговима на исти начин као и други књижевни термини. Данас се афоризми одликују филозофско-књижевним вредностима и сматра се да је модерна колевка афоризма потиче из Немачке (16. век) и Француске (17. и 18. век).

Афоризми се такође појављују и у учењачким збиркама Плутарха, Еразма Ротердамског, у религијској литератури у Библији и Талмуди и у

филозофској традицији код Сенеке, Марка Аурелија, Ф. Ничеа. Такође је био популаран и у немачкој књижевности током 1800. године, на пример Јохан Волфганг Гете. У хрватској књижевности често га користе и Антун Густав Матош и Антун Бранко Шимић, а у српској књижевници Душан Радовић и Милан Витезовић. Афористичним стилем називају се текстови обиљежени дисконтинуираним, претметљивим поретком реченица или фрагмената.²

Афоризам у српском језику: Када говоримо о српском језику, афоризам, као термин, је имао другачије начине на које се испољавао. Најчешће се испољавао у пословицама, сентенцама и епиграмима, тј. мудрим изрекама, баснама и бајкама и дубоким мислима о моралу. У Србији се афоризам појављује тек 60. година 20. века и то најпре као жанр који су користили новинари. Навећи утицај на развој афоризма у српском језику и књижевности је имао Влада Булатовић Виб чију су практичну аформацију потпомогли Милован Витезовић и Душан Радовић. Афоризме су објављивали: „Политика експрес“, „Ошишани јеж“, „Илустрована политика“, Радио Београд, многи локални листови, па чак се појављују и у листу „Народна армија“. Касније га почињу користити многи млади ствараоци: Михајло Ћирковић, Перица Јокић, Вита Теофиловић, Весна Денчић, Владимир Јовићевић Јов, Миљенко Жуборски, Милован Илић Минимакс, Митар Митровић, Нинус Несоровић, Драгутин Минић Карло, Горан Докна, Зоран Богдановић, Миодраг Павловић, Радомир Рацковић, Милован Вржина, Радивоје Бојичић, Илија Марковић, Александар Баљак, Александар Чотрић, Зоран Ранкић. Током последњих неколико деценија значајно се повећао број писаца који се бави писањем афоризама. Афористичари који своје стваралаштво исказују током последње деценије 20. века имали су за инспирацију много материјала – од распада државе и економске кризе до свега што произлази из кризе морала што додатно подстиче значају продукцију и писање афоризама.

² P.S. **Афоризам** (од грчког *αφορίζειν* - афорисмос - дефинисати, одредити), дословно, одређење или дефиниција, је термин који се користи за описивање принципа исказаних сажето у пар речи или опште истине исказане кратком реченицом на такав начин да једном када се чује тешко ишчили из сећања. Битне карактеристике афоризама су: језгровитост, мисаоност, духовитост и актуелност. Представља један од најкраћих уметничких жанрова. Најчешће се везује за теме као што су политика, друштво, етика и филозофија, али и за друге области човековог стварања. Успели афоризам је онај који садржи уметничку оригиналност. Афоризам читаоце никада не оставља равнодушним и увек подстиче на размишљање о ауторовој поруци, која се обично налази у завршници исказа, некад чак и у само једној реч

Разлика између афоризма и пословице: Основна разлика између афоризма и пословице састоји се у њиховој намени. Пословица нам служи да нас поучи и пренесе одређено искуство, без намере за уметничком трансценденцијом. Док је афоризам посебан тип фигуративног мишљења и у њему свако значење ствара неко ново. У пословицама немамо апстрактног изражавања, а у афоризму је оно суштина.

II

Лесковац и Јабланички округ (Лебане, Медвеђа, Бојник, Лесковац, Власотинце, Црна Трава) одавно су познати у јавности по карактеристичном говору, који је, нажалост, у „*београдској чаршији*“ често наилазио на подсмех. Покушаји да се томе многи супродставе, углавном се завршавају (без) успешно иако је било јасно да су на језику лесковачког краја (и југа Србије), написана књижевна дела изузетне вредности. Последњих година овај део Србије издвојио се не само по причама на „*чистом*“ лесковачком говору (призренско-тимочки дијалекат), него и одличним афоризмима, који су открили, „*као на брисаном простору*“, таленат и одлично познавање духа „*обичних људи*“ сиромашног југа Србије.

Ова књига афоризама (и кратких прича) један је, надам се, успешан покушај да се покаже како су овде рођени заиста талентовани аутори, који, стицајем разних околности, нису увек успели да се наметну „*широј читалачкој публици*“ и зато се о њима у Србији (углавном) премало зна.

Конечно, ову књижицу не би требало читати како је написана; боље је прелиставати „*с брда с дола*“. Наравно, потрудио сам се да представим углавном понајбоље афористичаре који се баве и другим формама литерарног језика.

Уколико у овоме делу читање пронађе макар неколико добрих афоризама, испунио сам дуг према заступљеним ауторима у (не)скривеној нади да се малчице представимо на прави начин – афоризмима, шалом и смехом!

Данило Коцић

МАЛИ КРУГ ВЕЛИКИХ ЉУДИ

- Александар Чотрић, књижевник: Данило Коцић – *Повратак у будућност* (лесковачки афористички круг, Лесковац, 2013), рецензија

Данило Коцић, угледни новинар, публициста и књижевник подухватио се прегнућа да представи савремено хумористичко-сатирично стваралаштво аутора који су рођени у лесковачком и јабланичком крају, или су својим делом везани за овај крај Србије. Овакве књиге с регионалним и завичајним обухватом значајне су што упознају читаоце одређеног дела наше земље с достигнућима њихових земљака и суграђана, али и што скрећу пажњу шире српске јавности на, понекад неправедно, скрајнуте домете аутора који пишу у унутрашњости. Нема сумње да ће зборник *„Повратак у будућност“*, после сличних избора хумора и сатире Поморавља (Александар Добросављевић), Новог Сада (Нинус Несторовић), Ужица (Слободан Симић), Мачве (Живко Гавриловић), Крагујевца (Марко Миљковић), бити драгоцен прилог формирању комплетније слике о афористици и краткој сатиричној причи данас и овде.

Лесковац је град који је изнедрио, сада већ можемо рећи, класике српске сатире - Жака Конфина, Слободана Костића и Драгана Радовића, који су ударили снажан печат и обогатили нашу књижевност овог жанра, лепотом и богатством дијалекта, потпуно новим темама, необичним стилским поступцима и фигурама, живопис ношћу ликова, интересантним фабулама, раскошним хумором и оштром критиком. Аутори (Драгомир Радовановић, Живко Кулић, Светолик Станковић, Јован Димитријевић, Милко Стојковић, Саша Станковић, Зоран Јовановић, Чедомир Митић, Наташа Димитријевић, Мира Ђермановић, Перица Пешић, Милорад Цветковић, Данило Коцић), заступљени у овој панорами, на њиховом су трагу. Неки међу њима су већ признати ствараоци, други се у последње озбиљније посвећују писању, а трећи доследно и упорно крче свој пут ка врху домаће продукције у овој области. У поднаслову књиге *„Повратак у будућност“* истакнуто је: „Лесковачки афористички круг“. Зато није претенциозно ако кажемо, цитирајући песму преминулог Масима Савића, да ову књигу чини *„мали круг великих људи“*.

Приређивач Данило Коцић је изузетан новинар, ревносни хроничар прилика, успешан књижевник, објективан тумач и добар познавалац свеукупних прилика у лесковачком крају, укључујући и збивања на литерарној сцени. Зато је он, а додајмо свему побројаном и признати сатиричар, позван и квалификован да сачини овакав репрезентативни избор који баца ново светло на хумористичко-сатирични опус пред стављених писаца. Он је у стварању оваквог дела пошао од скромне премисе да изнесе на видело свету „макар неколико добрих афоризама“, али је учинио нешто неупоредиво више, јер је омогућио да откријемо много изванредних бисера духа и бритких књижевних минија тура, да уживамо у њиховом садржају, уметничком изразу, скривеним значењима, порукама, ауторском ставу и храбрости аутора да свакоме и све скрешу у брк.

Књига пред нама јесте резултат симбиотичког односа, али има сва обележја ауторског дела, јер је приређивач овакав пројекат осмислио, конципирао, реализовао, селектовао, уклопио и растумачио. У прилог овој тврдњи иду и прикупљени и обрађени биографски подаци заступљених аутора, те врло стручна и опширна састављачева објашњења о томе шта је афоризам, о његовом историјату и садашњости, о томе шта га издваја од других жанрова. Због свега наведеног, приређивач Данило Коцић, заслужује да му у име свих који воле и поштују српску сатиру кажемо: Велико хвала! У њеном сложенем мозаику ова књига је употпуњује бројним блиставим и позлаћеним коцкицама, као што су: Кад му трагедија успе, редитељ је срећан. (*Драгомир Радовановић*); Свака власт је добра, док не постане претходна. (*Живко Кулић*); Свет је постао глобална лудница у којој пацијенти покушавају да излече лекаре. (*Светолик Станковић*); Сигуран сам да власт и опозиција спавају заједно. Приметио сам како једни друге покривају. (*Јован Димитријевић*); Остајте овде! Ми одлазимо. (*Милко Стојковић*); Куну се у Косово, али гину за Дедиње. (*Саша Станковић*); Кад јагањци утихну, овнови се више чују! (*Зоран Јовановић*); Пријатељ је пријатељу знак питања. (*Чедомир Митић*); Ако вас убеђују. Не верујте им. (*Наташа Димитријевић*); Демократија нам је ушла на велика врата, сад нам излази на нос. (*Мира Ђермановић*); Осуђени смо на доживотну демократију. Без права жалбе. (*Перица Пешић*); Пропевао сам на информативном. Ни сањао нисам да сам музички образован. (*Милорад Цветковић*); Велики лопови су доказ да код нас није све покрадено! (*Данило Коцић*).

Александар Чотрић

ДРАГОМИР С РАДОВАНОВИЋ

Проф. др Драгомир С. Радовановић је привредник, професор, књижевник и сликар. Рођен је 7. априла 1948. године у Кацабаћу, општина Бојник, од оца Станоја и мајке Јованке. Доктор је економских наука, члан Удружења књижевника Србије, члан Српске духовне академије, академик САНУ (Српске краљевске академије научника и уметника) и Православне академије наука, уметности, вештина и иновација Србије у Београду. Књижевношћу се бави више од четрдесет година и пише све књижевне жанрове. Бави се и етнографским и сакупљачким радом. До сада је објавио више од двестотине књига и тиме постао једини писац са више од 200 наслова у земљи, а Лесковац први град у коме се то десило. Добитник је много бројних друштвених и књижевних награда и признања. О њему и његовом раду до сада је објављено девет књига.³

ДРАГОМИР С. РАДОВАНОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Ако је грех волети жену, никада нећу молити за опроштај греха.
- Ако неки не могу да ураде нешто да би били као ви.
- Урадиће свашта да бисте ви били као они.
- Да би га ућуткали, натерали су да га проговори.
- Да сам на време постао демократа, сад бих могао да купујем гласове.
- Владари и кад собом не владају – владају.

³ Драгомир С. Радовановић, *Зашто*, роман, Београд, 2022.

- Бити ил не бити – дилема је сваког полицајца.
- Вредност слободе најбоље се види из затвора.
- Вредност човеку одређује број непријатеља.
- Док су нас преводили жедне преко воде, остадосмо гладни.
- Жена у друшту ће вас запазити, ако је не запазите.
- Женама је лако – јер немају жене.
- За кршење саобраћајних прописа се одговара. За остале прописе, како ко.
- И беда је боља од лажног сјаја.
- И кад је принуђен да клекне, човек не сме да поклекне.
- И кад се прода, земља не може да се извезе.
- И коловође играју по туђем такту.
- И линч је израз воље грађана.
- Игра није ни почела, а ја сам отишао у аут.
- Играју се делије са остатком Србије.
- Имао сам пуно пријатеља, а он само једног човека.
- Истина мора бити наша, макар променили све судије.
- Историја се ствара мењањем географије.
- Исуса је крстио Свети Јован. Наши богови су остали некрштени.
- Једино код истражног судије знаш са ким разговараш.

- Кад падне незанемљиви вођа, замени га неко са улице.
- Кад се на изборима погреши, створи се историјска личност.
- Кажу да сам непријатељ, а стално ме зову на разговор.
- Као народ смо ушли у нови миленијум. Дај боже, да из њега и изађемо.
- Ако кочијаш добро види, онда ће и са слепим коњима доћи ће до циља.
- Идеална лепотица за вола је – крава.
- И онај ко доживи пожар, не избацује ватру из употребе.
- И црвена ружа баца црну сенку.
- Иако му није лоше, патос би, ипак, да је плафон.
- И кад га заклоне облаци, сунце сија пуним сјајем.
- Ко је стално на испиту – тешко схвата материју.
- Ко новцем чини све, чини и свашта за новац.
- Аргументом снаге давао је снагу аргументима.
- Афоризам може да вреди од 30 дана до неколико година.
- Био бих ја велики писац, кад бих о њима писао да су велики људи.
- Верујем у загробни живот. Негде се мора живети.
- Волео бих да будем у рају, али са друштвом из пакла.
- Градили су они станове и за младе али наша деца им нису никакав род.

- Грешке коловође одржавају се на цело коло.
- Глупост се нигде не изучава, а највише се примењује у пракси.
- Да би се крстио човек не мора да иде у цркву. Може да гледа и други ТВ дневник.
- Да није владе, многи би у земљу крали.
- Да су Турци харач назвали ПДВ-ом, још би нама владали.
- Док ми стварамо историју други нам мењају географију.
- Добро се уновчи онај који се више пута прода.
- Због изборних резултата, више ни пиће не бирам.
- И дахије су мислиле да ће дуго владати Србијом.
- И највећи хитови нису заувек на првом месту топ – листе.
- Изгубили смо бој на Косову, а Косово без боја.
- Имаћемо богато друштво. Ови на врху су се већ обогатили.
- Кад га сви подмазују, државни апарат је у квару.
- Кад му трагедија успе, редитељ је срећан.
- Лук и вода су наши мед и млеко.
- Можете ме блатити, али ме нећете претворити у блато.
- Најбољи коњи скупштине су на улазу.
- Наша земља је једна велика породица. Све кум до кума.
- Наше школство је бесплатно. Бадава се школујемо.

- Наши избори иду као подмазани.
- Они нама све по прописима, а ми њима све по списку.
- Памет највише смета онима који је немају.
- Паметни пред будалама попуштају – живчано.
- Пензионери неће ово дуго трпети. Брзо ће променити свет.
- Тешко народу кога развијају заостали у развоју.
- Боље је бити болестан него нездрав.
- Боље је бити и лош јахач, него добар коњ.
- Боље је распеваном цврчку него вредном мраву.
- Бургија се оцењује према квалитету врха.
- Влага најбрже продире у пањ који одумире.
- Врата се подмазују тек кад почну да шкрипе.
- Где је пуно пањева, нема добре шуме.
- Желим да живим рискантно. Зато се бавим писањем.
- Живот су дани које смо запамтили.
- За многе људе живот је као лоше време. Стану и чекају да прође.
- За разлику од главе, стомак зна када је празан.
- И будале имају своју хијерархију.
- И дрво са најјачим кореном зачас постане пањ.

- И задња рупа на свирали може да поремети хармонију.
- И сила Бога моли, кад наиђе на већу силу.
- И ситна боранија може да запржи чорбу.
- Иако му није лоше, патос би, ипак, да је плафон.
- Јефтини голови се скупо плаћају.
- Кад би батине доносиле памет, магарци би били најпаметнији.
- Кад би људи говорили само о ономе што знају, владала би тишина.
- Кад вас избацују из кола, најпре вас изведу из такта.
- Кад нас деле, они се множе.
- Кад сам био мали, демократске одлуке је доносио најјачи од свих.
- Кад се вода замути, талог исплива на површину.
- Кад се река излије, корито се не види.
- Када мудар човек ћути, некоме даје одговор.
- Катодне цеви наносе више зла од пушчаних.
- Ко мисли да зна, мање зна него што мисли.
- Ко не уме да пронађе излаз, треба му показати врата.
- Ко новцем плаћа љубав, најбоље да купи пса.
- Ко пије да заборави, неће заборавити да пије.
- Ко хоће поштено да заради, заради болест.
- Лако је родитељ постати – тешко је то остати.

- Лоша је математика када је много обрачуна.
- Ма колико да је велика, свећа догори до краја.
- Магарац је већи што више терета носи.
- Међународна заједница све више подсећа на – првобитну.
- Највећа памет је потребна у разговору са лудаком.
- Нашу праксу не може ни теорија да издржи.
- Не зна онај који мисли да зна, већ онај који зна да мисли
- Променом возача мењају се карактеристике возила.
- Свако сматра да има довољно памети, па испада да је она најправилније распоређена.
- Следећи потоп биће од пластике.
- Сувише смо јаки кад знамо да је Троја пала само због једног коња.
- Суд је као преварени муж. Само он не зна оно што сви знају.
- Доста смо подржавали ми вас горе, подржите мало ви нас – доле.
- Све су нам појели, попили и – попушили.
- Алиментација је резултат лоше рачунице или доброг прорачуна.
- Велика љубав некоме донесе, а неком одузме памет.
- Жене воле паметне мушкарце, а кад их сретну желе да их учине будалама.
- Ако нисте члан њихове странке, онда сте странка њихових органа.

- Боља је жена која уздише од жене која хрчи.
- Боље је бити и лош јахач, него добар коњ.
- Волим да сам на распуштеници, као ђаци на распусту.
- Гуске кроз маглу су претече наших руководилица.
- Држава се паралелише. Продаја следи.
- Демократске методе су ушле у народ. Постале су страх и трепет.
- Док он држи говор о срећи и благостању, мени црева крче.
- Док је ћутао мислили су да је будала. Кад је проговорио – нису мислили.
- Достојевски, где си? Ево ти правих идиота.
- Дуго су боравили на функцијама. Ред је да мало одлеже.
- Данас ради само ко нема других извора прихода.
- Европа је добар избор – кад нема бољег.
- Знамо ми који су кривци, али знамо да они о свему одлучују.
- За болест историје, треба утврдити историју болести.
- Иако све раде на томе, мало је жена – удовица.
- Кад се изгуби, демократија се тражи на улици.
- Кад се вратио са службеног пута, признала му да јој је до његовог повратка много стало.
- Љубав није слепа. Слепи су заљубљени.
- Многи застаре пре него што остаре.

- Наше будуће време је прошло.
- Некад су нас преваспитавали батинама, а данас информацијама.
- Неки постану гњили пре него што sazру.
- Немања је Лесковац добио на поклон. У наследство нам је оставио презиме.
- Ништа се код нас не дешава случајно. Ми смо организовано друштво.
- О њиховој безбедности не размишљајте. Обезбедили су се на време.
- Памет није у директној пропорцији са висином положаја у држави.
- Покушајте да средите своје мисли, па ћете видети да немате шта сређивати.
- Престао сам да пијем. Страх ме је да све ово што видим дупло.
- Сваки солитер је село у малом.
- Боље издати књигу него отаџбину.
- Боље је сиромаштво због порока него због врлина.
- Животно искуство је као чачкалица. Служи само вама.
- Кад вам је стомак празан, више вам пуне уши.
- Кад се бира између два зла, и мање зло је велико.
- Кад се нешто зна, а не зна да се примени, као да се не зна.
- Када га сви тупе, стање се заоштрава.
- Ко у Бога верује, црква му није потребна.

- Уместо што нам продајете маглу, хватајте маглу.
- У друштву слепаца исто се види.
- Ја видим куда води овај народ – рече слепац слепцу.
- Не верујем да опозиција може да уништи земљу. Ја верујем у позицију.
- Некад су дизали задужбине после пљачке, а данас их дижу да би пљачкали.
- Ако нисте члан њихове странке, онда сте странка њихових органа.
- Кад га сви подмазују, државни апарат је у квару.
- Незапослени би могли да узму мотку у руке.
- Ако желите да будете мирни, крадите по закону.

ЖИВКО КУЛИЋ

Живко Кулић рођен је 10. јуна 1954. године у селу Врапцу, општина Медвеђа, Република Србија. Дипломирао и докторирао на Правном факултету Универзитета у Београду. Обављао различите правне послове у привреди, органима локалне самоуправе и ранијим савезним органима. Између осталог, био секретар СО Медвеђа, начелник полиције, народни посланик у Народној скупштини Републике Србије, помоћник генералног секретара Савезне владе и универзитетски професор. Дужи низ година врши дужност миритеља, односно арбитра у Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова. Објавио двадесетак уџбеника, монографија, коментара закона и других публикација, као и више десетина научних и стручних радова.

Члан Удружења књижевника Србије и председник Књижевног клуба Покрета трећег доба Србије. Пише афоризме, антипословице, епиграме и сатиричне приче. Афоризме пише од студентских дана. Заступљен у бројним антологијама, енциклопедијама, прегледима и зборницима. Награђиван и превођен. Живи и ради у Београду.

КЊИГЕ АФОРИЗАМА: „Ја сам тај“ (1987, Заједница књижевних клубова Србије), „У кожи свога народа“ (2002, Радничка штампа, Београд), „У канцама демократије“ (2009, Алма, Београд), „Афоризми: избор“ (2013, Алма, Београд), Незаштићени сведок“ (2013, Алма, Београд), „Прекомерна употреба демократије“ (2015, Алма, Београд), „Под будним оком демократије“ (2016, Алма, Београд), „Јуначење из мишије рупе“ (2018, Алма, Београд), „У оковима демократије“ (2019, Алма, Београд), „Власт царује, народ кладе ваља“ (2021, Алма, Београд).

КЊИГЕ АНТИПОСЛОВИЦА: „Није шија него врат“ (2020, Алма, Београд), „Стари бисери у новом руху“ (2020, Алма, Београд), „И ми коња за фрку имамо“ (2022, Алма, Београд).

ЖИВКО КУЛИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Ако Афричка шљива лаже, тврд орах не лаже.
- Американци не пропуштају ниједан рат. Двадесет нобелових награда за мир није им пало с неба.
- Београд се узалуд шири. Круг двојке и даље држи све конце у рукама.
- Благо магарцима. Сваки други је на коњу.
- Борили смо се против једноумља, а изборили за двоумље. Једно из Вашингтона, друго из Брисела.
- Браќ у кризи, хара бела куга, а они се боре да друг жени друга.
- Вековима цвета најстарији занат, иако никада не промени алат.
- Власт је увек у праву. И кад лаже, знам да говори истину.
- Власт царује, опозиција пландује, народ кладе ваља!
- Водимо љубав, а не рат! Ако имамо чим, лако ћемо наћи с ким.
- Годинама смо цитирали Маркса, а сада се правимо као да смо пали с Марса.
- Даље стезање каиша је могуће, али само око врата!
- Данас прва виолина у оркестру, сутра последња рупа на свирали. Преко ноћи одсвирала своје.
- Данас мамин и татин син, сутра татина и мамина ћера. Све се може, кад се хоће.

- Демократија је владавина народа, упрегнутог у јарам!
- Друштвена својина је одсвирала своје. Чим је пала на колена, добила је ноге.
- Ђаво више не мора да долази по своје. Јавни извршитељ га је у свему надмашио!
- Европа се убрзано мења. Све мање личи на своје претке, а све више на туђе потомке.
- Жута кућа не треба да брине за своју будућност. Бела кућа ће увек стајати уз њу.
- Злочини на свим странама, а злочинци само на једној.
- Законе доноси проста већина, а диктира богата мањина.
- Злочин расветљен, злочинац заштићен, а за очевицима се и даље трага. Правна држава мора да функционише.
- Змија се пресвлади једном годишње, а жена трипут на дан.
- Знаш те ципело кад си опанак била. И тада си ђон-образ имала.
- Између зоофила и некрофила нема велике разлике. И један и други више воле да комшији цркне жена него крава.
- Између политичара и бескућника нема велике разлике. И једном и другом капље са свих страна.
- Имамо славну прошлост и светлу будућност. Да нам је таква и садашњост, где би нам био крај?
- Имам стабилан брак. Осим мене, подупиру га и три жене – венчана супруга, животна сапутница и лепша половина.
- И најлепше ноге имају Ахилову пету.

- Информативни разговор може свакоме да запуши уста. Наоружан је до зуба!
- Искусна дама тера кера, а неискусна шета пса.
- Кад просјак постане бог, просјачки штап одмах претвара у батину!
- Кога Вашингтон уједе и Брисела се плаши!
- Колико рупа у закону, толико криминала у заклону!
- Ко неће Русију за мајку, хоће Америку за маћеху.
- Косовска битка је била 1389. године, а битка за Косово траје и данас.
- Криви смо што смо живи, а оптужују нас и што се недовољно захваљујемо за њихове злочине.
- Купљене дипломе се добро котирају. Свака друга седи у фотелји.
- Лактање преко кревета не треба превише осуђивати. Све је добро, кад се добро сврши.
- Лева рука – десни џеп, десна рука – леви џеп, обе руке – државни буџет!
- Лепота је пролазна. На задовољство естетских хирурга.
- Лопов једва чека да падне мрак. Да и њега огреје Сунце.
- Љубав између политичара и старлете је разумљива. Он се узда у одрешене руке, она у раширене ноге.
- Љубав је лепа само док се чека. Нема ни ташту, ни свекрву.
- Малигни утицај Русије на Балкану је недопустив! Резервисан је само за НАТО.

- Међународно право је постало мачји кашаљ. И Савет безбедности га је окачио мачку о реп.
- Мито и корупција не брину за резултате избора. У свакој партији имају своје људе.
- Мито се превише распиштољио. И у полицији се осећа као код своје куће.
- Млади су наше највеће богатство. Не можемо да их произведемо, колико можемо да их извеземо.
- Мудре главе чаме у тами, а голе гузе на насловној страни.
- Мушко-мушки брак је савршен. Два ожењена мушкарца, а ниједан нема ташту.
- На прљав веш и проститутка истреса гаће!
- НАТО се превише улењио. Постоје земље које још увек није бомбардовао.
- Наши фудбалери не могу да спусте лопту на земљу. Од ране младости живе у облацима.
- Некрофил једва чека да на мртвачницу падне мрак. Да и њега огреје Сунце.
- Нема рата који српски сељаци не могу добити, мира који српски политичари не могу изгубити, ни злочина који српски народ не може опростити.
- Нико није изнад закона. Док не постане јавни извршитељ.
- Ни прва брачна ноћ више није што је некада била. Невиност је давно изгубила.
- Од ваздуха се не живи. То и респиратори знају.

- Оженио сам мачку у цаку. Омацила ми је пуну кућу рогова у врећи!
- Опрезан мушкарац контролише ситуацију, а неопрезан плаћа алиментацију.
- Пас је човеков најбољи пријатељ. Никада га не олајава.
- Педофил, зоофил и некрофил су свесни својих поступака, али не могу да одоле слободи сексуалног опредељења.
- Пензионери живе од успомена, а остали од њихових пензија.
- Политика је курва. И с црним ђаволом се проституише!
- Правна држава добро функционише. Има довољно пендрека по глави становника!
- Право на рад имају сви. Чак и они који нису чланови владајуће партије.
- Превише смо савили кичму. И бескичмењаци нам седе на грбачи!
- Пред законом смо сви једнаки. Док не дођемо до првог шалтера.
- Прељуба је намазана свим бојама. И с кућним љубимцима тера кера.
- Преци имају славну прошлост, а потомци светлу будућност. Једино ми немамо ништа.
- Пријатељима сам кост у грлу, а непријатељима трн у оку. Живим к'о бубрег у лоју.
- Просечан грађанин не иде на море. Плива у дуговима!
- Прошлост Београда је под земљом, садашњост на земљи, будућност на води.

- Публика је дванаести играч. Противничким играчима псује мајку, помоћним судијама – мајку и оца, а главном судији – мајку, оца и све по списку!
- Ресавска школа је далеко догурала. И у Академији наука има своје људе.
- Реформа правосуђа је успела. Смртну казну сада изриче само улица!
- Риба смрди од главе, а твор од главе до пете.
- Савремени услови за склапање брака су јасни: одвојеност од родитеља, добра килажа, 45 година живота и хипертензија.
- Свака власт је добра, док не постане претходна.
- Све смо рехабилитовали. Доказано је да су и највећи издајници били на правој страни.
- Ситна боранија се опасуљила. Све теже јој се уваљују врући кромпири.
- Србија нема море, а има прваке света у ватерполу. Да нема ни копно, имала би и прваке света у фудбалу.
- Стоматолог је мајстор свог заната. И највећем ћутологу с лакоћом отвара уста.
- Судија, тужилац и бранилац се често опредељују за компромис. Окривљеном наногица, њима по трећина.
- Сунце се од искона рађа на Истоку, а слепци га и даље траже на Западу.
- Сунцокрет је највећи полтрон међу биљкама, камелеон међу животињама, а каријериста међу људима.
- Трут не ради ништа, а има све. Пала му је секира у мед.

- У добру је лако добар бити, на информативном разговору се познају јунаци!
- Укуси су различити. Једни воле у се, на се и пода се; други у се, на се и преда се; трећи у се, на се и иза се.
- У лажи су кратке ноге. Док је Си-Ен-Ен и Би-Би-Си не претворе у истину.
- Улица је закон! Кад крене, ни лежећи полицајци не могу је зауставити.
- У памет се, браћо Црногорци! Његошу се не држе лекције.
- Успех се не прашта. И пријатељи га на нож дочекују.
- Уста пуна части и поштења, а сламарица мита и корупције.
- Фабрике катанцима, њиве старцима, грбаче странцима! Да се зна ко је газда у кући.
- Фотеља има чаробну моћ. Многима је преко ноћи напунила сламарицу, завршила факултет и одбранила докторат.
- Харем је брак са највише рупа. Свака друга зарасла у коров!
- Царичин град је једини град у коме нема мита и корупције.
- Црногорац једва чека да се докопа хладовине. Да и њега огреје Сунце.
- Црногорско приморје је рај на земљи. Жене ватрене, врућине паклене, цене папрене!
- Што је за богатог кап воде у мору, за сиромаха је зелена оаза у пустињи.
- Што је историја славнија, то је географија срамнија.

ЖИВКО КУЛИЋ: ШАЉИВЕ ПРИЧЕ

%

ЈЕДАН НУЛА ЗА МЕНЕ

Писмени задатак из Француског језика. Одељење IV/1. Ближи се крај гимназијских дана. Свака оцена је важна. Велимир Јањовић одрадио своје и при крају часа хоће мало да се поигра. Седим поред њега, у задњем реду, и с пажњом посматрам шта ради. Вади однекле парче папира, мота га по рукама и чека „прави тренутак“ да га се ослободи. Глумећи невештог преписивача, а на очиглед професорице Наде Петковић, тиска га у џеп од кошуље, с намером да га тобож сакрије од ње. Готово у истом тренутку, Професорица узвикну: „Јањовићу, устани и да ниси мрдноу! Знам да стално преписујеш. Овога пута си се сам одао.“

Јањовић, онако прав и стасит, устаде, а на лицу му лебди осмех и израз збуњености. Професорица му одмах приђе, с убеђењем да јој је корпус деликти на дохвату руке. Победоносно извади пресавијени папир из џепа и с нестрпљењем поче да чита текст исписан на њему. Убрзо застаде, збуњено погледа у Јањовића и љутито му одбруси: “Срамота! Како те није стид?!” На папиру није било ни једне једине речи исписане на француском језику. Уместо тога, великим словима писало је *један нула за мене*.

ТРАНЗИСТОР

Утоку је час Одбране и заштите. Одговара Мирослав Стефановић, познат по надимку Пирки. Прича о пушкомитраљезу М53 и његовим деловима. На захтев професора Топаловића, почиње да га расклапа. У једном тренутку у рукама му се нађе кутија за муницију. „Како се назива тај део?“, упита га професор. Мирослав ћути и погледом тражи помоћ од осталих ученика. Неко од присутних тихо изговори: „Транзистор“. Мирослав и даље ћути.

„Како се назива тај део“, пита поново професор. Мирослав, прилично збуњен, покушава да схвати речи које до њега допиру. Истовремено, све већи број ученика, готово хорски, понавља: „Транзистор, транзистор, транзистор...“ Мирослав их чује, али и даље ћути. Није му јасно какве везе има транзистор са пушкомитраљезом.

Професор га и даље притиска. По трећи пут, поставља исто питање. Ситуација постаје све напетија. Мирослав се нашао на мукама. И даље ослушкује речи: „Транзистор, транзистор, транзистор...“ Нашавши се уза зид, а у недостатку паметнијег решења, полугласно изговара: „**Транзистор**“. „Поновите то што си рекао! Нисам те добро разумео“, рече му професор. Мирослав, издат од својих другова и другарица, зна да мора нешто да одговори, невољно и мало гласније изусти: „**Транзистор**“. Професор оста збуњен, а у учионици настаде општи смех.

У ФИЛОСОФИЈИ НЕМА КРАЈА⁴

Тече час Филозофије. Одговара Велимир Јањовић. Професор Тетковић замишљено гледа кроз прозор. Јањовић користи ситуацију и почиње „уживо да преноси“ фудбалску утакмицу Звезда – Партизан. Дуго не затвара уста. Прича о атмосфери на стадиону, навијачима, пропуштеним шансама, главном судији, головима... У једном тренутку професор се тргну, поврати у стварност и окрену према Јањовићу. Јањовић одмах ућута. „Зашто не одговараш“, упита професор.

„Испричао сам све што је требало“, одговори Јањовић. Професор га с неверицом гледа и додаје: „Нисам сигуран да си све испричао. **У филозофији нема краја**“. „Тако је“, узврати Јањовић, и настави: „Сви могу да потврде да сам и превише причао“. „Јесте, јесте“, повика више ученика. Професор се нађе у небраном грожђу, седе на столицу, и рече: „Нека буде тако, али нисам сигуран да сте у праву“. Јањовић тихо и готово нечујно узврати: „Нисам ни ја!“, на шта се сви који су га чули још једном слатко насмејаше.

⁴ Све три приче објављене су у књизи посвећеној прослави четрдесетогодишњице матуре моје генерације. У ствари, њима су описана три случаја који су се стварно десили у Гимназији у Аранђеловцу, у мом одељењу. Књига је изашла из штампе почетком јуна 2013. године. Све три су шаљиве.

СВЕТОЛИК СТАНКОВИЋ

Светолик Станковић – (Бабичко, 1945).

Електро инжењер по образовању и списатељ по вокацији. После свега што је претуррио преко главе, догурао до старачких година, и то сматра својим највећим животним успехом.

СТВАРАЛАШТВО: *Младост Помо равља*, (1970); заједничка збирка песама чланова Књижевног клуба „Сневања“ – Брестовац; *Последња лука* (2003), збирка песама, *Залудна молитва* (2007), збирка песама, *Реквијем за минула лета* (2021), збирка песама, *Гласови и сенке из „Добре Главе“* (2013), роман, *Последње путовање Јосифа Миљина* (2016), збирка приповедака, *Синодијин поглед* - роман о Исидори Секулић (2017), роман, *Бивши људи* (2018), роман, *Сизиф између Буњина и Хесе* (2019), роман; *Горко-сатирична стварност у делима Драгомира С. Радовановића* (2019.), есеј; *Непоћудне мисли* (2020), афоризми, *Брест* (2021), роман, *Године у Арвилу* (у штампи), роман.

Објављивао у часописима: *Помак*, *Суштина поетике*, *Бдење*, *Исток*, *Савременик плус*, *Словословље*, *Наша реч*, *Наше стварање*.

СВЕТОЛИК СТАНКОВИЋ – ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Свет је постао глобална лудница у којој пацијенти покушавају да излече лекаре.
- Црвена вештица протерана је са Дедиња. Заменила ју је жута вештица. Дедиње је, очигледно, вештиче насеље.
- Производња Мурти – Бинг пилула преселила се са Истока на Запад. Западњачке су много ефикасније.

- Управник Комеди Франсез у Паризу скинуо је са репертоара за 2007.годину, Хандкеову драму *Путовање у звучну земљу или умеће питања*. Комеди Франсез постала је Комеди мизерабл.
- Молити се Богу за оне који су на власти - да што пре оду.
- Хитлер нас је окупирао куку нама! Стаљин нас је ослободио, куку и леле нама! Потом нам је Запад подарио демократију, куку, куку, леле, леле...нама.
- Ако сте научили азбуку и написали неколике разгледнице, јављајући се пријатељима са летовања, уз то сте и девизно солвентни, поднесите захтев за пријем у Удружења књижевника Србије. Испуњаваите услове.
- Кад качите табле са именима улица, не качите их високо. Никад се не зна кад ћете морати да их мењате.
- Кад сам видео ко су све антикомунисти, постао сам комуниста.
- Никако да схватимо разлику између овог демократског пендрека и оног диктаторовог, жале се леђа.
- Озбиљна дилема. Црвена банда или Жути бандити.
- Ако се одрекну Косова и Метохије Србима ће бити много боље. Колико ће им тек бити боље ако се одрекну Србије.
- Мрожекова Цинкарења и друга потказивања изврсна је сатира. Цинкарења Србије ментална је гимнастика и страст “другосрбијанаца”.
- Срби су непогрешиви, увек изаберу најгоре међу собом.
- Велики су верници. Дошли су на власт захваљујући Милосрдном анђелу.

- Ако убијаш за рачун Америке, ‘’шириш демократију и браниш људска права’’. Ако убијаш бранећи себе, кућни праг и породицу, ти си ратни злочинац.
- Сигуран сам да би се Ратко Младић раније предао да га није тражила она климактерична бабускера.
- У нормалном свету ко мрзи и опањкава своју државу и народ, издајица је и ништарија. У Србији је добитник неке од међународних награда, установљених ад хок.
- Бити први у Србији значи ставити главу на пањ.
- Кад се нашао на високој политичкој функцији почео је да лебди у облацима.
- Друмска мафија, нафтна мафија, електропривредна мафија, фудбалска мафија, дуванска мафија, лекарска мафија, фармако мафија...Каква је тек држава са оволиким мафијама?
- Треба пре свега бринути о интересима овог осиромашеног народа. Поштено ! Рече и усели се у отету вилу на Дедињу.
- Обавештавају се свршени студенти права да се јаве матичним факултетима због поништавања испита *Међународно јавно право*.
- Народна банка Србије је попут Цркве. Одвојена је од државе. Својом платом гувернер је одвојен и од државе и од народа.
- Најуспешнији рецепт за еколошку државу је, приватизација на српски начин.
- Добио је награду *Квадрига* поводом уједињења Немачке. Заслуге за ову награду су му велике, разјединио је своју државу.
- Комунисти су забрањивали позоришне представе, новодемократе су ефикасније, затварају позоришта, музеје и библиотеке.

- У недемократским временима сан сваког глумца био је да игра Шекспира. У демократији, да рекламира кока колу, кафу и детерцент.
- Шекспир или кобасица ? Кобасица, свакако ! - одговарају мондијалисти.
- Ко пева зло не мисли. Ко мисли пише афоризме, али је отпевао своје.
- Чланови неких НВО траже избацивање Његоша из школске лектире. У праву су. Написао је незгодне стихове о орлу, и свињи којој су напунили корито.
- У својој бескрајној обести траже од нас *промену свести*.
- Европска унија, болесник којем не смеју да саопште одлуку о еутаназији.
- Од Срба су направили послушно стадо, сатерли су их на “Фарму”.
- „Велики брат“, најпре вас гледа...гледа...гледа, потом бомбардује. “За ваше добро”.
- Трампим државу за Нобелову награду. Може и нека мања, само нека је међународна.
- Ако сте певали у некој кафани поред Ибарске магистрале, учествовали на “Фарми”, “Задрузи” или у “Великом брату”, поднесите захтев за националну пензију, испунили сте услов за звање “заслужни уметник”.
- Дођосмо Опљачкасмо Србију = ДОС.
- Ако би се у Србији спровео закон о лустрацији морала би да увезе политичаре са стране.

- За све уступке ЕУ Србија је добила једно велико Ништа, које је власт прогласила за Нешто Велико, а квазианалитичари замајавају народ несувислим нагваждањима.
- Власт мора да буде сменљива, док је “Ми” не освијимо.
- Његов допринос развоју демократије у Србији, немерљив је. Нема тако малих мера.
- Најтежа српска клетва : *Дабогда те прогласили Вождом.*
- „Народ који не познаје своју прошлот, нема права на будућност“ (шпанска пословица). Од Срба траже да забораве своју прошлот.
- Комунисти су често имали необразоване идеологе. Данас се отишло много даље, идеолози су не само необразовани него и без икакве идеологије.
- Јуришајући на небо зауставили су се на власти.
- Нестали су кризни штабови, остала је криза.
- Лењин је оружјем пљачкао државне кочије са новцем. ДОС је био ефикаснији, једним шмајсером узео је Народну банку Србије.
- У центру града подигли су споменик певачу. О споменику погинулима у одбрани Србије не смеју ни да размишљају. Сва је прилика, отпевли смо.
- Зато што је четнички син, комунисти су га стално прогањали и шиканирали; свим државним наградама и почастима.
- Ушли су у Европску унију, преко Стаљинграда, у усташким униформама.
- Сумрак Србије почео је са зор(ан)ом.

- Не буните се због довођења министара и саветника са стране. Владе у Србији ионако састављају странци.
- Реконструкција владе завршена је. Следи реконструкција народа, па да Србија запливи у срећне воде.
- Најпрофитабилније занимање у Србији, борац против бишег режимима.
- Испљували су га и згазили у блату. Правиће га од блата.
- Улазак Србије у Европску унију биће пословичан: *Док се баба начинила, коло се растурило.*
- Кућа Радоја Домановића у Овсишту склона паду. Српска кућа доброно је урушена само нема Домановића да нам то саопшти.
- Пушење је опасно по здравље, али је корисно за каријеру.
- Села опустела, фабрике замандаљене, луднице све пуније. *Оду либералној економији и мондијализму, пева хор Соросевих штићеника у Србији.*
- Расписани су избори. Србија ће запливати у благостању - предизборних обећања.
- Путин је највећи психотерапеут данашњице. Излечио је западњачку политичку елиту од амнезије. Сетили су се да постоји Међународно право.
- Србија је земља чуда. Уништена привреда и хиперпродукција менаџера.
- Пљунувши на све принципе, распалили су по Принципу.
- Слобода? Сипа ли се то у цип? Тешко народу који слободу сипа у цип !

- Није био срећан што је председник Србије. Колико тек Србија није срећна што је он био њен председник!
- Они који много победе заборављају да ће им пораз бити још већи.
- Према тумачењу савремених европских ‘‘историчара’’, са Запада, очекујем да ће Хитлер бити рехабилитован као жртва комунизма.
- Врхунац хипокризије: *Бела кућа изражава забринутост.*
- Туристичке агенције у Србији рекламирају грчко одмаралиште Закинтос. С обзиром на платежну моћ већине Срба, једино би им одговарало одмаралиште Безкинтос.
- Милошевић није пристајао ни на шта, па је остао без главе. Његови политички наследници пристајали су на све, па смо остали без Србије.
- Мушкарци се хвале да су паметнији од жена, а жале се кад их оне преваре.
- У Србији све је транспарентно, што ће рећи провидно. Нарочито лажи којима нас свакодневно засипају.
- Окупирали су нас потпуно. Ми се и даље непрестано кунемо на верност њиховом путу, у беспуће на које су нас гурнули.
- Због њиховог бољег сутра, уништили су наше данас.
- Не дао ми Бог да почивам у Алеји великана или Алеји заслужних грађана. Хтео бих да будем у поштенијем окружењу.
- Да ли је јахач са Запада или са Истока, јаханоме је свеједно.
- Ако је пакао на небу, шта је ово на земљи?
- Некада је Домановић писао да је српски вођа слеп. Данас се много узнапредовало, српске вође мисле да је народ слеп.

- Бог је створио свет и човека на њему. По свему судећи, кад је стварао овог другог, руке су му озбиљно подрхтавале.
- Свакодневно нам утерују демократију у кости.
- Србија је одржала Европи лекцију из хуманости. Џаба га било, Стара дама не разуме ту лекцију. Никада није учила предмет који се зове хуманост.
- Да би створили рај на земљи, отерали су у пакао милионе људи.
- Што је ближа Америци и Европи, Србија је све даље од Косова и Метохије.
- Од историје су направили универзални штоф. Прекрајају је по својој мери и моди.
- ”Неиспитани су путеви Господњи”. Земаљски су у јадном стању јер их нико не одржава.
- Ако држиш до себе, клони се државних награда и похвала.
- Које су то будале довеле на власт ове будале?
- Мала лаж, већа лаж, највећа лаж. Званично саопштење.
- Истина је женског рода. Зашто нико не одговара због њеног силовања?
- Вешто пласирана лаж политичара опаснија је од сваког опијата.
- Кад се политичари изгубе у садашњости, враћају се у “славну” прошлост.
- Брак је дугачак мрачан тунел у који уђе љубав, а изиђе равнодушност.

ЈОВАН ДИМИТРИЈЕВИЋ

Јован Димитријевић, рођен 1961. у Грделици, електро енергетичар у пензији. Књиже вник, песник, афористичар, музичар, кантаутор... Пише књижевним језиком и на тимочко-призренском дијалек ту, кратке приче, песме, афоризме, палиндроме...

КЊИЖЕВНИ РАД: *Ја... само нешто да питам*, збирка прича и афоризама (2020), *Записано*, збирка кратких прича, песама и афоризама (2021). У припреми је трећа збирка прича под називом *Кочевбарски*. Поред књижевности бави се кулинарством, планинарењем, рачунарима, софтверима, Члан је поетског клуба „Поезија 016“ - Лесковац, Мулти уметничког друштва „ЛЕМУС016“ - Лесковац и Удружења писаца града Лесковца.

ЈОВАН ДИМИТРИЈЕВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Вођу посматрамо свакодневно. Зашто и не би, баш је леп за посматрање.
- Сањао сам да се Србија пробудила! Онда се пробудим и схватим да још није свануло.
- Отказан је лет а тај авион му је био последњи воз!
- Бистри највише замуते!
- Срби ће славити овај Васкрс јер... јер имају јаја!
- Када сам је видео како изгледа, верујте ми, не бих спавао са њом!

- У Србији ће наредних дана бити суво и ветровито. Дакле, идеално за дизање прашине.
- Чини ми се да је после епидемије, прање руку постало израженије.
- Никли смо широм света. Стиче се утисак да смо свуда насађени.
- Већина наших министара не пије воду!
- „Сити смо свега!“ - повикаше гладни!
- Руже нам саде на сваком кораку. Неизбежан је ход по трњу!
- Наши политичари никако да постигну консензус. Једни су за шире деловање, други за уже!
- Клуб слободних мислилаца организује заједничко замишљање слободе мишљења!
- Данас ми ташта није дошла у госте и... цео дан ми нису све овце на броју!
- Мора да је ток еволуције кренуо унатраг! Сваким даном, све већи број људи постају мајмуни!
- Потценили су га. Зато су га скупо платили!
- Наш је вођа увек будан и на опрезу. Враг никада не спава!
- Синоћ ми комшиница Вања умаче. А, недостајало је за длаку да је ухватим.
- И коњу се даје шака зоба па се после јаше!
- Усред ватре, седимо скрштених руку. Устаћемо када нам до ноката догори!
- Сваки човек има посебан укус... ако је веровати домороцима!

- Зло је дошло из подземља, значи одозго!
- Ако би кројач капу кројио по мерама свих глава, ретко коме би та капа пасовала!
- Да би упознао човека треба појести кило соли с њим. Кило соли ћу некако и појести али како човека?
- Људи, који се данас баве политиком, плънути су политичари!
- Владари света теже да уједине сав народ под једним стегом. Дакле, под стегом!
- Давно је пао мрак. Ако желимо угледати освит зоре, морамо устати!
- Ако се паметан, у друштву будала, не понаша као будала, испадне будала!
- Уз интернет, неки су се описменили, а неки опасминили!
- Није он тиква без корена, он је корен с тиквом.
- Ја их гласам да уђу у фотељу а они би моју столицу!
- Масовно смо заћутали! О томе се сада највише прича!
- Питаш ме, јесам ли спавао са њом?! Целе ноћи ока нисам склопио!
- Заложили су земљу, очекује нас пакао!
- Многима сам изашао у сусрет. Заправо, свима који су се кретали према мени.
- Дебело смо танки.
- Ретко коме није загустило.
- Или јашемо тутку или нас возе.

- Не веруј жени која ћути.
- Не гази земљу по којој ходаш.
- Ови, бистри су најмутнији.
- Гађао бих га али немам јаја.
- Непријатељ је пристао да нам исплати ратну одштету у неколико рата.
- Живимо широм града а као да смо у строгом центру.
- Нашег вође има свуда, као да је расејан.
- Веровали смо да припада некој научној грани. Својим деловањем, уверио нас је да је остао на нивоу балвана.
- Волећу нашег вођу до смрти. Ма, волећу га и после.
- Држава нас својим успесима обара с ногу.
- Дугујем држави а дугује и она мени. Мислим да ће доћи до пребијања-
- Сигуран сам да власт и опозиција спавају заједно. Приметно је како једни друге покривају.
- Грмљавина речи је наше затишје пред буру.
- Крупно ћутање, обично је производ крупних речи које изговоре ситни људи.

ПРОШИРЕЊЕ ВИДИКА

Тог преподнева ушао је Дане у пекару с намером да себи купи бурек. За њим је у пекару ступило још пар потенцијалних купаца брашнених производа. Продавачица је била врло љубазна и питала какав бурек жели, на шта је Дане рекао да жели бурек са сиром. Уто се у разговор умешао човек осредњих година, који је стајао у реду иза купца:

- Ако сте тражили бурек, то вам је пита са месом, господине.

Тај његов упад га је мало дрзнуо и није му се допао али је културно реаговао:

- Ако је бурек, господине, пита сас месо, кво је ондак пита са спанаћ? - заинтересовао се Дане.

- То вам је зељаник.

- А пита сас сирење? - полуиронично је поставио питање, пропевши се на ножним прстима.

- Баница, мој пријатељу, баница. Тако се овде, на југу наше земље, одувек звала пита са сиром.

Замислио се Дане, повезао све појмове и увидео да постоји логика. Сетио се како је његова баба некада правила баницу и то испод црепуље. Тај мирис му се на трен вратио па је одлучио да упадицу прихвати као добронамерну. Осећао се богатијим и просвећенијим за то ново сазнање, па се поносно обрати продавачици:

- Госпођо, дајте ми две осмине од баницу - рекао је продавачици а она га услужила ћутке и са једва приметним али љубазним осмехом. Уз, у папиру увијени производ, пружила му је кусур и фискални исечак. Како је у пекари било столова за којима се могла презалогјити купљена роба, сео је за једним од њих и почео да сажвакане залогјаје банице одлаже у свој стомак. Кусур и рачун је пак одложио у џеп. У међувремену, човек - познавалац бурека, приликом напуштања пекаре, пожелео му је пријатан оброк, на чему му се Дане уљудно захвалио:

- Фала ви, господине, на помоћ. До с'г, ни сам несам знаја ни кво купујем, ни кво једем..

- Нема на чему, радује ме ако сам вам бар мало проширио видике.

Након петнаестак минута, наш јунак је пекару напустио сит и задовољан због проширених видика. На улици није исходао ни двадесетак корака када га трже глас иза његових леђа:

- Господине!

Након освртања угледао је две прилике које су му се обратиле упитно-констатацијским речима:

- Господине, ви сте управо изашли из пекаре?!

- Дабоме, право.

- Ми смо припадници државног сектора, из финансијске инспекције, интересује нас шта сте пазарили у пекари.

- Купија сам бурек, то јес, баницу!

- У реду, покажите нам фискални рачун, дужни сте га сачувати до 200 метара удаљености од објекта где сте пазарили.

- Али ја...

- Молим вас - умеша се други припадник сектора у дијалог, те наста тријалог - ако не поседујете фискални рачун, мораћете платити казну.

- Али, људи... сектораши, чекајте малко...

- Нема чекања! Јесте ли од обвезника добили такав папир, односно, исечак?

- Јесам, добија сам исечак од баницу и неку артишку, него...

- Е, онда нам покажите ту артишку.

- Ама, господо препадници, сачекајте. Не знам куде сам гу денуја, - поче Дане да гура своје руке по свим џеповима своје одеће.

- Хајде, хајде... немојте се снебивати. Очигледно нисте сачували рачун, морате платити казну на лицу места.

- Аха, еве га! Туј је! - најзад је пронашао тражени докуменат, у овом случају важан као аусвајс, и пружио га службеним лицима на увид.

- Добро, у реду је - рече прво службено лице.

- Добро, у реду је - рече друго службено лице. - Овде пише да сте купили бурек. Дакле, покажите нам купљену робу то јест, купљено добро.

- Аух, господо финајсери...

- Нема аух, нема господо! Покажите робу, одмах сада! - био је упоран другослужбијанац.

- Мислим да смо у проблем, голем проблем... - мистериозно рече Дане.

- Каквом проблему? Ми нисмо у никаквом проблему а ви очигледно јесте, - гордио се исти службеник.

- Абре људи, сви смо у проблем. Стра ме да ћу ви сас одговор проширим видици, - испрси се Дане!

- Ви да нам проширите видике!? Ха, ха, ха... - оба припадника државног сектора прснуше од смеха па у један глас запиташе:

- Како?

- Па, робу... тој купљено добро, тој ћу могу да ви пружим на увид тек сутра.

ЗЕМАН ЈЕ

Бог, друг!

- Бог ти помого. Откуд ти, Иване?

- Та, ево из касабе, био по неке намирнице. А ти, Мирко?

- Ја из луга! Неко ми посек'о пар благуна.

- Да сједнемо мало у хлад, ово сунце пржи до сржи.

- Сад би нам добродошла по једна љута... да стресемо горчину из уста.

- Е, вала, баш би легла к'о пијаном шамар.

- На домаку смо села, него... У мене нестало ракије још с прољећа, тако да...

- А и у мене је пресахло, него, да свратимо до нашега комшије, Јусуфа. Он је извадио баш добар препек.

- Ух, добро си се сетио, он данас слави онај... онај њихов празник...

- Пармезан!

- Није пармезан него... него... тако некако. Премазан, или беше промазан?

- Пролазан, зарозан!

- Не, ако није зарезан? Нарезан, а мож' бити и подмазан.

- ...или прорезан, пререзан?

- Биће да је подрезан. Не, сјетио сам се: размрдан!

- Е, баш си се сјетио, јебо те размрдан!

- Онда шта је?

- А ко ће га знати? Ајмо ми отић честитати, ма како се празник звао, и попит ћемо по ракију.

- Шта ћеш честитати ако не знаш име празника, не будали!

- Тако, рећи ћемо: сретан празник, комшија Јусо.

- Но, хајде, мада ми жао напустити овај хлад.

* * *

- А, ево нас пред капијом нашега Јусе.

- Јусо! О, Јусоооо!

- Ево га. Код куће је, огријало нас сунце.

- О, комшије... Откуд ви у овај вакат у мојој авлији? Ево муштулука мојој Разији.

- Ми вам дошли честитати празник.

- А, мислите на Курбан-Бајрам? Прошао је прекјуче, али нека сте ви дошли, аферим! Има разних ђаконија, сад ће Разија по асталу мећати мезетлуке. Него, мере ли пре тога по једна ракијица?

- Та не знам... не бива! Не бива да одбијемо.

- А, оно, не пијемо ал, ајд, да ти не враћамо руку, а и земан му је!

МИЛКО СТОЈКОВИЋ

Милко Стојковић (1959. Преслап, Црна Трава, живи у Смедеревској Паланци).

КЊИЖЕВНИ РАД: *Утери вање демократије, Ја о теби, јао мени, Мастоило и цигла, Гурај, Сизифе, гурај, Завичајна узглавка, Љуљају ћи безобразлук, Мисли на раздељак, Бразда, Не гаси ми виделце, Арлаук.*

Пише песме, приче, сати ру, бележи народне умотворине.

Афоризми су му превођени на руски, пољски, немачки, бугарски и македонски језик. Песме су му превођене на македонски, бугарски и руски језик.

Заступљен у антологијама српског афоризма и хумора, као и у антологијама песама на призренско-тимочком дијалекту.

Вишеструко награђиван за приче, афоризме, сатиричне приче и песме. Добитник признања „Ранка Ранђеловић“ на Преображењском појању у Нишу за допринос у неговању дијалекта и народног говора и признања општине Црна Трава за неговање културног наслеђа црнотравског краја.

МИЛКО СТОЈКОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Ја о теби, јао мени!
- У ову фазу развоја ушли смо свечаним стројевим кораком.
- Рат је званична радна посета једне армије другој.
- Односи су се охладили до усијања.
- Греје нас братска љубав на ватреним положајима.
- Каква слога! Сложно смо запели свако на своју страну.
- Од малограђанина постао сам великонационалиста.
- Љуби ближњега свога, и чувај се инцеста.

- И непријатељи рачунају на наше пријатеље.
- Оптимиста: шо је више мртвих, то смо ближи миру.
- То што се непријатељ бранио није било спортски.
- Одложио је освету за бољу неприлику.
- Учесници рата су упознали историју лично.
- Кукавица целог живота очекује Нобелову награду за мир.
- Храбро се испрсио да прими медаљу.
- Остајте овде! Ми одлазимо.
- Журило се са демократијом, па је донета у скраћеној верзији.
- Разговарали смо као мушкарци: он мени мајку, ја њему сестру.
- Таман смо помислили да у овој држави нема закона, кад смо чули да смо пред законом сви једнаки.
- Ми у нужди не мењамо законе, мењамо гаће.
- Сваки наш промашај је њихов погодак.
- Боже, опрости нам, не знамо шта да им радимо.
- Стали бисмо им ми на пут, али они иду странпутицом.
- Богу је ђаво опозиција.
- Политички прваци треба прво да савладају азбуку.
- Док је глупости, биће и опозиције!
- Штрајкове незапослених нико не примећује.
- Штајкачи глађу су добили пуну подршку на свечаном ручку.
- Народ кога учитељица живота испитује мора да устане.
- Копље за заставу има два краја.
- Када би народ знао да може без Вође, изабрао би другог.
- Вођа је следио народну вољу.
- Дао нам је одрешене руке да ради шта хоће.
- Не верује у Бога, а мисли да му је власт богомдана.
- Непогрешивост је вођина једина грешка.
- Полагао је испит из демократије. Утврђено је да добро влада њоме.

- Мислио сам да је вођа први, све док није почела борба до последњег човека.
- На челу нам је онај који нам је на леђима.
- Кога носе на рукама, тај не стоји на чврстим ногама.
- Иди, изађи нам у сусрет.
- Ви бисте били изванредне демократе, само да нисте на власти.
- Власт нам је тако смешна да народу сузе теку.
- Утерали су нам демократију у кости.
- Да човек не зна да сте демократа, могао би да помисли да сте тиранин.
- Где је гвоздена рука, ту је и рђа.
- Стали су иза тога, јер су нас гурнули испред.
- Власт слуша глас народа, али га не чује.
- Скретања нису била урачуната у кривине.
- Верујте народу да вам не верује.
- Обогатио се черупајући златну средину.
- Почео је узимањем речи, а после је прешао и на дела.
- Дао нам је реч, да је умножимо.
- Други су мислили уместо нас, али смо зато ми говорили уместо њих.
- Док ништа нисмо мислили, имали смо најбоље мишљење.
- Није знао шта да каже, па је одржао говор.
- Да су нам политичари пчеле, ми бисмо се подавили у меду.
- Они нас замарају. Требало би их одморити.
- Само им скромност не дозвољава да признају грешке на кјима се учимо.
- Тупљењем смо заоштрили ситуацију.
- Направио је будалу од себе, у тренутку надахнућа.
- Он је прави представник народа са својих хиљаду лица.
- Дволични тачно знају којем лицу имају бити захвални за напредовање.

- Родбина га је донела.
- И лакат је средство за рад.
- Копао је и рукама и ногама да не остане сељак.
- Заголицала нас је истина, па су нас почешали по леђима.
- Чувајте леђа, само за нас.
- Полиција палицом исправља мождане вијуге.
- Полиција је растерала демонстранте. Угрожа вали су Трг слободе.
- На Тргу слободе слобода је укипљена.
- Не пише нам на челу, али нам пише у полицијском досијеу.
- Не брините за здраве снаге. Оне су под присмотром психијатра.
- Продужена рука полиције откуцава пулс народа.
- Полиција је кажипрст унапредила у путоказ.
- Ваш кажипрст је наш прст судбине.
- Ко ради, тај и греша. Ко не ради, тај кажњава.
- Обешеном живот виси о концу.
- Морали смо да га убијемо. Није хтео у бољу будућност.
- И шапутање је слобода говора.
- Не отварајте уста, већ сте прогутали мамац.
- Зажмурио је да не би видео све црно око себе.
- Сатиричар би хонорар морао да дели са властима.
- Ја о теби, јао мени.
- Тешко држави у којој сатиричари имају пуне руке посла.
- Највише демократије има у библиотекама.
- Некад се српски језик говорио у једној држави, сада су му и три мало.
- И Аморове стреле се користе као оруђе у рату.
- Супруга и љубавница су нашле заједнички језик.
- Имамо одлично памћење. Памтимо чак и оно што није било.
- Лепо мишљење смо задржали за себе.
- Историја суди, али мртвима.

- Стидим се пред потомцима. Живео сам од сопственог рада.
- Земља јесте округла, али и њу можемо прокоцкати.
- Рода нас је донела, ђаво нас је однео.
- Победник је проглашен. Борба може да почне.
- Да нисмо прости, не би све било тако компликовано.
- Ранг листа: Он, па Он.
- Ја сам твој ТВ дневник и немој имати других ТВ дневника осим мене.
- Демократија? Зар ми то немамо у магацину?
- Полицајац је сила од човека.
- Моји ме другови нису заборавили иако раде у полицији.
- Можемо ми и без хлеба и без соли, али без демократије никако.
- Познат сам по томе што за мене нико није чуо.
- Погинуо је херојски, а све се могло завршити трагично.
- Сан точка историје је да постане гусеница.
- То што знамо на чему смо слаба је утеха. И Христ је знао на чему је.
- Визе за рај ваде се у паклу.
- И међу голима има задовољних. То су они који нису боси.
- Злочин је савршен када је и жртва задовољна.
- Све ће лећи на своје место, уверавају нас гробари.
- Хлеб и со. Непотребно прецртати.

САША З. СТАНКОВИЋ

Саша З. Станковић рођен је 4. августа 1980. године у Лесковцу. Основну школу и гимназију завршио у Власотинцу. Дипломирао је на Филозофском факултету у Нишу на Студијској групи књижевност и српски језик. Запослен у Гимназији „Стеван Јаковљевић“ у Власотинцу и ОШ „Бора Станковић“ у Губеревцу.

КЊИЖЕВНИ РАД: Прву самосталу књигу прозе *Двадесет жуљева* објавио је 2010. у издању Књижевне омладине Србије у едицији „Пегаз“. Написао је монографију о Влади Илићу – *Први модерни градоначелник Београ да*, која има три издања (2017), а по којој је РТС урадила радио-драму и снима се документарни филм. Приредио је *Оратим да не патим*, прву антологију савремене поезије на призренско-тимочком дијалекту. До сада има педесетак објављених библиографских јединица: Власина, Власотиначки зборник, часописима Кораци, Просветни преглед, Градина, Српски књижевни лист, Наше Власотинце, Успења, Херетикус, Легат, Мајдан, Наше стварање и ревија Историја. Добио је више књижевних награда. Поред рада у школи, пише за Југмедију.

САША СТАНКОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Ако је Косово душа Србија, онда не чуди што смо постали бездушни.
- Писсс, иде Апис.
- Ич не постизам због тија непотизам.
- Србија у два узвика: Ауу ЕУ! Јухуу ЕУ!

- Србија је земља чуда – сви се чудимо у каквој земљи живимо.
- Толико пута смо прешли црвене линије да црвеним због тога.
- Марко Краљевић је први наш маркетиншки стручњак, није учествовао у Косовском боју, а остао родољуб.
- Професор математике на гробљу, деликвенти у учинионици, њихова професорка на боловању... Дакле, стање у школству је редовно.
- Мада се Срби диве Милошу Обилићу, највише су песама испевали Марку Краљевићу, који је заkasнио на Косовски бој.
- Шта каже Чешка док се чешка? Признање Косова је било грешка!
- Кад уђеш у погрешан воз, свака станица је погрешна, а кад живиш у погрешној земљи, баш те брига за воз и станице.
- Србија се сагињати неће, само мотачи каблова.
- Одавно смо видели свог Бога, само нам се јавио на Богојављење.
- А за небески народ - небеске цене! Небо није граница.
- Тражио сам те, моја драга, као стан у Београду, а када те нађох, Рус је већ ушао.
- На Балкану свако улагање је несигурно, од банке преко странке до државе. Једино улагања које прилично зависи од нас је породица.
- Срећна вам скупља струја и скупљи гас, али шта је то за нас, за наше пензије, плате, дугове и рате.
- Срећнији је онај ко нема лове, а има снове, од оног ко има лове, а нема снове. Желим вам да остварите своје снове године ове.
- Кажу да све што вреди бежи из Србије, само никако Београд да побегне.

- Гастарбајтери, добро дошли у земљу осиромашеног уранијума, река у цевима, минираних планина... једном речју у европску депонију.
- Све нас је мање, а благостање. Шта ли ће бити кад удари немање?
- Волимо Француску као што је она волела нас 1999.
- Јебеш човека коме не значи ништа родно место и река.
- Кад губе у фудбалу, то су Хрвати, а кад воде, то су покатоличени Срби. СрБски патриЈота
- Када би данас у Србији живео Тесла и он би сисао весла.
- Суштина живота је да не зависиш од идиота.
- Кад нема Србије на Светском првенству и Хрватска нам је добра.
- Срећа је у несрећи кад те прегазе кола Хитне помоћи.
- Ко се смрзуо и за врело се гвожђе хвата.
- Празна глава као кеса за час одлети у небеса.
- Свако има неку жељу, неко се бори за столицу, а неко за фотељу.
- Код нас се године деле на гладне, гадне и комбиноване.
- Данас је дан реп публике, а остали су дани резервисани за фолк публику.
- Београде, добро јутро! Србијо, лаку ноћ. *Душко Радовић* (1922-2022)
- Не пада снег да прекрије брег, већ да се види ко коме краде дрва.
- Лете ласте и лете цене, али не брините, пашће температура и снег.

- Неко плаћа да хода без гаћа, а неко плаче што нема гаће.
- Мушкарчине, срећан нам Међународни дан мушкараца!!! Је ли тако, жено?
- Јесен у мом соаку. Мирише на гуму и каку.
- "Да се разболим, па да се одморим", радник у приватном сектору.
- Ако политичари лажу, не лажу цене, плате, попис становништва...
- Није битно у животу да нађеш богату или сироту, већ да направиш раду.
- Драги учитељи, радујте се овом Дану просветних радника, јер догодине ће имати мање плате и мање ученика, који ће мање знати.
- Без алата нема ни тата.
- На Балкану оптимиста каже да последњи угаси сијалицу, а песимиста да последњи угаси свећу.
- Ми смо тигар, али сабљаст.
- Или прснеш или очврснеш.
- Сточари просипају млеко, још фале пчелари, па да нам потеку мед и млеко.
- Ако смо кренули од шпанске мушице, па стигли до шпанског семена, да ли ћемо од афричке шљиве доћи до афричког семена?
- У животу као у шаху док чуваш краља, пион те замајава, а коњ ти мазне краљицу.
- Србину што је плићи новчаник, све се више разуме у дубоку државу.

- Учите, децо, да рецитујете како вам се не би смејали кад сутра постанете политичари!
- Највише су загађени они који су завукли носеве у туђе гузице.
- Шта можете очекивати од Нове године која почиње у петак 13.
- Пољско млеко, аргентинско месо, кинески лук и етиопијски пасуљ у кампањи "Купујте домаће".
- Мир Божји уз петарде, сирене, гласну музику...
- Кад догори до ноката, Марица се и за крив хвата.
- Преживела је јуначка Србија Византију, Турску, Аустроугарску, Немачку и НАТО, али бојим се да неће београдизацију.
- Куну се у Косово, али гину за Дедиње.
- За нас више нема зиме, ово је најтоплији децембар у последњих 130 година.
- Живеће овај народ у Немачкој, Канади, Аустралији...
- Сан је сваког измета да не испадне из дупета.
- Немој бити део руље што се гура у туђе буље, јер кад се буља усере ко ће да те опере.
- Кротак ован две овце мрка.
- „Ипак се окреће!“ , рече во на ражњу.
- Обећали су нам Велику Србију, а добили смо Велики Београд.
- Живимо светски: кинески вирус, афричка куга и српске плате.
- Од Владимира и Володимира зависи светски мир.

- Транзиција у Србији у једној реченици: Од шећеране за 3 евра до килограма шећера за 1 еврo.
- Иако нисам Алиса, осећам да живим у Земљи чуда.
- Остали су светли гробови, робови и снобови.
- Дobar, подобар, најдобар, к’o политичар пред избори.
- Није све црно, бели су мантили и моја кошуља.
- Волео бих да је мој живот ко предизборни спот.
- Тамо где се купују дипломе, образовање је трошак.
- Зашто српски политичар животари? Зато што воли живот на Тари.
- Пијем, пушим, дрогирам се и загађен ваздух дишем, али бар нећу да се вакцинишем.
- Благо удатим женама, оне увек имају дежурног кривца за све у животу.
- Здравље или паре, радно место или слобода, ћути и трпи или изађи и бори се.

ПЧЕЛА

Хитра пчела свакодневно пуни паметне главике медом. Сатима смишља како да горке књиге преточи у слатке плодове. Купује децје часописе и прати цртаће. Зуји по интернету тражећи шарене цветиће. Понекад се толико унесе да заборави на себе. Док други спавају, она троши ноћ припремајући се за нови ради дан. „Не мари, шминка ће сакрити подочњаке, битно је да моје бебице заволе нове песмице“. А када се врати, жури да спреми нешто за јело: „Нећу да мој трут буде љут и забринут“. Он је одспавао, прождрао сва новинска слова и сада би да руча. Отрпеће његово брундање и зуцкање, јер њене пријатељице немају

ни таквог. „Зашто је мени живот наменуо судбину пчелице радилице, а не матице?“ пита се и пере судове, док трут одалази с друштвом.

МИШ

Бојажљиво излазиш из рупе. Журиш да се што пре докопаш посла. Избегаваш презриве погледе налицканих мачкица, чија моћ почива на капиталу ћелавих мачора.

Мучно ти је кад станеш пред обесне мачиће. Док они гутају слова, ти молиш бога да само машу репом. Ономад су једног миша почешали, па се сад чеше и где га не сврби.

Не волиш да се сећаш дана када си веровао у паролу: ``И мишеви ће коло да воде.`` Олује долазе и пролазе, а мачке су све дебље. Осим пар фраза и неколико мрвица са мачијег стола, ништа друго није преостало.

Мир имаш у својој рупи окружен прашњавим књигама. Ту те ништа не посећа на земљу мачака. Ту не завидиш брату, црквеном мишу. Само си ту мали спокојни просветни миш.

ПОДМАЗИВАЊЕ

Пре неки дан поквари ми се бицикл и отерам га мајстору. Старац ме није видео годинама, па се изненади: -Откуд ти? Стару бициклу поправљаш? Опао ти стандард? Да се није ово десило, не би дошао!

Ћутим.

- И реци ми ти шта има ново код тебе? – упита ме радознано мајстор.

- Постао сам отац. Чуо си да сам имам сина – почех причу.

- Нек је жив и здрав! А колико година нисте имали деце?

- Ма, ћути! Четири! Иди од доктора до баба, ма шта све нисмо пробали. Сав сам новац истрошио. Зато сад и немам кола. Тек када нађох човека да ми заврши вештачку оплодњу, онда је успело. А све је бесплатно! И мало им што ме музу годину дана, још су тражили да их частим. И дао бих, није ми жао, али што ме прави будалом. Тражи да му донесем поклон, али да то није ништа што се носи у кеси.

- Није то ништа! Мени се разболе отац, па ме више коштало него сто порађаја. Теби остало дете, а мени дугови. После доктора, натоваре ти се попови, скупље њихово `алелуја` него светог Петра кајгана. Даће су прича за себе. Дођу да се наједу и напију, па још запевају. Тек гробно место ти је посебно поглавље. Ако не даш испод жита, има да скапају очеве кости. Закопаће га у реку и чим дође прва бујица можеш из чамца

да палиш свећу. Кад човек закаса, нема му спаса – изјада ми се мајстор док је отклањао квар.

-Мајсторе, како ти је унука?

- Добро је! Сачувамо је да не остане слепа код очију. Хтедоше да ми уче дете Божа Пијаница или Дара Радодајка. Они себе научили! Оде син код директора, направи бизнис - сад дете учи нормалан учитељ.

- Сина јеси запослио? – упитих за школског.

- Узех кредит код банке, платих колико треба. Сад ради, па нека сам враћа рате. Ево, друже, готова поправка!- задовољно рече старац.

- Хвала. А шта му је било?

- То је примитиван механизам, подмажеш га и тераш.

ВЕШТИЦА

Младић на раскрсници. Лопта из руку девојчице докотрља се до његових ногу.

- Хоћете да ми додате лопту?

Младић лагано додаде играчку, а девојчица се културно захвали.

- Стигла сам, љубави! – девојка истрча пред младића.

- Како је било? – забринуту упита младић.

- Ма, ништа! Преглед као и сваки други.

Лопта удари девојку у ногу и она се окрену према девојчици:

- Ти, вештице, зар немаш друго место за игру! Ако ме још једном погодиш, избушићу је!

Девојчица зграби лопту, изплази језик и побеже.

- Шта ти смета клинка? – умири је младић.

- А шта је ти браниш?!

- Пустите дете. И ми смо некад били деца.

- Да ти се не диже на клинку? Педофилија – болест најмилија!

- Заиста си одвратна!

Испред стана она га похотно погледа:

- Чим се истуширам, готов си.

- Хоћеш ли ми већ једном рећи шта ти је рекао доктор?

- Дао ми таблете и рекао да нисам закачила.

- А шта би било да јесмо? – упита он бојажљиво.

- Попила бих друге таблете – самоуверно одговори девојка.

- Докле ти мислиш овако?

- До тридесет пете или четрдесете. Хајде укључи ТВ и опусти се. Ја одох на туширање. Пиће знаш где је. Сипај и мени! – она већ разголићена залупи врата.

Младић седе на фотељу, мисли су му одлуташе. Није ни приметио када се она појавила огрнута баде мантилом.

- Сада си само мој!

Мантил лагано склинзну низ тело. Хтеде му сести у крило, али он устаде.

- Шта ти хоћеш! Знамо се три месеца и хоћеш да се жениш? Ма, нађи неку неписмену сељанку, па нек се кози. Ја сам савремена!

- Слушај – поче он да се брани – није ствар у томе! Нећу ни ја да се женим. Али, чудно ми је да не волиш децу. Ти имаш 28 година и ниси незрела. Ако нам се некад, нехотице, опет деси, размисли о свему. Имаш свој стан, радимо обоје и шта фали, ако...

- Не сери! Као да слушам ћалета. Нећу да живим као моја мајка!

Он спусти поглед. Она га гурну у фотељу. Њене исколачене очи гледале су у његово међуножје.

- Не волим да чувам децу. Ја сам вештица и волим да их једем.

ДАМА С РЕПИЋЕМ

Управо се вратила са Мајорке у сиву стварност родне вароши. Њен мушкарац јој је изпунио све жеље. Одвео је у пределе које сањала док је читала бајке. Имала је доручак у кревету, купила је брод гардеробе за сваки дан у години и чак су два пута имали интимне односе за двадесет дана летовања. Нажалост, он је остао у престоници са својом децом, а она прашњавим аутобусом назад у провинцију.

На станици ју је чекао бата, који није могао да се начуди шта је све сека донела. Млађа сека је остала у радњи, наводно због посла. Мама ју је дочекала са сузама уз обавезан прекор зашто се чешће није јављала. Сачекала је секу да заврши смену, па тек онда им је поделила поклоне. Сва та атмосфера је их је посетила на дочек Нове године када би тата глумио Деда Мраза. Али, он је одавно цркао од муке и срамоте, па је његово најстарије дете преузело улогу главе куће. До касно у ноћ им је препричавала своје доживљаје, а они су нетремице гледали у њу. На тренутак јој се учини да је сека гледа испод ока, али је то просто игнорисала. Затражила је да јој сека реферише најновије трачеве и тек су онда отишле на починак.

Сутрадан је везала репић, обукла белу сукњицу са жутим туфнама и кренула на посао. Успут је срела школског друга, док је водио унуче у

вртић, а да јој се није први јавио, правила би се да га није видела испод наочара за сунце. Са задовољством је крајичком ока приметила једног тинејџера како је изазовно гледа, а кроз главу јој пролете мисао да није све пропало.

Домар је чекао испред дворишта и збуњено јој пожелеле добродошлицу. Са улазних врата скинула је умрлицу бившег противкадидата, ионако је прошло 40 дана. У директорску канцеларију је ушла театрално као кад краљица улази у своје одаје. Не погледавши у цвеће фуриозно је викну на чистачицу што га није залила. Преко видео-надзора је анализирала колеге, док су журно испијали јутарњу кафу у наставничкој зборници, али, нажалост, није могла да прочита њихову прву помисао: ``Хитлерка се вратила!``

ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ

Зоран М. Јовановић, после тридесет година живота у Лесковца, вратио се у живописно пусторечко село Кацабаћ, да у миру и тишини са супругом Светла ном ради на пчелињаку и имању. Поноси се сином Миланом и ћерком Миле ном. Рођен је 1969. године, одрастао у Придворици код Бојника, за који га вежу најлепша сећања из детињства и ране младости. Ради у Пошти Србије на месту главног сарадника у служби поштанских услуга. У слободно време успео је да напише три збирке песама: *Нит* (2015), *Нада* (2017) и *Зов* (2019), збирку афоризама *Прст судбине* (2017), и две књиге кратких прича на дијалекту: *Вика ми лејка* (2019), и *Еве ги па* (2021). Песме, кратке приче и афоризме објављивани су у близу две стотине зборника, збирки, антологија и књижевних часописа, дневних листова и електронским порталима. Радови из све три области превођени су на више језика. Награђиван у земљи и иностранству. Оснивач је и организатор рада неформалног удружења „Поезија 016“ из Лесковца, члан Удружења песника „ПоезијаСРБ“ из Крушевца и Београдског афористичког клуба (БАК) и више пута учесник „Сатира феста“ и новогодишњег сатирикона са најбољим афористичарима Србије и региона.

ЗОРАН ЈОВАНОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ⁵

- Преживели смо ропство, краља и комунисте. Још да прође демократија, па да живимо као људи.

⁵ Зоран М. Јовановић, *Живи зид*; „Галаксијанис“, Ниш, Лесковац (2022). - Имаш одличне афоризме, рођо, рече ми човек. – За затвор су!

- То ли мислиш да могу да одржим књижевно вече тамо.

- Не, рођо! Мислим да могу да те у'апсе! (*Предговор*)

- Да со јуче имали доле, не би нам данас било горе.
- Још нам само але фале. Коле су распоређене на функције!
- Када ти неко каже да су ти сва врата отворена, замоли га да нека затвори. Да га не убије промаја.
- Пуна ми глава прљавих мисли. Нису то чиста посла.
- Уласком у Парламент постали су конструктивна опозиција. Климају главом.
- Следио сам своје снове. Сада они ду за мном!
- Између храбрости и лудости само је један корак. Глупост!
- Србија је на добром путу ал' Срби воле да ватају кривине.
- Дobar адвокат из свега може да те извуче. Осим из дозвољеног минуса.
- Кад јагањци утихну, овнови се више чују!
- ЕУ од нас тражи да напустимо политику стезања каиша. Треба да скинемо гаће.
- Оголили смо истину до голе коже. Остале су нам само коости.
- Човек се роди паметан или глуп. Будала постане са искуством.
- Да ниасу стали на пола пута, многи би ми се на главу попели!
- За озбине ствари, још увек, немамо критичну масу. Фали нам грам памети.
- Мујо кује коња по месецу. Сумња се да је у питању утаја порез!
- Наша револуција била је шарена. Из ње су изашли премазани свим бојама!

- Писањем афоризама отворио сам ново поглавље у животу. Док ме не затворе!
- У Србији се живи никад боље. Славимо свкаи нови дан.
- У недостатку новца постао сам уметник. Сада могу да се сликам.
- Догурали смо камен до врха. Горе од овога нема.
- Узео је конце у своје руке. Сад ће марионете да играју!
- Градимо добросуседске односе. Зид ја, зид комшија!
- Судбина ми је поново измешала карте. Представа о животу је у ствари циркус!
- Радило се испод жита. Зато је кукољ избио на површину.
- Толики је егоиста да су се и његова ја па ја завладала која је прва.
- Пробао сам афричку шљиву. Сад ми, ни на памет, не пада!
- Ставио сам маску. Немам ја лице за сваку прилику.
- Клупко је почело да се размотава. Сада сви мрсе!
- Сишао је с ума. Превисоко је то за његове амбиције.
- Ја, што јесам – јесам! А што нисам – и то ћу!
- За срећу је потребно двоје. И да јој муж оде на службени пут.
- Упознао сам будалу! Изгледа исто као и паметан, само све то боље зна.
- Спровео сам речи у дела. После су спровели мене!

- Ја сам толерантна особа. То је стручни израз за, народски речено, будалу.
- Притворите тај прозор у будућност. Побегоше нам деца у свет.
- Вођа се увек залагао за дијалог. Требало је само да га слушају.
- Јесмо ми небески народ. Само смо ниско пали.
- Мио вуку... а овце нам штету праве.
- Слободан сам да мислим. Мислим да нисам слободан!
- Ко учи – знаће. Ко зна – цабе му ако није у странци.
- Ближе се избори. Пуне су им главе гласова.
- Волим очајне домаћице. Одмах пристану.
- Скупило се друштво старо. Јер, млади су, одавно, отишли.
- Не паничите. Одавде се редом одлази.
- Ћутање је злато. Ако ћутиш у правој странци.
- Изабрали смо вођу. Даље може сам.
- Био сам на информативном разговору. Ништа ми ново нису рекли.
- Теоретски, добро је поткован. Практично, и да ље је магарац.
- Подигли су му споменик за живота. Да види себе усправног.
- И не је да. Ако умеш да сачекаш.
- Иде Миле лајковачком пругом. И њему су, изгледа, отишли сви возови.

ЧЕДОМИР МИТИЋ

Чедомир Митић рођен је 1953. године (Пролесје, Трговште) од оца Стојка и мајке Маре. Основну и Трговинску школу завршио у Лесковцу а Вишу економску у Београду. Радио је до пензионисања у Р.К. Београд у Лесковцу. Живи и ствара у Лесковцу, а из хобија се бави дуборезачким радом. Породична мануфактура Митић. Успешно пише сатиру – афоризме.

ЧЕДОМИР С. МИТИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Кад једете мене не зовете.
- Пријатељ је пријатељу знак питања.
- Цео живот сам провео у паклу ваљда сам заслужио рај.
- За поједине политичаре и пакао је рај.
- Поједини доктори су као алкохоличари. тресу им се руке ако не узму мито.
- Нетребају ти непријатељи кад имаш набеђене пријатеље.
- Арапско пролеће почело је у Југославији, кад украдеш приви милион онда ти пређе у навику.
- Опљачкали су нас до голе коже па нам говоре да нам је лепо.

- Није лако данашњим политичарима морају да се обогате док су на власти.
- Дата му је већа тарифа бољи је судија.
- Банкар нема ни срце ни душу зато има пара.
- Судија суди али дели терет са адвокатима.
- На славу му сваке године долазе нови гости.
- Дуге цеви се моле дугим цевима.
- Највише се исплати продавати земљу.
- Издао си земљу, а живи као генерал у пензији.
- Издао си земљу и лепо живи га.
- Издајем локал и преживљавам.
- Имаћеш образ ако га не продаш.
- Корисник народне кухиње је највернији гласач.
- Дошла је демократија и намножила лопове
- Муж се вара, а љубавник мења.
- Моје куче лаје само моје непријатеље зашто тебе лаје пријатељу.
- Куче са педигреом може ли да буде добро, ако је газда цукела.
- Сретно разведена постала је старлета.
- Жена после развода тражи праву љубав.
- Зашто свака распуштеница после развода воли кување.

- Да сам знао коју бу оженио не би се ни родио.
- Мало зло родило велико зло ташта.
- Ко је гори од ташту, њена ћерка па њена ћерка, па њена ћерка.
- Ја сам таштина пудлица да не кажеш цукела.
- За минималну казну је максимална цена.
- Ко пева зло не мисли док пева .
- Да ли се момци у селу жене јесте између себе. У Србији по парковима воде кучиће уместо унучиће.
- Едукују не образовани.
- Ко је крив што дете нема брата мама или тата.
- Мама хоћу брата ако неће тата снађи се.
- Џаба је добар мајстор ако је лош човек.
- Србија гради ка ЕУ све је више педера.
- Ући ћемо у ЕУ један по један.
- Да сам женско трудио бих се да затрудним.
- Своја жена је туђа швалерка.
- Слика своје жене је на радном столу а друга у срцу.
- Лепо се обуците да бих се лепо свукли.
- Потрошачка корпа је мала зато је контејнер велики.
- Народ је као жена верује лепим речима.

- Жена лови патке а муж осталу дивљач.
- У браку је увек борба прса у прса.
- Богомољка поједе мушкарца а жена га глоцка.
- Дошао сам на време у невреме.

НАТАША ДИМИТРИЈЕВИЋ

Наташа Димитријевић рођена је 16. марта 1979. године у Лесковцу, где је завршила осмогодишње и гимназијско образовање. Дипломирала је на Економском факултету у Нишу 2004. године. На истом факултету 2010. године одбранила је магистарску тезу под називом „Значај друштвене одговорности предузећа у савременим условима пословања“. Докторат економских наука стекла је одбраном докторске дисертације 2016. године на тему „Пословна етика, друштвена одговорност и конкурентска предност предузећа“, на Факултету за финансије, банкарство и ревизију, Универзитета Браћа Карић у Београду.

Др Наташа Димитријевић тренутно је шеф рачуноводства у Прекршајном суду у Лесковцу. Од 2005. године ради у ОШ ”Коста Стаменковић” у Лесковцу на рачуноводственим пословима. Након тога, запошљава се 2006. године у средњој Трговинско-туристичкој школи у Лесковцу, где обавља послове професора економске групе предмета. Од 2008. године ради у Регионалном гаранцијском фонду за јужну Србију где обавља функцију в.д. директора. Од 2009. године обавља послове сарадника директора за економска питања у Агенцији за локално економски развој у Лесковцу.

Похађала је 2010. Универзитет социјалдемократије (УНИСД), у организацији Центара за студије социјалне демократије и Фондације Фридрих Еберт Стифтунг. Током 2012. године учествовала је у образовном програму „Управљање пројектним циклусом у пројектима финансираним од стране ЕУ“, Београдске отворене школе. Теме са ових студија су уско повезане са етиком и друштвено одговорним пословањем.

Ангажована је у оквиру УСАИД пројекта за реформу судства као члан радне групе за Приступ суду. У оквиру овог пројекта учествовала је на студијском путовању у Америци на тему управљања судском администрацијом. Такође, учесница је студијског путовања у Брижу (Белгији) у оквиру пројекта Спек Еуропеан – Канцеларије за европске

интеграције, при чему је три недеље похађала наставу о Европској Унији на Европском Колеџу.

Пише приче и афоризме које од 2020. године објављује у електронским новинама Медија центар Лесковац. Тркач – рекреативац. Наташа Димитријевић удата је и мајка двоје деце.

НАТАША ДИМИТРИЈЕВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Живот је таман толико суров, колико си наиван. А наивни смо, и то врло често сви.
- Чувајте се оних који верују да им живот вазда нешто дугује. Таквима сте и ви на њиховом бескрајном списку дужника.
- Је л' примећујете како многи људи, у покушају да буду духовити, успевају да се нашале једино на ваш рачун.
- Човек највише научи о себи када не добије оно што жели и чему се нада.
- Поквареност човека се огледа у његовој намери да нас потчини. Са годинама, искуство нас научи да такве намере "детектујемо", а онда и да се од таквих људи склањамо.
- Када је тешко, подршка је најмање што можемо да учинимо једни за друге, а понекад и највише што требамо, без превише галаме и приче.
- Добар човек ће, у своју доброту често да посумња, а они други готово никад.
- Здраво је да, понекад, лупите шамар речима онима који су заслужили.
- Гнушамо се туђег док испијамо свој отров.
- Ваздух нам је загађен баш као и економија, а ово друго последица је или грамзивости руководства државе или њеног лошег управљања. Трећег нема.

- Не допустите да вама драги људи сами воде своје битке. Понекад не можете помоћи, заправо је то најчешћи случај. Али довољан је срдачан стисак руке или добронамерна рука на рамену да се пружи подршка. Јер кад-тад, тишина и ћутање које им нудите, закуцаће немо и на ваша врата.
- Много је људи око нас који нас вуку ка дну. Речима, делима, ћутањем... Наш, нимало лак задатак је, да им се отргнемо из руку.
- Невероватно је како су многи људи које познајете препознали вашу снагу и квалитет много пре вас самих.
- Не погађају вас ружне речи које вам упућују. Не. Погађа вас погана и лоша намера оног ко вам их упућује. Јер сада јасније видите тај мрак у њима.
- Срце се кроз живот носи наоштреним зубима.
- И ми смо били млади и леви али чини ми се да данас има много лепог младог света. Једини, али никако занемарљив проблем је, што их не можеш лако разликовати.
- Једини и прави пут до личног успеха јесте став, рад и дисциплина. Мука је што увек нешто недостаје.
- Толеранција је контролисана нетрпељивост јер су различитости непомирљиве.
- Нема лепшег осећаја од оног када након свих неуспешних покушаја да будемо неко други, вратимо се на почетак себе, тамо где смо кренули и једноставно наставимо да будемо своји. Ничији.
- Умеш ли да заћутиш кад те не чују или још гласније причаш? Добро је кад умеш, у супротном, себи ствараш још већу буку.
- Младе људе данас не занима политика, друштво, земља у којој живе. Ми смо лоше живели своју младост али смо живели неки свој револт и идеју да може и треба бити боље. Ипак смо покушали. Децо, и данас се лоше живи! Чију младост ви трошите и како?

- Лоше живимо. Пара нема и хладно нам је. Ипак, теши ме сама помисао, како је онима којима је исто тако лоше, а зарад љубави и интереса према власти, те морају да ћуте о томе и приде отрцано и лоше, себе и друге убеђују како им је добро. Њима је много, много горе.
- Јел' се сећате како нам је било за време рестрикција мрачно и како смо се брзо привикли на мрак? Јел' примећујете како смо се брзо привикли на хладноћу? Јел' примећујете како смо се брзо привикли на скупоћу? Јел' примећујете да се поново пришуњао мрак. Тихо и нечујно.
- Нису нас учили како да препознамо и како да се склањамо од емотивног насиља.
- Да би се остварила нека друштвена идеја, промена, потребно је да као друштво, дакле не као појединац, носимо исти Енергију, Страст. А куд ћемо ми заједно, када смо годинама колективно гашени? Расути на делове који се не уклапају више ни у чији целину.
- Угашени незнањем у сваком погледу.
- Колико смо изванредни указује на то чињеница да свако, али баш свако од нас на овом свету, посматра исту ствар потпуно другачије. Колико само варијација, димензија и боја у нама постоји. И замислите само како се оне свакодневно у нама расплињу и преламају.
- Свет око нас заправо је свет у нама.
- Данас сам случајно у пролазу видела најаву новог, претпостављам, реалиту тв садржаја под називом "Цеца и деца". И искрено се нисам ни мало изненадила. Домаћа Кардашијан породица ће сигурно заинтриговати гомилу нашег напаћеног народа.
- Замишљам већ како седе у хладним просторијама скучени од сиромаштва и хладноће, опчињени богатством династије Ражнатовић. Већ чујем како са нескривеним жаром коментаришу лепоту и раскош нашег националног блага.

- Гледаност ће, сасвим сам сигурна, испунити очекивања дебелих, манипулативних тв продуцентата и менаџера.
- Заборавиће овај народ на сва тренутна и будућа недаћа.
- Глупост ће нас поново све ујединити.
- Не заборави, на дну је пут који те враћа у висине. Не заборави!
- Бити коректан према свима значи бити некоректан према себи.
- Неспоразум је свесно прикривање лоше намере.
- Детету треба пружити много љубави да када одрасте не повређује свог партнера.
- Упознајући људе ми заправо разбијамо нашу илузију о њима.
- Не тражите од појединих људи да се промене. Тражите истомишљенике. То су ваши људи.
- Неће ЛГБТ да вам растуре породице, друштво и нацију. Растурићете их ви таквим начином размишљања.
- Како лако и једноставно приметимо сваку спољашњу промену на себи и другима. Примећујемо како брзо старимо и губимо свежину. А како тешко и споро уочавамо дивљу лепоту целоживотних промена које се са годинама у нама дешавају.
- Колико смо само невероватно лепа и ванвременски управо изнутра.
- Не називајте успешним оне који су уз власт.
- Гордост те каткад мази а понекад ти лупи шамар.
- Жеља може да уједе ако је упорно подгуркујеш ногом.
- Разум је, без интуиције, само логичка рупа.

- Речи вреде онолико, колико вреди човек који их изговара.
- То чега се плашиш, то те је већ ујело.
- У жељи да се допаднеш другима, понајмање се допаднеш себи.
- Ако мислите да вас други нису разумели из првог, другог па и трећег пута - грешите. Нисте разумели ви.
- Кафу и илузије не испијати са сваким.
- Ако вас убеђују. Не верујте им.
- Када говориш о себи, буду тих.
- Искуство те најпре вуче за рукав а онда ти лупи шамар.
- Чврст карактер каткад прикрива чист безобразлук.
- Што је тон гласнији, став је тиши.
- Дајте шансу људима да покажу ко нису.
- Ако убеђујеш друге, ниси ни себе убедио.
- Док јуриш за нечим, не бацај себи прашину у очи.
- Немоћ је та због које се лакомислено дуриш.
- Дивљаштво је сваки пут кад ниси нежан према себи.
- Стојимо у чуду постранце док нам се сујета горопадно лакта.
- Почетак има много могућности а крај само једну.
- Сигуран си у своју одлуку док не закуца унутрашњи глас као сат кукавица.
- Шармантност је дисциплина која се умно усавршава.
- Чекање има најтупавију оштрицу.

- Највише се истиче онај који стоји по страни.
- Иза нечитљивих људи, понајчешће се скрива само празан папир.
- У глуво доба ноћи, сваки проблем се умногостручује.
- Не познају ни себе а тврде да познају вас.
- Смеш ли да се усудиш? Мало ме плаши баш то што смем.
- Поштовање према другоме показујете тако што нећете баш превише причати о себи.
- Не ваља се заваравати. Неспоразум међу људима углавном је намеран.
- Доброта уме да уједе ако је много експлоатишеш.
- Нека нам суде само они који су морално бољи од нас. Уколико таквих има.
- Док год себе уздижемо на рачун других, немамо баш чиме да се поносимо.
- Слушајте како говоре о другима. Те су речи упућене и вама.
- Цео живот проведеш упознајући себе. Немој на крају да зажалиш због тог познанства.
- Наравно, не причамо о ономе чега се стидимо.
- То што чекаш, закуцало је на нека туђа врата.
- Добро је све што те лечи.
- Доброта је мерна јединица интелигенције.
- Најчешће се страда од горих од себе.
- И корак назад понекад одведе до циља.

- Крила вам ломе они што их немају.
- Колика је снага у човека, када он може да седи и наизглед не ради баш ништа, док се у њему ломе немири, јачине једног величанственог торнада.
- Због лоших људи, човек погрешно поверује да је цео свет лош.
- Ако човек не може да призна грешку и каже Извини, себи дугујете извињење због таквог познанства.
- Прст понекад треба и у себе храбро уперити.
- Живот је тежак али није немогућ.
- Пут лажи је врло клизав терен.
- Многи воле контролу над другима, а нарочити изазов су они који им то не дозвољавају.
- Временом, неки људи које познајемо, престају да гравитирају у нашем систему вредности.
- Цео живот други нас убеђују како нисмо довољно добри. Наш, нимало лак задатак је да им не поверујемо.
- Најспорије нестају отисци зуба када сами себе нагриземо.
- Не морамо да се разумемо да бисмо се поштовали.
- Не такмичити се са другима, то је већ победа.
- Већина људи је, нажалост, управо оно што видите.
- Бирај оне чије очи сјаје.

ИДЕЈА

Пре пар месеци примила сам поруку која је гласила овако: "Позови ме, имам идеју шта да пишеш". У потпису М.

Мој бивши дечко. Прво сам застала и размишљала да ли да га позовем јер, да смо се слагали око "идеја" он не би био "бивши". Ипак, помислила сам да би ми нова идеја можда била од користи.

Јавио се "из прве". Припит. Одмах ми је било јасно откуд та идеја која му је галаксирала благо опијеним умом. У том моменту, тачно сам га замислила како "стоји за шанком делимично пијан, мрзећи помало и себе и друге". Видела сам и себе како већ колутам очима у нади да ћу му неким, нама људим непознатим, вишим силама ставити до знања да је касно за причу. Јер су код припитог човека речи немоћне.

-Слушај, каже. Ја читам све ово што си написала. Читаааам. Развљачио је речи како би ми појаснио да је уложио труд који треба ценити. Одувек је био са препотенцијом на Ти.

Ћутим. Размишљам да ли да притиснем црвену слушалицу и поштедим себе већ добро познатог енергетског исисавања. Онда снажно зажмурим и удахнем јаким трзајем плућа, као ратник спреман за окршај.

-Слушам, рекох.

-То што ти пишеш, мене не занима. Не зааанима. Је л' чујеш?, наставља он, већ спреман за расправу са самим собом и светом који му се тог тренутка врашки наметнуо.

Ћутим и даље, знам да га итекако занима. Зато се и нервира. Невоља је што покушава и мене да изнервира. Ћутим и чекам.

-Ти си паметна жена и оно о чему треба да пишеш је ова наша ситуација у земљи али знаш, некако интелигентно-духовито. Требаш заинтриговати људе. Духовито! Притиска већ свако слово у нади да ми расветли случај.

-Разумем, рекох. Само постоји један проблем.

-Који? Упита М., спреман из прве да понуди решење.

-Ја нисам духовита. Сећаш се?

Мук. Тишина са друге стране жице. Велики М., причалица, свезналица. Остао без текста. Збуњен! Нем!

Ћутим и ја. Затим се гласно од срца насмејем. И настављам да се смејем схвативши како је занемео. Напокон!

Не сећам се да ли се је и он насмејао. Али је наставио са причом која није више имала никаквих додирних тачака са идејом и са мном. Причом о себи. Која, како се чинило нема краја. У неверици сам испружила

телефон испред себе, посматрајући дисплеј пар секунди а онда прекинула разговор. Знам, некултуран али понекад преко потребан чин. Разговор је исцурио кроз слушалицу баш као и моја енергија. Кратко сам издахнула и седела пар секунди у месту. Уморила сам се од његових вечитих савета и критика. Нарочито од пречестих високоумних монолога.

Признајем. Нити је он умео да подели савет нити сам ја умела да поднесем критику. Није ми више било смешно. Бацила сам телефон у страну у жељи да заборавим овај разговор. И баш као размажена Скарлет О'Хара у филму Прохујало са вихором, решила сам да о томе размишљам сутра.

”Сутра је нови дан”.

КАСНО ПОЗНАНСТВО

Тог новембарског поподнева, Симеон је седео у башти кафића међу гомилом која је упијала преостале сунчане зраке, сада већ уигране јесени. Иако је било помало хладно, зраци који су продирали помало и до његових руку у џеповима, умели су да припитоме Симеонов помало интезивни, немирни дух. Пријала му је самоћа, понекад чини му се и превише. Тек толико да се помислим да можда тако не треба.

Људи су свуда околу негде пролазили, журили. Укршатли једни другима путеве, одлазећи и долазећи у неким својим, само њима познатим крајњим дестинацијама. Посматрао их је тако Симеон без превелике заинтересованости. Као да је решио да пусти живот да око њега тромо тече, а да се њега не тиче. Да га не помера. Лутао му је поглед незаинтересовано, са једног краја улице на други. Сунце је брзо залазило, град је палагано навлачио сенке по крововима као поспано дете ципеле. И град и људи, свако је већ добро познавао и играо своју додељену животну улогу.

Новембарска ноћ се спуштала све до ножних прстију. Почеле су да се загревају уличне светиљке. Треперела је светлост иза прозорских оквира. Ту на тргу, испред њега, шепурила се имозантна зграда хотела. Ипак, као да у њој није било гостију. Тек овде-онде остала је осветљена нека просторија.

Оно што је Симеону привукло пажњу јесте Сенка која стоји крај прозора. Непомично је зурела, па можда баш у њега. Нису се померали ни Сенка ни он. Свет се око њих умарао и гасио док су њих двоје ћутали и посматрали једно друго. Сенка и Симеон као да су се од света отргли и побегли у своју тишину.

Симеон је посматрао знатижељно како, са рукама у џеповима, Сенка стоји немо и посматра свет пред собом. Можда коначно спремна да се са њиме суочи. Помишља Сенка: ”Лукав си свете, као змија. Познајем те. И тек сада сам спремна за твоју игру”. А свет пред Сенком начас утихне. Као да размишља о њеним кочоперним речима. Ипак, свет је већ довољно стар и мудар да настави по свом. Свет је своју игру коју назива живот довео до савршенства. Довољно је силан и јак да се на Сенку не обазире.

Сенка је стегла своје песнице. Зна да не сме да се повуче. Већ је наставила да изазива свет својом луцкастом гордошћу, помало наивна. Сама. Овог пута спремна је да иде до краја, те кратко уздахну и поправи став. Кроз живот се не може погурених рамена. ”Заиграјмо”, рече сада још сигурнија у себе.

Ова Сенка пркосна и помало смешна, допала се Симеону. Оснажила је његову вољу за борбом и победом. Осетио је Симеон како му крв разиграно и живо тече венама. Осетио је снагу да се успротиви и он свету. Из почетка. Мангупски тврдоглаво. Као стари кицош.

А онда је Симеону постало јасно да иза стакла осветљеног прозора импозантног хотела који је до тог тренутка посматрао, нема никог. Само је светло бацало сенку привида. Није било никог у тој соби. Није било никакве Сенке. А оно што је Симеон издалека видео и што је посматрао имало је његове очи, његову косу и његове руке у џеповима. Сенка са стегнутим песницама, то је он. Симеон.

А како се чини, тек сада су се упознали.

НЕЋЕ ТИ „КОСМОС“ ТРЕСНУТИ СРЕЋУ У РУКЕ

Лист бешумно пада испред мене док седим у дворишту мамине баште. Волим тиху најаву јесени. Изнова се дивим спретном прикрадању новог годишњег доба. Свако ново доба године пристојно и учтиво преузима свој трон док се старо достојанствено повлачи. Природа није нимало слична људима, бар у овом домену.

Посматрам како се лист, као на успореном снимку отима паду, пре него што ће додирнути тло, као да улаже последњу честицу своје снаге да његов театарлни пад буде примећен. Као да је у нечему важан. Судбински. Направиће мали кружни плес и треснуће на земљу. Као дете када се дури да му се посвети пажња. Тако се и природа понекад намеће људима да је у свом тривијалном животу каткад приметне. Презаузети смо

својим личним постојањем. Свако од нас, док носи главу на раменима, сматра себе епицентром света. Да се све окреће и саплиће о наше нежно стопало. Иако знамо да су ти, неки други, заузети управо собом.

Дан се скраћује док сунце граби свој починак додирујући ми трепавице. опомиње ме да ћемо се чешће растајати него састајати. Припремају ме његове златне нити на дубљи зимски сан. Вечери се башкаре својом свежином док се јутра пре мрака буде. Живост природе с времена на време зашупти својом богатом крошњом. Промена се догађа. А ми је не примећујемо. Презаузети смо својим личним постојањем.

Ветар ми шаље неуједначене, интервалне мирисне ноте. Печена паприка голица ми стомак. Буди глад. Поткрада се мирис тек посеченог дрвета за огрев. Треба се само препустити неким својим дубинама. Природа стално опомиње. Подсећа нас да је једноличност живота варка. Да је константност привид. Начас делује да је све око нас исто, а заправо све се мења.

Време је да пустиш неке старе приче, навике, људе...Ако си јурцао за нечим што се није дало ухватити, заустави се. Потапши се по рамену за труд, насмеши се и кажи збогом. Пусти јесен нека ти разбеснелом олујом или лаганим поветарцем донесе неке друге приче, навике и људе. Ако си залудан чекао да лето прође, седео непомичан и тром, покрени се. Неће ти "космос" треснути срећу у рукама. Мораћеш дланове зажуљати. Пусти пљускове да ти разбистре ускомешале, тешке мисли.

Угледај се на природу чији смо тек мали део. Парче целине.

Зато волим промене. Буде у мени нелагоду као и свима нама али волим да се препустим неком другачијем, новом дану. Наивно се предајем жутим јесењим бојама да их зенице усхићено упијају. И тек, покуцаће хладноћа на наша врата. Одглумићемо изненађеност. Скупиће нас јесен у себе и тек онда, можда и неће бити ништа више важно. Све док имамо са ким бити заједно.

Сунце је тек зашло, а у мени су наједном забрујали стихови омиљене песма "Није важно причај ми о срећи...". Промена је за храбре.

НАТАША ДИМИТРИЈЕВИЋ: Help Me Make It Through the Night

У муклој тами која је мирисала на влажну, хладну зиму, како обично мирише ходник старе стамбене зграде, зачуло се само тромо окретање кључа у браву. Тишина је само додатно наглашавала одлучни звук метала. Томас је снажно, мокром и промрзлом руком од мењаве, притиснуо металну, тешку кваку. Врата су се отворила. И уместо да га

дочека пријатан, топао мирис дома, затекао је већ познату хладну, празнину просторног стана. У њему није било пуно намештаја. Доминирала је отпразна једноставност и превелики прозорски оквири. Није било завеса. Прозорска стакла испуњавали су сиви облаци који су непомично стајали и сипали ситан, мокри снег.

Томас је спонтано кренуо руком да упали светло, али се одједном предомислио задржавајући који секунд више прсте на прекидачу. Скинуо је тежак зимски капут, натопљен од мокрих пахуља, које као да су додатно отежавале црну вунену тканину. Немарно га је спустио на комоду поред улазних врата. Ципеле је оставио уредно поређане једну поред друге. Спорим се корацима приближавао прозору у трпезарији који је заузимао скоро цео зид. Под се шкрипутаво вукао за сваким његовим кораком. Желео је још једном да погледа зимску, ноћну таму. Иако је управо из ње дошао, ноћ као да га је мамила. Волео је поглед са висине. Исто као што је волео самоћу. Још као дечак, волео је да се осами, да одћути неко своје време.

Ипак, вечерас то није желео. Гребале су га разне, недефинисане емоције које није лако препознавао. Самоћа му је уливала немир. И као у доброј, старој Крисовој песми, склизнула му је мелодија са усана: "*Help Me Make It Through the Night*". Ове би речи вечерас најрадио упутио Дини, девојци са којом је био у некој недефинисаној вези. Њих двоје се често нису разумели. Њих двоје су се често ћутке разилазили. Али вечерас, Томасу је било преко потребно да га Дина разуме, да га познаје, јер он сам себе тренутно није разумео. Помисли како би било лепо, да се она, као у неком божићном филму изненада јави, онако баш када затреба. Томас би је одмах позвао себи. Дина би само рекла "долазим". Својим би присуством вешто распеглала његове мисли. Лаким, топлим прстима отопила би дрхтави немир који је промрзао у њему. На тренутак, празна просторија његовог стана могла би да постане дом. Човеку је потребна блискост, колико год бежао од ње.

Нажалост, живот није филм, и ко би данас у хладној зимској ноћи дотрчао на један позив? Томас је немо стајао крај прозора, упијајући хладну зимску ноћ, са рукама у џеповима. Док је у левој руци нервозно стезао кључеве од стана, чежњива се мелодија Крисове песме пришуњала у његов већ уморни ум, лепршавим али искреним стиховима:

"Yesterday is dead and gone

And tomorrow's out of sight

And it's sad to be alone

Help me make it through the night"

Напољу више није било ни једног пролазника. На тренутак, није било ни саобраћаја. Ноћ је била некако прелепо тиха. У тој тишини, ношен певљивом мелодијом, отпустио је несвесно хладне кључеве.

Отопио се дрхтави немир који је промрзао у њему.

МИРА МИРОСЛАВА ЂЕРМАНОВИЋ

Мира (Мирослава) Ђерма новић рођена је 29. маја 1958. године у Петровцу. Средњу економску школу завршила је у Лесковцу, а Економски факултет у Нишу. Пише, како на књижевном, тако и на дијалекту. Песме, кратке приче и афоризме. Објавила две књиге, *Лесковча ни и ја*, на дијалекту и *Песме о љубави*, на књижевном језику. Као члан тима: *Обреди, обичаји и народне умотворине лесковачког краја* учествовала, до сада, у писању десет књига. Члан је „Поезије 016“ из Лесковца, а од 2019. године члан је Српске духовне академије из Параћина. Доби тница је „Песничке христо воље“ за допринос српској поезији, књижевности, култури, народној баштини и духу вности. Чест је учесник на разним песничким манифестацијама како у Лесковцу, тако и у другим градовима. Добитник је бројних награда: прве награде за поезију на манифестацији „Преображењско појање“ у Нишу, треће награде за прозу, на истој манифестацији, друге награде на „Николајевским сусретима“ у Јасици, специјалне награде на „Сртењским сусретима“ у Прокупљу и многих похвала и признања. Живи у Турековцу.

МИРА ЂЕРМАНОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Хвала им за Идеу, Роду и Лидл, ја сам на акцији контејнер.
- Уплели су нас у мрежу, сад расподелају.
- Забраздили смо дубоко, а коров ниче ли ниче.
- Доста нам је грејања, треба да охладимо главе.
- Демократија нам је ушла на велика врата, сад нам излази на нос.

- Овима, што траже стезање каиша, препоручујем стезање кравате.
- Остала нам је, једино, сламка, магарци су појели све остало.
- Гранајући се по свету заборавили смо корене.
- Чекајући обећану земљу, потпуно смо заборавили на своју.
- Делује као да нам дрвна индустрија ради – код нас је све намештено.
- Сагорели смо у жељи, сад мешамо по пепелу.
- Није ни чудо што смо поклекли – стално подмећемо ногу једни другима.
- Осмех ти је очаравајући, само су ти намере ужасне.
- Од есцајга купујем само кашике и виљушке, ножеве имам у леђима, као дар пријатеља.
- Њему оружје није потребно, одувек је пуцао у празно.
- Некима је пут трновит, нама је стално раскопан.
- Све шљашти од одликовања, сјај и беда увек иду заједно.
- Копањем у селу можете доћи до неких пара, копањем у граду можете и да их оперете.
- Цедећи нас, њима капе сваки дан.
- Тек кад је узео ствар у своје руке, схватио је да су му ставови исувише меки, за било какву акцију.

РАЗМАШИЈА МРЕШКУ

Поболеја се деда Жика, легја у постељу, дал' га, малко, ударило сливово гранче по главу, кој би ти га знаја. Главно, да работи – не може.

Прикука Живанка куде сина и куде снашку:

-Водете овога човека на доктура, изгубија омлаз и обрћа очи, неће он још много да гледа бело видело.

Послушаше мајку, тури га син у кола и откараше га у болницу. Како су се много журили, несу б'ш ни слушали које ги доктур вика.

-Што је до нас – викав – ми смо си наш дуг одужили. К'о си знајев доктуру сас њега.

Прођоше три дана, прођоше четири дана... никој за деда Жику не питаје. К'д је по'цета, он се обрне на другу страну, према дувар, бајагим спије, да се не нервира.

-Еее Жикооо – п'њка си сам – и тој дочека...

Седми дан, тегу Живанка. Распитала се у коју је собу, виче да вије још од болничку капију:

-Лелеее Жикооо... сигурно си већ у капелууу.

Дере се она такој штомогајећи, дзвери се народ.

-Сирота жена, сигурно ву је неки млад умреја... ш'ће чини.

Жика цврсто заспаја, ич не чује. Надзрну она на врата, виде га, фати му главу сас обедве руке.

-Бошкеее, он још врућ, скоро је умреја. Мртва га ја, како порано не дођо, мож' би ми, надокрајке, рекја неки реч. Еее, мученику мооој.

Од оној дрмсање, пробуди се деда Жика, извргољи очи накуде њум:

-А мори, које се десило?!

Живанка не мож' да верује:

-Ти ли оживе бре?!

-Полудела ли си мори, спијем. Које има ново дом, које работив син и снашка, нема ве да доодите?

-Пал' растребујемо, те, ти ће умреш, нека будне све како треба, да не терав сељани сеир сас нас. Унесомо голем астал у гостинску собу, туј ће ти туримо сандук, заслужија си ти тој. Ја, идући навам, гледа сандуци, изабрала сам ти најубав, јес да је скуп, ал' на паре неће гледамо.

Жика ич не трепка, само гу слуша, па, виче да глића кнедле.

-А мори, ти си се ошишала, никад такој неси била ошишана?

-Ошиша се, к'д турим црн шал, чипкан, убаво да ми стоји, нећу носим шамију.

- Ааа... за које црн шал?
 -Пал' за тебе...
 -Живанке, на мене ми доктур вика, од пијење ми се стужнило... ћу си живим ја још.
 -Како ће живиш још?! Ја, на сабајле, јави на твојега брата у Немачко, да будне спреман, да дооди. По родови се рашчуло, сваки дан питујев које има ново. Ја ли сам забађав викала људи?!
 -Ја сам збраја цопке у овуј кесу, ће си идемо заједно, такси ће платимо, да се никој не мучи. И да сам мислеја да мрејем, с'г размаши, нећу си жалостим фамилију.
 -Те, па ће ме обрукаш пред људи, да си прави домаћин, ти би с'г умреја.

ИМЕ

- Г**леј што ти убаво овој девојче, к'о му име?
 -Ана-Марија.
 -Не те б'ш разуме, Ана 'ел Марија?
 -Глува ли си, Ана-Марија.
 -Пааа, за које има две имења?
 -Такој, у Француско смо, у Париз такви имења давав.
 -Ти Радојка, муж Живојин, а ћере Ана-Марија.
 -Па, што фали?
 -Како, мори, што фали, Господ ви поразија, што не дадoste, на дете, име по бабу.
 -Господ те тебе поразија, кој с'г дава, на дете, име Стаменка?!
 -И тој што викаш.
 -А мушко ко се вика?
 -Жан-Клод.
 -Тугооо, и оно има две имења.
 -И оно...
 -А деда му се викаја Душан, убаво име.
 -Убаво. Разбра ли, живимо у Париз.
 -Ааа, што ви неће искарав отуд, да ве питам к'ви би надимци дали на ваши деца, куде нас.
 Радојка и Живојин а деца ги крстени по Французи, земљо, отвори се да пропаднем.

СЛУЧАЈНИ ДОДИР

Пипнули смо се сасвим случајно. Несмо тој планирали – ни ти, ни ја.

Ма, које планирали, не ни је било ни на крај памет.

Што викав људи, тај додир ће пантимо док смо живи, поготово ти.

Било је тој овакој.

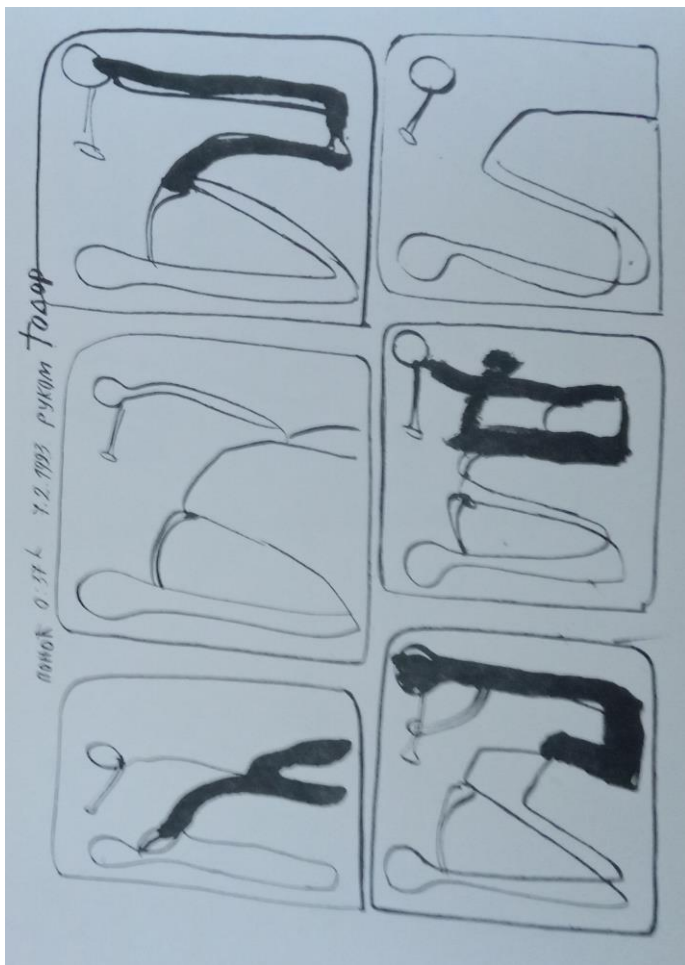
Ја преодешем улицу, ондека, куде болницу, само што се бе стурила из Југотрансов аутобус. На пешачки сам била, него куде.

Ти се беше залетеја ко ћорав, с нека стара колишта, само што ме не удари.

Измуљи главу кроз прозор, теше ме запцујеш, а на мене ми рука сама пође накуде тебе. Ошљакачи те, штомогајећи. Мислим да су ти све свитке излетеле.

Тој беше тај, случајни, наш додир.

ПЕРИЦА ПЕШИЋ

Прица Пешић рођен је 1950. године у Мирошевцу, СО Лесковац. После средње школе, дипломирао је на Технолошком факултету у Скопљу (Македонија), а магистрирао на Филозофском факултету (данашњи ПМФ) у Нишу, стекавши звање магистра хемијских наука. Десет година раднога века провео је у Прехрамбеној индустрији „Тома Костић” на радном месту шефа производње.

Од октобра 1986. до октобра 1993. године радио је као асистент на предметима Хемије, на Технолошком факултету у Лесковцу. Затим је, на Вишој техничко-текстилној школи (ВТТШ) у Лесковцу, радио као професор на предметима Хемије – све до јула 2004. године када је лишен радног места и права на рад. Као незапослено лице, налазио се на евиденцији Националне службе за запошљавање Филијале Лесковац, до одласка у пензију 2015. године.

Учествовао је на већем броју научних скупова и манифестација у земљи и иностранству. Од 1982. до 1986. године био је члан Програмског савета културно-уметничког програма РТВ Београд, члан Српског хемијског друштва, Удружења писаца општине Лесковац и Лесковачког еколошког покрета.

Бавио се научно-истраживачким и књижевним радом, као и сакупљањем народних умотворина. Научним, стручним и књижевним радовима, заступљен је у више листова, часописа и зборника.

Објавио је уџбеник „Теоријске основе из Опште хемије” (за студенте виших школа), 14 научних радова у часописима у земљи и иностранству, као и 2 стручна рада. Саопштио је 22 рада на научним скуповима од националног и међународног значаја. Аутор је неколико рецензија уџбеника из струке. Аутор је седам објављених књижевних дела: “Испод свода плавог” – поезија за децу (2004); “Афродизми” (2004); “Испеванка” (2012); “Низводно од срца” (2016); “Орфејски висови” (2017); “На Вуковом путу – На Змајевом путу” (2018); “У кругу нуле” (2020); као и збирке народних умотворина “Народне умотворине из Лесковца и околине” (2021).

ПЕРИЦА ПЕШИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Данте би данас написао Божанствену трагедију.
- Боже, чувај Србију од Срба!
- Србин се рађа једном, а порађа више пута.
- Бог чува Србију, а Бога – милиција.
- Док су Срби били у рађању сила, Србија је била велесила.
- Срби увек добију оно за шта се други боре.
- Јужна Србија је све више ближа Београду.
- Србија је ушла у 21. век – у рикверц.
- Влада чини све за што боље истицање врхунских вредности Србије.
- Срби су искоренили братоубилаштво – чувају по једно дете.
- Чврст свакоме, Србију никоме!
- Кадгод им неко зазвони на врата, избеглице одговарају: – Нисмо код куће!
- Није српски ћутати. Али већина Срба није под оружјем.
- Борили смо се за нашу ствар, а добили њихову.
- Побеђиваћемо! До последњег Србина!
- Србину се ништа од руке није отело. Осим дедовине.
- Због мира у кући – растурише нам кућу.

- Србија има најбоље услове за развој семена зла.
- Раздруживање од Срба је ишло тешко. Није било лако рећи збогом памети.
- Идем на Косово да упалим свеће Србима – док их још има међу мртвима.
- Цела Србија ради за Београд. Београд ради целу Србију.
- Када је мир у питању, борићемо се до последњег голуба мира.
- Овце увек следе предводника – највећу овцу међу њима.
- Што нас више јебу, нас је све мање.
- Власт треба да плаћа народу таксу на вршно оптерећење.
- Видели смо ми многима леђа – са товаром.
- Бацили су нас на колена – у наш омиљени положај.
- Капиталисти су некада експлоатисали децу, јер није било инжењера, професора и лекара – као данас.
- У државним институцијама егзистирају рајске птице.
- Сваки политичар је тежак онолико колико зноја пореских обавезника исцеди на његов банковни рачун.
- Кад политичар пада, не зна се на коју страну ће пасти. Намазан је са свих страна.
- Србин слави и кад нема шта да једе.
- Влада брине о бескућницима, да им обезбеди бар један зид – за вођину слику.

- Знам ја шта је леп живот. Између мене и комшије, државног функционера, је ниска ограда.
- Редовни избори неће бити одржани. Нема што народу није обећано.
- Кад се сва средства исцрпе, глава је последње платежно средство.
- Многи се дижу – да би им свануло.
- Каква песма! Сиротињска забава нас је одржала – њојзи хвала!
- Хране преко главе! Запао ми контејнер са Дедиња.
- Историју Србије пише београдски Победник.
- Гладни се заносе. Њих национални занос не напушта.
- Срби су народ најстарији – у нестајању.
- Ако сви из Србије оду у западним земљама, ко ће Србију да брани од тих земаља?
- Истражни органи су усавршили методе истраге. Већина убијених је извршила самоубиство.
- Већина људи је у паклу. Неки су у казану, неки у ложишту; само су ложачи изван.
- Демократија је толико раширена да не може да изнесе трудноћу и репродукује се.
- Одмалена, волели су демократију. Они су одрасли и владају, а њој се није дало да одрасте. И даље, играју се са њом.
- У потрази за бољим животом и демократијом, мигрантима је Србија транзитна земља.
- Пут до демократије је пут – одавде до вечности.

- Под плаштом демократије, најбоље буја политика.
- У демократским земљама није ограничена слобода говора и слобода кретања. Ограничен је простор.
- Борили су се до задњег метка за демократију, а задњи метак су оставили за њу.
- Деда каже: Некада су деца јела цигерице, а данас – демократија једе децу.
- Осуђени смо на доживотну демократију. Без права жалбе.
- И власти сите и сатиричари на броју?
- Држава разоружа народ, кад затвори сатиричаре.
- Власт долази и пролази, а некретнине и племенити метали остају.
- Чини добро животињама, па ће и теби бити добро.
- Где је танко, ту је кита.
- Диригенти, у последњим редовима постављају оне са дубоким гласовима, а у првим – оне са дубоким џеповима.
- Од човека без куће, горе је – кућа без човека.
- Ко тебе секиром, ти њега сатиром.
- Вратили смо се вери – без Бога.
- Најпре скроје капу, затим скидају главу.
- Дугове иностранству враћамо. Од рођене земље сви узимају, а ретко ко враћа.
- Отаџбина нам толико даје, да јој ништа не можемо вратити.

- Народ подмазује а у држави – шкрипи!
- Сваки кутак Београда чезне за једним напуштеним делом Србије.
- И мали прате моду. Опет су под новом чизмом.
- Сит гладнога држи до себе.
- На све стране се воде уличне борбе – за голи живот.
- Што је народ ниже, све се више диже.
- Они који живе на високој нози, имају многе под ногама.
- Морао је да убије Бога у њему, пошто човека није нашао.
- Ко има визију – тражи визу.
- Сатире се пишу и читају, или – забрањују, а сатиричари толеришу или – уклањају.
- Србија је мајка мањинама, а маћеха Србима.
- У име народа и људских права: једнима живот, другима – вечна слава.
- Живот је борба. За једне: мед и млеко, за друге – клин-чорба.
- Није важно ко је кад рођен, важно је – када је ослобођен.
- Док су Срби били у рађању сила, Србија је била – велесила.
- Зашто Срби нестају све више и више? Зато што их политика система – систематски стерилише.
- За Србина су деца као сунце, код оних који их рађају на туце.

- Минимум Србије и максимум беде – плодови су рата и наше победе.
- Политика наша дика, све што немаш – то наслика.
- Смрт је богомдана и хуманија од демократије, јер: није на власти, не бира, и – кратко траје.
- Раније смо имали све, осим демократије. Сада немамо ништа, осим демократије.
- На самрти, кад човек престане, па опет почне да дише, деца га опомињу – да се сконцентрише.
- Ове гласај, оне смени... На власт опет канцерогени. Долазе, не одлазе – шире се метастазе.
- Чекић и мистрија – мајстор сам ја! Бла, бла, бла – политичар сам ја!
- Душу ваде они који немају своју.
- Родитељи доносе најтежу пресуду: осуђују децу на живот.
- Радничка класа је костур друштва.
- Дајте ми златну полугу и покренућу земљу запуштену на селу.
- Никоме не сме да фали длака са главе. За главу, међутим, нико не гарантује.
- С демократијом смо се сродили. Она је за сваки оброк са нама.
- Имам казан, направио бих пакао, али – овде је рај за грешнике.
- Од дупелизаца, не виде се гузице.
- Најопаснији су они који плету мрежу око својих паукова.

- Слобода говора и слобода кретања никоме није ограничена. Ограничен је простор.
- Мали прате моду. Опет су под новом чизмом.
- У демократском друштву, слобода говора је унутрашња ствар сваког човека.
- Од два зла бирам – горе по њих.
- Жртва није невина. Има перфорацију од метка.
- Ко нема длака на језику, тај није дупелизац.
- Човек! Како то горко звучи.
- Деца су наше највеће малобројно богатство.
- ‘Раним деду па шаљем у војску, Србија се подмладити неће.
- Мали Перица размишља: Кад порастем, бићу национална мањина.
- Власт није ставила тачку на пљачку, него – три тачке.
- Живот у Србији има најбоље пролазно време.
- Стао је на пут неправди и – био прегажен.
- Оне које је народ демократски изабрао на изборима, чува полиција – од народа.
- Тражећи посао, обијао је сва врата, најзад је примљен – на рајска.
- Многи би да нас јашу, али, демократски изабрани јахачи – никако да сјашу.
- Стање је тешко, али и ми нисмо лаки.

- Газде, не заборавите да је највећи капитал – живот.
- Нама крене тек – на низбрдици.
- Волимо да комшији цркне тројански коњ.
- Једу само роштиљ. Лебац им се огадио.
- Кад муж постане папуча, добије штиклу.
- Жени је један супруг много, а један љубавник мало.
- Афоризам је као мушка ствар, што је дужи – мекши је.
- Афоризам је батина са једним крајем.

МР ПЕРИЦА ПЕШИЋ: ИЗБРАНЕ ПРИЧЕ

МЕЂУ ЈАВОМ И МЕЂ СНОМ

- Јесам ли ја спавао? – Не знам!
- Јесам ли шкргутао зубима? – Не!
- Јесам ли хркао? – Не!
- Јесам ли псовао жени мајку? – Не!
- А власт и државу? – Јесте, псовали сте!
- Значи, нисам спавао!

НЕ/ЗАДОВОЉСТВО

- Да ли си задовољан радом председника?
- Бежи, море!
- Зашто си у његовој партији?
- Из страха.
- Због чега?
- Да ми не буде још горе.

ПОСЛОВОЋСТВО

– ’Ајде брже, брже! – пословођа је наређивао живо.
Вечерас, газда води у кафану да гледамо како људи
једу печење и роштиљ и пију вино и пиво.

БАЈКА

Децо, демократија и слобода су мисаоне именице. Замислите: „Зађете, из стана – не закључавате врата, изађете из кола – не закључавате их, сиђете са бицикла – не закључавате га, идете улицом – нико вас не узнемирава, у трговини – нико вас не краде, на улици – нико вам не отима новчанике и накит; лети спавате са отвореним прозорима, нико вам не тражи мито да би нешто урадио за вас и за оно за шта је плаћен... Да од свога рада можете да живите и ви и ваша породица, да се слободно крећете, да слободно можете да кажете оно што мислите, да слободно бирате оно што је боље за вас ...

– Деко, па, где то има?

– Нема нигде, али је лепо чути и замислити – као да негде постоји!

ТАНКА СВІРКА

– Маестро, свираш ли?

– Ко ме да свирам?

– Ко хоће да се весели.

– Ко хоће да се весели?

– Па, ваљда има људи који хоће да се ...

– Зашто да свирам?

– Како – „Зашто?“, за паре!

– Ко се данас весели за паре? Данас, сви кукају за паре.

МИЛОРАД ЦВЕТКОВИЋ

Милорад Цветковић, рођен, живи и ствара у Лесковцу. Као новинар радио у Радио Лесковцу, дописништву РТС-а и Телевизији Лесковац. Аутор је књиге прича *Чоколадни зец* у издању београдске „Народне књиге“, романа *Варљиво плаво*, збирке поезије *Радничко срце*, више пута награђиван за поезију, заступљен у неколико антологија кратке прозе издавачке куће „Алма“ и у антологији социјалне лирике проф. др Тоде Чолака.

МИЛОРАД ЦВЕТКОВИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Више не говорим. Више не ћутим. Само певам лабудову песму.
- Не могу да пређем са речи на дела – немам ово друго.
- Цар је го. Пошаљите СМС за ново цареву одело.
- Тата отишао у „Задругу“, мама је у „Звездама Гранда“, син у кладионици, ћерка одлетела на шопинг у Дубаи – свако гледа своја посла.
- Свакога дана све више личим на себе. Морам да се мењам.
- Пропевао сам на информативном разговору. Ни сањао нисам да сам музички обдарен.
- Бољи сам од њега. Он има знање, а ја лактове.
- Добровољни сам давалац крви. А на списку увек сам први.
- Све сам више у паници и страху. Чујем да ће сунце да се продаје у праху.

- Празан џеп и празна кеса доводе до беса и хроничног стреса.
- Шта је то у људском бићу што га воде ка еврићу?
- За сланиницу и холестерол молим на гитари један „ге“ мол.
- Ако ти се свиђам лајкуј. Ако ти нисам по вољи, штрајкуј!
- Три пута је ноћас пољубио и тражи фискални рачун.
- Зашто таласа? Требају му још два гласа за сламку спаса.
- Ипак се (пре)окреће!
- Чекам дрон да одлетиму п. материну...

МИЛОРАД ЦВЕТКОВИЋ: ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ

ЧОКОЛАДИЦА

Заљубио сам се у тебе на први поглед. Тог 13. априла први пут сам успео да свучем твоју сребрнасту хаљиницу. Од тог дана уживам у неописивој сласти, у голотињи какве нема на свету.

Опрости ми, ево бежим из библиотеке, са књижевне вечери посвећене мојој првој књизи. Журим да ти се изнова дивим, краљице изазова. Журим да скинем са тебе спаваћицу од станиола, да сладим своје испуцале незајажљиве усне и ову ватрену песничку душу.

Бежим, нека ме јуре обожаваоци мојих стихова. Па шта ако је непристојно?! Ево, долазим, стижем тачно у секунд да те отмам из твог малог стана, са гондоле хипермаркета. Намигујем касирици која ми пружа фискални рачун и топим се од милине.

Бежим са тобом у ноћ да те волим, да те ломим до последње штанглице - чоколадице моја!

ПОСЛЕДЊА КРАТКА ПРИЧА

Пише у новинама да ме више не волиш. Огласили су се и писци, много је невероватних кратких прича објављено о нашој љубави. О томе су убрзо сазнали сви, и птице у лету, и пчеле, и трешње у цвету.

Птице су ћутале мудро, нису се оглашавале из гнезда на мом балкону, пчеле су зујале око ожалашћеног цвећа, само је стара трешња тужила због тога, или ми се чини.

Ја не верујем ни новинама ни писцима кратких прича који збуњују људе, птице и биље. Ја најбоље знам шта се догађа када се сретнемо: развежу ми се патике, срце хоће да крене у свемир, проради ми треће око на челу. Ти си ми признала да се сва окитиш листићима маслине и описала како се купаш у цветићима маслачка док ме сањаш на раскршћу љубави и мржње.

Када се не би волели бојим се да би заратиле велике силе, светом би завладала мржња, кренуле би свакакве болештине. И зато ћу спалити све новине које имају огромне тираже захваљујући лажним вестима о нама. Писцима кратких прича опраштам, имају право да буду срећни у свом царству истина и заблуда.

ВИШЕГРАД - БЕЧ

Човек се не присећа прошлости случајно. Она има необичну способност честе присутности, она ми се јавља као филм, спајајући у себи сва чула: мирисе, боје, додире... Прошлост је, уствари, чувар сећања и кључева за улазак у тајновите светове слика пред којима сам тако слабашан. Прошлост допире из прашњавих полица где станују сећања, ум и душа и ето је чим склопим очи или се латим оловке да напишем писмо или страницу дневника. У истом вагону чије је име живот, у возу судбине, путују прошлост и сећања заједно са свим мојим сновима и збиљама. Ту сам и ја, вазда разапет између стварног и нестварног, могућег и немогућег - записује Илија у *Дневник самоће* седећи крај прозора у чији се китњасти прастари рам од храстовине давно уселио поглед на Дрину и вишеградску ћуприју.

Он који је веран непролазности лепоте, увек се изнова заљубљује у сваку стопу моста коме је суђено да се баш ту повије једанаест пута и сложи лукове тако да на својим моћним каменим плећима може отрпети више од било које светске преководне грађевине. Ни за товари дуката не

би пристао да отуђи сипљи и кућерак са собицом чије су очи загледане у реку. По повратку из Београда у стару родитељску кућу, двадесетак година после ратних дејстава у Вишеграду, привикава се на мирис јутарњег шербета. Отпија га лагано и његова га топлота и сласт испуњавају неком притајеном чежњом и горчином које се боре да излете из његове душе и нестану у вртлоге Дрине. Своје прво писмо после 1992. решио је да напише Алији, комшији и другу из школске клупе који се после рата настанио у Бечу. Од старог вишеградског јувелира Тарика добио је његову адресу, чуо је да му је отац страдао, да му је и мајка преминула, а сестра Ајша без трага нестала. Ватрена је била, несрећна и забрањена љубав лепе муслиманке и њега, наочитог Илије. Ко зна, можда ће се јарани некада срести после свега крвавог што се догађало у касабима. Можда не, али зашто да ћути када су његови преци поносно гледали у вишеградске висине и када су их давно душманске османлијске хорде набадале на коље. Док су им ханџари гасили последњу светлост у очима, српске главе увек су биле упрте у небо, ка сунцу усправљене, никада ка земљи повијене. Пише писмо Илија па макар и да никада не добије одговор. У румено-мрки вишеградски сутон отпија шербет, док се као ћердан нижу речи по линијама папира истргнутог из неке старе нотне свеске.

Алија, јаране!

Са болом се присећам ружних и проклетих година које су затровале наше пријатељство, завадиле камен са каменом, човека са човеком. Ударила је крв у очи нашој доброј вишеградској раји, зло је раставило јаране и комшије, раскумило кумове, завадило побратиме, разљубило заљубљене. Знаш, Алија, да више ништа није исто, вратио сам се у родну кућу пун беса и жалости, али чистих руку и неокаљане части. Сокаци нам више не миришу на дерт и севдах, још заударују на мржњу истрајну и као камен тврду. За ово мало времена од како сам се овде тешко ми је што те нема у чаршији... застаје на трен, дубоко удише лахор са запенушане Дрине, пристигао кроз отшкринути прозор собичка, наставља да пише.

Сетиш ли се тамо у Бечу сетних слика наше прошлости? Памтиш ли како нам је говорила бака Џенана док смо раширених руку, као по жици, ходали уским зидићима изнад Дрине: “Илија, Алија, дјецо моја, шејтани једни, нека вас сачувају Бог и Алах. Срце ће ми од муке стати док вас гледам младе и луде ни на небу ни на земљи. Ман’те се ћорави посла! Дјецо, судбина то вам је змија, немојте јој на реп стати! Слушајте, лијепи моји бака Џенану, волим вас као мог јединца Синана али зла вам се бојим!” Док спава тај царски град Беч, памтиш ли, Алија мој, ту добру

покојну баку из комшилука која нам је правила шарене бомбоне од топљеног шећера? Сећаш се када је Хасо венчао Милицу, када је Ненад оженио Аземину...? Еееј, кумови смо били, певало се и бекријало до зоре. Као да је јуче било, памтим како смо ми клинци из Шехер махале јели туфахије за Бајрам крај нашег шадрвана и радовали у мом дворишту шареним јајима на Васкрс. А онда, када си чуо да смо се заволели ја и твоја сеја Ајша, по злу је кренуло и послао си ми абер да нисмо више јарани. Не знам шта је са њом, знам једино да ми њене речи још звоне у срцу и разбијају га у парампарчад. Памтим сваку Ајшину реч у предвечерје рата:

„Шта нам вреди, Илија, ово наше састајање, може ли се, мили мој, капљом росе утолити жеђ за срећом? Брацо Алија, да ме због тебе не би убио, одвешће ме на коњу у Соколовиће. Сунца нећу видјети, послије тебе, с мушким нећу ни стати ни говорити, у сузама ћу се угушити, од туге скончати. Неда нам се, видиш како Дрина пенуша црвено, све је мање раје на ћуприји, замукле су махале, пуста је касаба. Рат се спрема мој Илија, мржња ће нам за који дан почупати срца и покидати главе. Горе у брдима оштре се ханџари, црни је вакат дошао, пући ће сваки час, славуји ће занемети од куршума... Не слуша се више ни божје ни алахово, само мржња вреба где год се окренеш. Одох ти ја, цаба нам је све било”- зајецала је Ајша, прислонила ми главу на раме, затим се одмакла, одмахнула руком и отишла. Одгледао сам је како шуштећи димијицама и клепећући нанулицама, одмиче ћупријом. Опрости што ти ово пишем као њеном брату, али то је била љубав какву срце неће никад осетити.

Мислећи на Ајшу о којој нема ни трага ни гласа, застаје и послушкује звукове шаргија који допиру са десне обале Дрине, завијају, клизе по реци, угибају се кроз лукове ћуприје, пропињу уз камене лукове и стижу до њега раздражљивог и тужног, сећају га на давно вече када је први пут пољубио Ајшу. У Илијину собу, попут неког кинопројектора, мимо његове жеље опет се јавља прошлост да га подсети на дане када су невидљиви телали из ледених дубина узнемирене Дрине доносили зле вести о рату који се приближавао касаби. Сећа се дана, када су се са обе стране ћуприје, као у време паша и везира, довлачиле пушке и џебана. Бежећи од мрачних слика прошлости, наставља да пише.

Заједно смо Алија припалили прву цигарету, јагањце окретали на ражњу, диванили до зоре. Твоја ме мајка за школу спремала, моја ти је стара рукавице за зиму плела, а онда нас раздвојила мржња као бунар дубока. Зашто? Ипак, нисмо ударили један на другог. Иста нам је колевка, исти лонац босански, исте тврде главе. Душе су нам праштању

склоне, каткад кварне и зле, свакакве су. Чудни смо људи, док смо примали љубав у госте, настанили смо мржњу у сокацима. Знамо истину а закопану је у срцима држимо. Да ли сам згрешио што сам ти сеју волео, да ли си грешан што си Ајшу од мене отео? То знају само Бог и Алах. Због ње се нисам женио, ни рода ни порода немам, још ми на срцу спава, а ти мисли о мени шта хоћеш. Верујем да памтиш сваки трен о којем пишем. И увек када се тамо у Бечу загледаш у водено огледало Дунава, сети се и признај да од Вишеграда и Дрине ништа лепше на свету не постоји. Тврд је камен вишеградски, али ништа није тврђе од човека.

Јави се, памтиш ли како је говорила вишеградска раја: „Еее, не би срећи краја било када би се сви тако слагали као Илија и Алија!”
Поздравља те твој Илија.

Са ноћног ормарића узео је роман *На Дрини ћуприја* и по ко зна који пут присећа се речи великог Андрића: „Да, Босна је земља мржње. То је Босна. И по чудном контрасту који, у ствари, и није тако чудан, и можда би се пажљивом анализом дао лако објаснити, може се исто тако казати да је мало земаља у којима има толико тврде вере, узвишене чврстине карактера, толико нежности и љубавног жара, толико дубине осећања, привржености и непоколебљиве оданости, толико жеђи за правдом. Али испод свега тога крију се у непорозним дубинама олујне мржње, читави урагани сапетих, збијених мржњи које сазревају и чекају свој час. Између ваших љубави и ваше мржње однос је исти као између ваших високих планина и хиљаду пута већих и тежих невидљивих геолошких наслага на којима оне почивају. И тако, ви сте осуђени да живите на дубоким слојевима експлозива који се с времена на време пали управо искрама тих ваших љубави и ваше огњене и свирепе осећајности. Можда је ваша несрећа баш у томе што и не слутите колико мржње има у вашим љубавима и заносима, традицијама и побожностима”.

Одједном је забубњала киша са вишеградских небеса као да је читаву вечност чекала да се баш слије низ образе околних висова и гудура, на минарете, црквице и кућерке у намученој касаби, и нађе мир у растуженим ђул-баштама и сокацима. У соби је хладно, мркла је ноћ, толико мркла као да никада неће сванути.

„На колац, мене треба на колац? Ако је понестало пријатеља, ако је коља понестало, ставите ме у цак са камењем! Баците ме Дрини у уста! - цвили Илија, а његове се речи множе и одбијају од зидова собичка. Лагано тоне у постељу топлу од снова и сећања која станују у прозору од хрстовине, довека загледаном у прагву Дрину и њену ћуприју.

ЖИВОТ ЈЕ ЛЕП

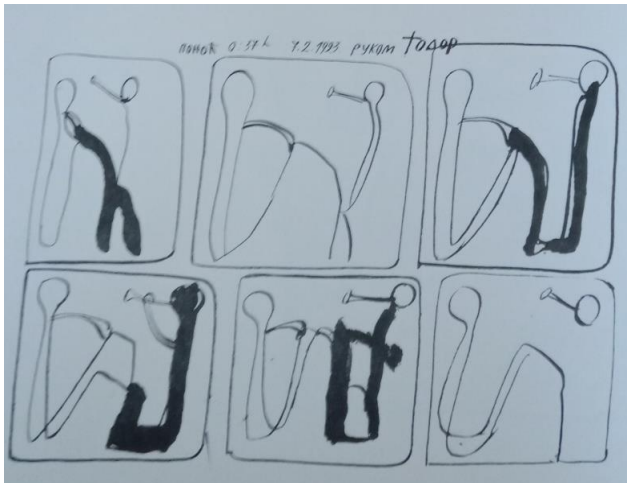
Опет је заборавила млеко на старом шпорету. Из окљоцане шерпе са плавим туфнама искипела је жеља за јутарњом кафом и нада да ће се појавити “он”, зазнојени пастув са Ибарске магистрале, камионџија који воња на кафане и бензин.

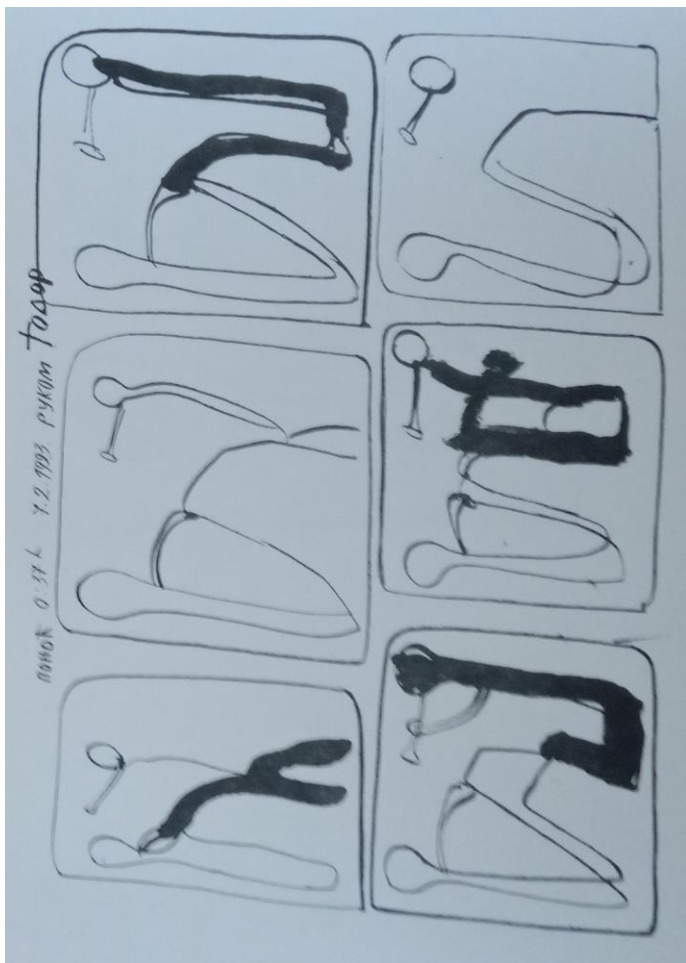
Баталила је уобичајено недељно спремање, изашла је на лођу и подигла руке увис као да се предаје невидљивом непријатељу, спремна за рафале живота, за губилиште.

Попут оперске диве, као после аплауза неке невидљиве публике, дала је пољубац Булевару и треснула флашу коњака на умивено лице асфалта.

„Баш ме брига за курвара из вукојевине који убоде па оде! Частим за прежаљену љубав! Живот је леп! - рекла је званично, као да се обраћа човечанству.

Бацила се у кревет и заронила у снове од меда.

ДАНИЛО КОЦИЋ

Данило Коцић рођен је 4. септембра 1949. у селу Дадинцу (Власотинце), на југу Србије. Професор књижевности и дипломирани правник. Као стипендиста Косова и Метохије био је професор српског језика и Устава СФРЈ у Гимназији „Браћа Рибар“ (Исток, Косово и Метохија) и Гимназији „Стеван Јаковље вић“ (Власотинце).

Коцић је био новинар и уредник у приштинском дневном листу *Јединство* 1977/1978. године, а затим је три деценије радио као новинар - дописник *Политике* из Лесковца и југа Србије. Један је од оснивача (био је и председник) Удружења писаца Лесковца и стални сарадник гласила *Помак*. Члан је Удружења новинара Србије и Удружења књижевника у домовини расејању.

КЊИЖЕВНИ РАД: РОМАНИ: *Изабрани живот* (Лесковац 1997), *Изабрана тишина* (Лесковац 2000), *Изабрани дани* (Лесковац 2012), *Измаглице* - трилогија (Лесковац 2016); ЗБИРКЕ ПЕСАМА, ПРИЧА И АФОРИЗАМА: *Чудна лађа*, песме (Лесковац 1987), *Дневник на распусту*, песме (Лесковац 2002), *Говор камена*, песме (Лесковац 2004), *Песма жени, песме* (Власотинце 2007), *Невреме* – приче из завичаја (Лесковац 2016), *Аутобиографија – време сенки*, I део (Лесковац 2016), *Афо(к)ризми и друге (не)згоде*, (Лесковац 2017), *Афоризми са тужне пруге, I* (Лесковац 2018); *Афоризми са тужне пруге II* (Лесковац 2018); СТУДИЈЕ И ПУБЛИКАЦИЈЕ: *Лесковачки писци – трагови и трагања*, I-II (Лесковац 2015, 2016), *Лесковачки песници – панорама лесковачког песничтва 1944 – 2014* (Лесковац 2015), *Изабрани списи – сликање меморије* (романи, приче, песме, Лесковац 2016), *Хумор у делима писаца лесковачког краја* (Лесковац 2016), *Говор Лесковца и југа Србије* (Лесковац 2016), Проф. др Душан Јањић: *живот и мисао – хрестоматија и коментари* (Лесковац 2017), Др Проф. др Тихомир Петровић, *живот и мисао – хрестоматија и коментари* (Лесковац 2017), Проф. др Драгомир Радовановић: *живот и мисао – хрестоматија и коментари* (Лесковац 2017), *Добривоје Бошковић: живот и мисао –*

хрестоматија и коментари (Лесковац 2017), *Говор Лесковца и југа Србије међу дијалектима српског језика* (Лесковац 2021), *Лесковачки писци и њихово доба*, друго измењено и допуњено издање на више од 1.100 страна великог формата (Лесковац 2021), Др Добривоје Бошковић: *живот и мисао* (Лесковац 2022), Драган Радовић: *живот и мисао* (Лесковац 2022).

ДАНИЛО КОЦИЋ: ИЗАБРАНИ АФОРИЗМИ

- Хвалоспев је био изванредан, али то није било довољно да буде ударна вест. Било је и бољих!
- Срећна је земља у којој је гарантовано неза посленима да никада неће бити – технолошки вишак!
- Што је лепо када човек први пут слаже. После му пређе у навику која постаје лековита!
- Френетично смо га испратили до раскошне резиденције, а онда смо отишли до народне кухиње да узмемо – следовање!
- Сиромашни су. Немају ништа. Али, и то је довољно за преживљавање!
- Не прекидајте их док говоре. У њиховим сценаријима само аплауз није забрањен!
- Морамо променити кривце. Није у складу са моралом да само једни краду!
- Заиста смо слободни. Толико да нам само затвори недостају!
- Велики сам лопов. Власт решила да ми додели ту титулу иако је конкуренција неописива!
- Ако наш народ буде задовољнији, плашим се да ће се нешто лоше десити!

- Моја скривена прича има много мана. Ако бих је саопштио, оптужили би ме да ширим гласине!
- Код нас ће бити одржано треће фестивалско вече, јер за прво и друго није било заинтересованих гледалаца!
- Ова власт је извела необичан перформанс. А тек какав је замислила, не можете ни да замислите!
- Заслужио је достојан испраћај. Његова владавина препуна је скандала који ће се препричавати – деценијама!
- Истакао се као велики добротвор. Ускоро ће се наћи у затвору чију је градњу помогао!
- Млади уче баке како се користи мобилни. Оне кажу да је у њихово време то било много једноставније!
- Влада моли раднике да оправдано незадовољство искажу после успешно спроведених избора!
- Власт дође и прође. Само некима не прође!
- Највећи криминалци ослобођени су на суду. То је најбољи доказ да смо правна држава!
- Ништа није остало за продају. Али, и то ћемо продати, јер има заинтересованих купаца!
- У Уставу пише једно, у законима друго, у пракси је – треће. Не будимо баш толики формалисти!
- Знам шта ће се догодити. Али, бојим се да ће ме оптужити што су фалсификовали изборе!
- Понашање власти не треба тумачити дословно. Не видимо шта се догађа иза кулиса!

- Они су узбудљиво искуство владања поделили са народом. Кордони никога више не узбуђују!
- Брука и срамота. Хоће да владају иако су испунили све своје планове!
- Њихов циљ је да планирано испуне за годину дана, а онда су се предомислили јер су наредни избори за четири године!
- Изравнали смо рачуне. Ја њима евре, они мени радно место!
- Ко открије доушника међу полицајцима, добиће орден. Ко открије доушника међу криминалцима, добија метак у чело!
- Рушење бивше државе било је мирно. Само је крвави рат био неизбежан!
- Кордони полиције под пуном опремом доказ су да је власт одлично заштићена нарочито у – стабилним временима!
- Наша правосуђе беспрекорно функционише. Тајкунима се гарантују фер суђења и –ослобађајуће пресуде!
- Улични хаос уопште ме не брине. Да њега нема, не би имало шта да се види!
- Противнике режима лако је оптужити. За остале, потребне су додатне консултације!
- Онај ко ухапси тајкуна биће унапређен. За сада, нема заинтересованих!
- Достојанствено старим. Мало, мало, па не знам како се зovem!
- Нашли смо могућу истину, али је коначну верзију издиктирао вођа!
- Досадни су као смрт. Остало је само да ме –дотуку!

- Бучним аплаузима поздравили вођу. Обећао је да више неће обећавати оно што је обећавао!
- Размишљао сам неколико тренутака и гласао за њих. Боље да нисам ни размишљао!
- Срђних људи овде одавно нема. Ако не рачунам глуве, старе и сиромашне!
- Имали су они смеле излете. Али, били би и бољи да нема – бољих!
- Не пролазе мале приче. Оне су као почетак издаје, а крај је – најважнији!
- Доделили су ми награду већином гласова. Супротно мојим очекивањима! Мислио сам да ће сви бити – против!
- Написао сам две реченице романа. Прве се не сећам, другу сам – потпуно заборавио!
- Сумњам у своје способности. То је најсигурнији корак до сигурног успеха!
- Велики лопови су доказ да код нас није све покрадено!
- Моја слобода је у кавезу.
- Волим мирис туге. Лакше преболим неправду.
- Живимо у времену избиља. Немаштине и лажи.
- Пропали су моји планови, али сам их бар имао.
- Толико сам оригиналан писац да и себе не препознајем.
- Они нам кроје судбину, али и њих неко чека.
- Све смо покварили. Има наде да успех буде још бољи.

- Отпевали су своје. Једино се диригент прави лудим.
- Вести су толико лоше да боље не могу бити.
- Ништа нам недостаје: ни страх, ни беда, ни неизвесност.
- Моје наде су пропале, али су бар остала сећања.
- Успешан је импровизатор. Био би успешнији да нема устава.
- Пишем са стилем, али критичари то неће никада разумети.
- Моје претње су шаљиве, али тужилац не мисли тако.
- Тајна успеха најбоље се види на ТВ. Од канала до канала, иста уредничка екипа.
- Покушавам живот од нуле, али се надам да неће бити дописана још једна.
- Нисам ни новинар, ни есејист, ни писац. Рођен сам да будем човек коме се верује.
- Код нас је ништа постало нешто. Ако се не лажемо.
- На сва питања одговарам потврдно. Тако најбоље лажем.
- Верујем њиховим лажима. Убедљивије су од истине.
- Да не сањам дивне снове, не бих знао да живим у земљи у којој се испуњавају све жеље.
- Промашен сам човек. Срећа, не би ме ни било.
- Постао сам ништа. Нажалост, нисам у мањини.
- Ова власт ми је скоро све. Али, постоје и друге могућности.
- Када изговорите истину, искрени сте. Ако кажете полуистину, флертујете са њом.

- Када сам се заљубио, почео сам добро да пишем. Нажалост, прво се није догодило.
- Баш сам невоспитан. Толико сам их лагао док сам их хвалио.
- За њих правила не важе. Сами су их писали.
- Влада испунила очекивања мафије. Сада је у првом тиму.
- Наше псовке су одличне. Ако се добро акцентују.
- Када сам рекао да сам писмен наложили су да се преквалификујем.
- Немам проблема. Баш сам прави лажов у земљи препуних контејнера.
- Србија и Црна Гора братске државе. Зато нису заједно.
- Имам све доказе да сам жив. Али, администрација тврди да нисам у праву.
- Стоп законима. Дајте шансу мафији да се докаже.
- Нама нису потребне мале победе него велики пораз. Да бисмо разумели суштину успеха.
- Рукопис нечитљив, мисао прозирна, владање катастрофално. Довољно за заборав.
- Лишени смо изненађења. Њихова победа је сигурна.
- У приземљу смо. Зато добро не видимо вођу.
- Када си на власти, имаш све. Чак и лажну опозивију.
- Полиција је непотребна. Мафија не може да испуни норму.
- Далеко смо до незнања. Али, како смо вредни, брзо ћемо стићи.
- Живимо у модерно доба са старим навикама. Све лопов до лопова.

- Док мафија влада, безбедни смо. Били би безбеднији ако им се прикључи полиција.
- Све је под знаком питања, па и само питање.
- Прећутао сам најважније. Остало није ни за ћутање.
- Пратили су га, али кратко. Неко је прерано опалио.
- Невероватан је критичар. Не чита. Само пише.
- Његово суђење било је речито. Само су образложења изван памети.
- Пакао је измишљен. Сада схватам да нисам далеко.
- Отимали су ми речи. Али, нису успели да докажу колики сам лажов.
- Моћ његовог говори није у речима. Него у ономе што је прећутао.
- Посрећило се да не напишем своју драму. Други је нису ни доживели.
- Моја сенке побеснела. Боље да је не ухвате.
- Тишина око нас прети да угуши буку неизговорених речи.
- Нестајемо да не пробудимо тишину. Опаснија је од сваке неизговорене речи.
- Толико сам трезан да од пијанства не видим колико смо успешни.
- Одговор на најтежа питања убедљив. Не знамо.
- За нијансу сам убедљивији, али то није довољно да будем бољи.
- Моје знање површно. Каквих има, и то је успех.
- Метеж је око нас. Време је за проветравање.
- Могоао сам, нисам хтео. Сада бих хтео, али не могу.

- Коначно: нисмо успели. Да направимо више грешака.
- Живимо у времену обмана. Раније је то било време лажи.
- Њихови промашаји одлични. Нама је лакше да будемо много бољи.
- Наше старампутице боље него што смо мислили. Сада бар знамо колико смо успешни.
- Страх ме изневерио. Зато сам успео да му кажем збогом.
- Моја порука је јасна: преживећемо ако преживимо.
- Галаме су му одсечне, али бесмислене. Зато сам бескућник на ветрометини.
- Политика је досадан посао. Да није ТВ не бисмо ни знали њене намере.
- Живот је обична конструкција. Победник је онај у чијим су рукама и нож и погача.
- Идеално друштво обична је бесмислица. Смисли су га докони људи.
- Његовове тираде обично празнословље. Заглуљују докони свет који у њих верује.
- Укинемо законе да не буде безакоња.
- По свему су оригинални. Нарочито по обећањима.
- Наша уверења су варљива. Све док не дође вођа.
- Наше расправе субишне. Закључци су одавно подељени.
- Нема краја нашим свађама. Док вођа не каже доста.
- Моја илузија била је нејасна. Суд мисли другачије.
- Написао је своју биографију. Преласке из странке у стренку одавно је заборавио.

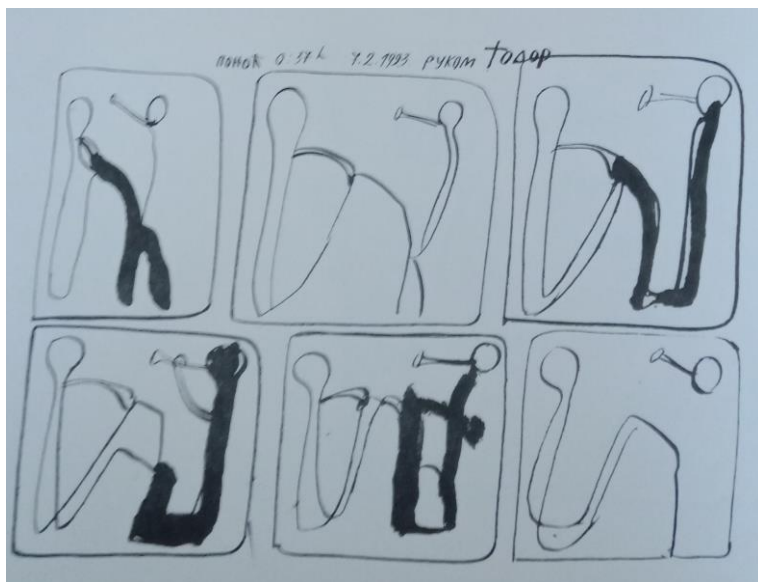
- Талентован је и образован. Али, одавно су такви неупотребљиви.
- Упамћен је по нечувеним глупостима. Тако је постао славан.
- Код нас, између пијаних и лудих само талентовани новинари могу да буду гори.
- Од када је пропао на изборима, ни мафија га више не признаје за свога вођу.
- Ако је критика књижевног дела прва на листи смртних грехова, оцена политичког рада је прва на листи авантура.
- Од ове буке дана, не чујем вођу. Зато му и аплаудирам.
- Освојио ме страшћу. Поразио лажима!
- Међу нама влада лудило. Нељубазно је бити – нормалан!
- У старту, рачунао сам да ћу бити поражен. Заболела ме глава када сам чуо другу вест!
- Преварио сам се, али је било касно. Рекао сам: „Да!“
- Добио сам битку. Био сам кукавица.
- Моје заблуде су мале. Али, довољне да не мењам – мишљење!
- Ако је сумња увек већа од наде, остаје да се – надамо!
- Радио сам шта хоћу, где хоћу и како хоћу. Ево ме у – затвору!
- Планови се неће оствари, али – не престајем!
- Отишао сам у ћутање. То је једини говор моје – тишине!
- Њихово ТВ дијалог је отмен. Све псовка до – псовке!
- Веровао сам у смисао речи. Сада само у – ћутање!

- Мисао ме поразила. Дошло време – обрачуна!
- Пристигао нови књижевно талас. Бесмисао – бесмисла!
- Трајем у нестајању. Довољно за – преживљавање!
- Код нас је немогуће могуће. Зато смо – немогући!
- Нисам успео, али и то је довољно за – успех!
- Охрабрили ме да лажем. Сада сам бољи од – њих!
- Наши градови уређени. Једино нам недостају – јавне куће!
- Његове приче су ништа од ништа. Ни моје нису ништа – боље!
- Или они, или ми. Или нема – или!
- Ћутим. Тако много боље лажем од њих!
- Немој тако често да лажеш. Помислиће људи да си – лепо васпитан!
- Више нема тајни. До наредних – тајни!
- Имамо све и превише. Нарочито – глупости!
- У паници смо најбољи. Не знамо шта – радимо!
- Ћутимо гласно. До новог – ћутања!
- Коначно сам сигуран. У ништа!
- Честитамо сам најпапетнијој будали. Поразио ме после – лажног гласања!
- До тада и од тада. Исти смо само – мало гори!
- Много сам приглуп. Уз мало напора, могао бих да будем – много бољи!
- Празне приче су одличне. Само – нису за слушање!

- Мој предлог је глуп. Али, има много бољих!
- Ћутим и размишљам о своме ћутању без – ћутања!
- Наш хаос одличан. Да смо вреднији, био би – много бољи!
- Ако је незнање шампион дрскости, ми смо – прваци света!
- Криминалци су ми били узор. Сада сам скренуо с пута!
- Између новинара и фолк певачица мала је разлика. Они показују потстанарску собу, а оне виле на Дедињу.
- Избрисао сам све лоше ствари. Остале су ми само – преваре!
- Окружени смо лажима, али има довољно места за нове – преваре!
- Протести грађана су само друго стање – реда!
- Дао бих политичарима све што немам. Само, не знам да ли им је – довољно!
- Када неко умисли да је толико велики афористичар, онда му не помажу ни – гаће!
- Више је неталентованих него што је потребно. Конкурс је стално – отворен!
- Уверили ме да сам писац. Знам да лажу, али им верујем!
- Није ово земља за паметне. А и старијима је – одзвонило!
- Да нисмо ограђени слободом, сви бисмо били у затвору.
- Наша једина истина је лажна. Зато је толико – ценимо!
- У последњем чину, владар ће отићи. Али, он мисли да – неће доћи!

- Конкурси намештени, тендери намештени, избори намештени. Не знам зашто се људи буне када у демократији реда мора бити.
- Опростио сам јој превару, али нећу гласање за – вођу!
- Мислим на сутра као да прекосутра не постоји!
- Није ова власт тако лоша. Док је ње, загарантовано нам је – сиромаштво!
- Код нас корупција одлично функционише, али влада није задовољна постигнутим резултатима.
- Политичари нас уверавају да је стање редовно. Полиција је стално у – приправности!
- Наши политичари имају једну велику ману: нису талентовани да буду сиромашни!
- На добром смо трагу. Провала је близу!
- Наша статистика је невоспитана. Или не зна да чита!
- Бољи смо од бољих. Ни криминалци нам нису дорасли!
- Срећа је у малим стварима. Немам телефон. Неће ме прислушкивати!
- Ово је пирова победа. Похапшени обећавају да ће политичари ускоро бити у њиховом друштву!
- Хтео сам да ухватим себе како лажем, али су ме ови предухитрили!
- Нисам из овог времена. Поразило ме старо доба!
- Боље смо се разумели када нисмо говорили. Гласна ТВ тишина поразила неше речи!
- Савршена сам будала, али су ме други много боље копирали.
- Неким уредницима би требало доделити ордење. Објављују и оно што се није десило!

- Измислио сам своју биографију. Сада живим као цар!
- Толико је убедљиво говорио о својим романима да се доктор зачудио: „Докторе, да сте и ви у лудници, још боље бисте писали!“
- Када сам добио рак, пријатељ ме утешио: „Срећан си ти човек. То је много боље него да умреш здрав!“
- Стање је редовно. Сиротиња и бескућници не морају да брину!
- Тишина ме уморила. Толико је гласна да сам оглувео!
- Једна чекам да падне мрак. Да поправим – наталитет!

УМЕСТО ПОГОВОРА – КРАТАК ПРЕГЛЕД ИСТОРИЈЕ ЧАСОПИСА „ОСВИТ“

I

ПРВИ број „Освета“, часописа за књижевност, уметност и културу Издавачке куће „Наша реч“ из Лесковца појавио се *јуна 1991. године*.⁶

Главни уредник свих бројева часописа, до престанка излажења, био је познати лесковачки књижевник Саша Хаџи Танчић а одговорни уредник Михајло Дедић.⁷

У **првом броју** редакцијског текста „*Олуја и дроздов пев*“ дато је објашњење појаве „Освета“. Ево шта је записано:

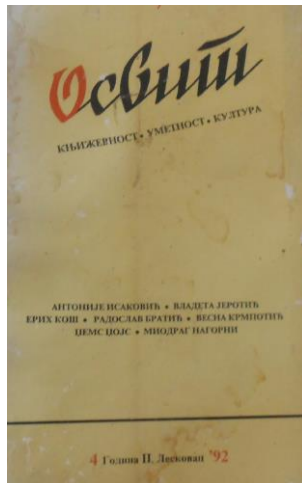
Почињемо олујом.

Наиме, песничким циклусом под насловом *Олуја* живог класика наше књижевности *Миодрага Павловића* отворили смо прве странице прве свеске првог годишта „Освета“. Под овим поетским знаком, који у природи има стварна дејства изненадног ваздушног кретања, а у друштвеном животу симболику силне промена, метафорично речено, означавају се уређивачка поетика ове нове публикације за књижевност, уметност и културу.

Један други песник (*Бранко Миљковић*) је рекао „ко не слуша песму, слушаће олују“. Песму чежње за светом као за родним крајем, која слави његову свеколикост, а чији брз и страсни ритам подсећа на бујицу тонова који сипа дрозд певајући на врху дрвета за време олује.

„Освет“ жели да чује олују и дроздов пев као истовремени дозив века на помолу, чији се освит слуги у окриљу овог старог века на измаку.

Са носталгијом за прошлошћу (смемо ли се не сећати), живећи у свом веку, а окренути будућем, следићемо духовни траг још

⁶ У импресуму првог броја писало је: Освит- књижевност, уметност, култура, година I, 1, мај – јун 1991. Издавач: Новинско-издавачка установа „Наша реч“. Уредништво: Михајло Дедић, одговорни уредник, Душан Јањић, Тихомир Петровић, Срђан Марковић, Саша Хаџи Танчић, главни уредник, лектор Николај Тимченко, технички уредник Гмитар Обрадовић, коректор Вили Хубач. Дозначено је да ће се Освит појављивати шест пута годишње у двомесечним свескама.

⁷ Михајло Дедић је у то време био директор и главни и одговорни уредник *Наше речи*.

једног нашег песника *Војислава Илића*, и његове антологијске песме „*Јутро над Хисаром*”, чија поетска сликовитост такође може имати симболичну вредност уређивачке транспарентности „Освета”. Јер, ова Илићева песма, иако припада надахнућу другачијем од онога које налазимо у стиховима савременика, понајбоље изражава *дух места* у коме се „*Освит*” појављује намеран да се трајно обележи својом присутношћу.

Један од посебних доприноса наше публикације, томе следствено, може бити испитивање односа центра према унутрашњости, при чему, наравно, мислимо на такав однос у култури. Очита је несталност и слабост центра према унутрашњости, са њиховим опсесијама узејамне нетрпеливости, све тврђим артеријама за природан проток сарадње до потпуне искључи вости. Иако у такозваној унутрашњости, „Освит” је на правој страни, на страни књижевности, уметности и културе, како иначе стоји у његовом заглављу. Снажно прожет духом ових креативних дисциплина, развијаће се, дакле, у правцу уравнотежене и хармоничне сарадње, а не резолутно искључивог просторног двојења и парцелације.

„*Освит*” жели, међутим, да доприноси историји своје родне провинције окренут свету, чијим вредностима, такође, широм отвара своје странице.

Таквих намера, „*Освит*” се радује узбудљивим годинама реafirмације српске књижевности, посебно прозе, широм Европе и света. Успех који културном постижемо обнавља занос који подсећа да Србија и припада Европи и свету.

На својим страницама „*Освит*” ће, целовитости ради, доносити и дела настала у страном свету, далеко од завичајних предела и светости родне матице, чији су аутори деценијама изоловани, сачували аутентичне призвучке српске књижевне речи.

Ово је век све популарнијих техничких и космичких достигнућа, процвата нових уметности и медија, а изнад свега, новог односа према традицији. Српски народ се поново заљубио у себе и своје обичаје, не окрећући леђа својим уметницима и интелектуалцима који покушавају да га науче да мисли. Окренутост свему новом и модерном, које јача народни дух, јесте још једна доминанта уређивачке концепцијности „*Освета*”.

„*Освит*” је савремена публикација за афирмацију и подстицај креативности. Али, као што знамо, добар часопис је једнако погодан за изражавање духовности колико и креативности. Ефекат који се часописом постиже непосредан је, више одговара текућем, али када прође одређено време, трајно му се враћамо и обраћамо као непресушној ризници и вредности.

„*Освит*” управо ширином своје отворености жели да стекне увид и углед, и развије најособеније и најсавременије одреднице своје уређивачке оријентације. Све то, дубоко смо уверени, подржаће читаоци и аутори, које свесредно позивамо на сарадњу.

Мада овде прихватимо гледиште, са свом романтичношћу схватања, по коме су Срби народ који своју духовну снагу црпе из својих пораза, уређивачки став „*Освета*” разликује се од става заговорника српских сум рака. Уместо

безвољности и посустајања, природна су расположења његовог креативног духа: „*Освит*” хвата обресе благородних облика новог схватања. Другим речима, под дигнутим небом Србије „*Освит*” је још један нови источник.

%

Друга свеска „*Освита*“ појавила се августа 1991. године. Овај број отвара песма Десанке Максимовић „Све пролази”, а посебну пажњу је привукао студијски прилог Николаја Тимченка „Усуд или дужност интелектуалца”.

У трећој свесци (октобар 1991) објављено је више прилога о збирци песама „Увир” Томислава Н. Цветковића, Душан Стошић пише „О мишљењу слободе”, а Драган Тасић је представљен прилогом „Форсирање романа – реке”. Ликовни прилози у броју дело су познатог сликара Тодора Стевановића.

%

Четврта свеска „*Освита*“ појавила се фебруара 1992. године. Присутни су бројни истакнути српски писци, а међу ауторима „завичајног круга” објављени су прилози Николаја Тимченка „Запис о „Лагуму”, Мирослава Лукића „Либертенска (ис)повест”, Војина Митровића „Стојбине”, Мила Ристовића „Апокалипса”, Драгана Радовића „Векови”, Мире Коцић „После мог оца”, Грује Петковића „Чудна браћа”, Добросави Туровића „Умир крви”, док Велимир Хубач пише о „Успешном почетку позориш не сезоне у Лесковцу”, а ликовни прилози су дело Миодрага Нагорног.⁸

%

Николај Тимченко пише (**бр. 5-6**, Лесковац 1992) о Братићу (Запис о Радославу Братићу), а ту су и прилози Радослава Стојановића, Мирослава Цере Михаиловића, Власте Ценића, Зорана Давинића. Душан Јањић објављује текст „Рамбо или параболола неминовности песничког краја”, Тихомир Петровић представља поезију Десанке Максимовић, а песмама су заступљени Јосиф Стефановић и Михајло Дојчиновић, о чијем стваралаштву су направљени посебни, веома занимљиви прикази.⁹

%

Јосиф Стефановић, плодни и талентовани мајстор пера без загонетки и са осећањем одговорности према онима који су свој идеол обојили најчистијим моралом, може бити срећан писац. (...) Зналац ритма, културолог са срцем музичара, негује своју већ познату версификацију стиха. Зато се после сваке песме мора предахнути. Треба се припремити за нови сукоб са собом и пишчевом мисли.¹⁰

Јосифа Стефановића је у збирци „Усијани простори” изнад свега интересо вала снага љубави; људско биће које воли; испаштање због љубави. Љубав је основни мотив Стефановићевог певања било да у њему буди расположења

⁸ О стваралаштву Војина Митровића и Драгана Радовића видети поглавље о писцима после појаве Прегледа лесковачког стваралаштва.

⁹ Освит бр. 5-6, 1992.

¹⁰ Станко Ђорђевић, Истина усијане песничке душе (Јосиф Стефановић, Усијани простор, КК Глубочица, Лесковац 1991), Освит, бр. 5-6, стр. 187.

снажне омамљености чула, било да доводи до очајања због њене неостварености.¹¹

%

Пед амном је 66 песама шесте збирке Михајла Дојчиновића. Уочљиво је да су се појављивале у двадесетак протеклих година. То је сигуран знак постојане инспирације, а и добре среће за издавача. Наш песник из Брода код Црне Траве родом објављивао је и пре тих књига, широм земље, у разним листовима и часописима. А сада, пред нама је зрели песник који још има унутрашње снаге и јаку мотивацију да разоткрива, именује и варира своје мисли и снове, стрепње, заклоне и нагибе душе у овим синкретичким лирским целинама.¹²

Песник Михајло Дојчиновић има смисла за сажети исказ. Његове песме се могу схватити и као поруке и као судови о данашњици. (...) Лепота стиха овог песника лежи у вештини памћења и „прекомпоновања” онога што је доживљено, оног што је вековима чувано и што је преживело све недаће времена. Када писац каже стих „Поноћни зов/ јекну у души” онда се подразумева његов однос према времену и пробирљиво тумачење савременог тренутка.¹³

%

Више од тридесет страна „Освета“ (бр. 7–8, Лесковац, 1992. године) посвећено је делу Жака Конфина. Најпре је објављена Конфинова прича „Не липши магаре”, а потом следе текстови Марка Недића „Проза Жака Конфина”, Саше Хаџи Танчића „Обликовне одлике дела „Пожури, докторе” Жака Конфина, Живојин Тасић пише о генези романа Жака Конфина „Јеси ли ти разалео Христа”, Давид Албахари о „Сличностима и разликама две духовне традиције”, а Томислав Цветковић обрађује „Два службена акта” Жака Конфина.

%

Прва књига Жака Конфина, приповедача, романсијера и драмског писца, збирка прича „Моји општинари”, објављена је 1934. године у издању Геце Кона, у познатој библиотеци Наша књига, коју је уређивао Живко Милићевић, песник, критичар и уредник Политике, листа у којем је Жак Конфино већ био објавио један број прича из поменуте збирке. Књигом Моји општинари Конфино се прикључио оној групи српских писаца који су писали такозвану регионалну прозу. Скерлићевски речено, захваљујући Жаку Конфину још један значајан град српског културног простора – Лесковац и његови становници – директно је ушао у српску књижевност. На тај начин су сва три већа града на југу Србије, Ниш преко Стевана Сремца, Врање преко Боре Станковића и најзад Лесковац преко Жака Конфина, и на плану књижевне географије потврдили идентитет

¹¹ Милутин Рајић, У истом маниру (Усијани простори Јосифа Стефановића), Освиг, бр. 5-6, 1992, стр. 191.

¹² Зоран Чановић, Самоћа и лелек душе (Михајло Дојчиновић, Поноћни зов, КК Глубочица, Лесковац 1991), Освиг, бр. 5-6, стр. 185.

¹³ Благоје Глозић, Поноћни зов Михајла Дојчиновића, Освиг, бр. 5-6, 1992, стр. 189.

српског егзистенцијалног простора као битан део аутентичног културног и историјског постојања.¹⁴

Двострука тематика преокупација је у прози Жака Конфина, на једној страни као литерарног хроничара Лесковца, његовог богатств и живо писности, и на другој као хроничара јеврејског живота у Лесковцу, као и преплитање ових двеју преокупација у многим Конфиновим књигама, можда најуспешније оствареним у приповедачкој збирци „100 година – 90 гроша” и у роману „Јеси ли ти разапео Христа”, умногоме је одредила Конфиново место у међуратној и послератној српској књижевности. Истакнутије место добила је захваљујући свом специфичном хумору. Конфино је оживео хумор у нашој књижевности после Сремца и Нушића – каже аутор белешке на корицама приповедачке књиге „Лица и наличја” (то је вероватно уредник Наше књиге Живко Милићевић).

(...) Хуманистички доживљај света и човека основа је и за стваралачки однос Жака Конфина према становницима Лесковца било да је реч о Јеврејима или о Србима. (...) Његов хумор је стога најефикасније и најадекватније стваралачко средство које у исто време указује на неке од негативних особина људи и задржава негативан ауторски однос према људима. Малограђански однос према животу најдиректније је на тематском нивоу пројектован у роману „Мој Јоцко”, из 1936. године, односно у његовој другој верзији под насловом „Моје јединче”, из 1952. године...

(...) У међуратном периоду објавио је три приповедачке збирке „Моји општинари”, „Лица и наличја” и „Хумореске” и роман „Мој Јоцко”. Већ тада је неке од прича преносио из једне збирке у другу, некада са истим насловом и незнатним изменама или без измена, а некада са измењеним редоследом у причи и измењеним насловом. Међутим, прави обрт његове прозе је у жанровском смислу доживела у послератном периоду када су многе наративне ситуације из приповедака ушле у његове романе „Моје јединче”, „Мамин велики син” и „Јеси ли ти разапео Христа” или су пак ситуације из претходних романа са нешто измењеним чињеницама и односима у новом наративном контексту укључиване у доцније објављене романе. Тако су у роману Моје јединче, проширеном верзијом романа Мој Јоцко нашле укомпоноване и неке потпуно самосталне приповетке или неки мотиви из раније објављених приповедака. (...) Приповедачева збирка 100 година - 90 гроша, можда најбоља Конфинова збирка приповедака, у једном свом току готово у потпуности је послужила као фабрикативна основа за дејчи роман „Мамин велики син”, а неки моменти из поменуте збирке чак су коришће ни и у роману „Јеси ли ти разапео Христа”. Овај роман је посебно значајан за Жака Конфина и у вредносном и жанровском смислу. У вредносном смислу зато што је реч о најбољем Конфиновом роману, у којем је наративно синтетисана трагична судбина Јевреја на нашем тлу у времену пред Други светски рат, са јасним наговештајима њихове апокалиптичне судбине у току самог рата. У жанровском смислу то је синтеза већине претходних Конфинових књига. У том роману, за који се с више разлога

¹⁴ Марко Недић, Проза Жака Конфина, (објављујемо део прилога), Осврт бр. 7-8, 1992, стр. 8.

може речи да је лирски него стандардни хумористички роман, иако је објављен у издању хумористичког листа „Јеж”, налазе се у нешто измењеном облику и у измењеном наличју „Хумореске”, „100 година – 90 гроша”, „Лекарева прича”, као и из поменутог дејег романа „Мамин велики син”. Неки делови романа „Јеси ли ти разапео Христа”, као и многи делови из раније објављених књига прича, односно поједине приче, послужили су Жаку Конфину за композицију једне жанровски потпуно хибридне књиге, књиге „Пожури, докторе”, неке врсте професионалне, лекарске, новелистичке аутобиографије Жака Конфина која се мотивски и садржајно највише ослања на књигу „Лекареве приче” из 1952. године. Међутим, све ово наговештава једну посебну особину приповедачких збирки Жака Конфина. Његове приповедачке збирке, наиме, компоноване су не од сасвим засебних и међусобно неповезаних и неусловљених наративних целина, већ управо од прича које обухватају неколико заједничких структурних особина које их упућују према рома нескној композицији. Тако је у првој Конфиновој књизи, у „Мојим општинарима” приметно јединство простора – то је Лесковац, донекле јединство времена – време тридесетих година, али много значајније је од тога јесте да се неки ликово појављују у већем броју прича књиге. На тај начин је ова збирка прича постала својеврсна најва бдућих Конфинових романа. Слично се десило и са збирком „100 година – 90 гроша”, која такође има наглашеније романескне особине – исте књижевне јунаке, исто време, исти простор и самосталне новелистичке композиционе јединице.

%

Конфинов живот и рад Лесковчанима звучи као легенда, што је, уста лом, сасвим природно, јер је личношћу и делом везан за ово поднебље, његове људе и њихове нарави. Зато је свако извођење Конфинових дела на сцени побуђивање интересовања, а с посенбом пажњом се помињу и читају његова књижевна дела.¹⁵

(...) Наслов књиге „Пожури, докторе”, као и њена структура, открива да је сва произашла из његове хуманистичке струке. Психолошка запажања и фактографске чињенице, тек обликоване у приповедачки текст, добили су праву функцију и значење. (...) Дело је, заправо, организовано као „приручник за лекаре и медицинаре а, вала, и за све друге, болесне и здраве”, како иначе стоји у поднаслову. (...) Жак Конфино још тражи себи месот у српској књижевности.

%

Књижевно дело Жака Конфина чини осам збирки приповедака, односно хуморески, четрири романа, шест драма, неколико радио драма, као и већи број хуморески објављених по разним часописима и листовима, највише у „Језу” и „Политици”.¹⁶

¹⁵ Саша Хаџи Танчић, Обликовне одлике дела „Пожури, докторе” Жака Конфина, Освиг, бр. 7 - 8, 1992, стр. 14.

¹⁶ Живојин Тасић, Генеза романа Жака Конфина „Јеси ли ти разапео Христа”, Освиг, бр. 7- 8, стр. 18. *Напомена:* Опширније о овом приказу у поглављу о Д. Тасићу.

%

Нажалост, јеврејски дух је, мимо своје воље, насилно заустављен у Лесковцу, у вртлогу недаћа и зла током Другог светског рата. Само захва љујући Жаку Конфину, он је наставио да живи; у његовим причама, хумерескама и драмским текстовима који танано спајају сличности и разлике две духовне традиције.¹⁷

%

Зашто Конфинови дани хумора у Лесковцу? Жак Конфино је рођен у Лесковцу 22. јуна 1892. године. Основну школу и нижу гимназију завршио је у Лесковцу, вишу гимназију у Београду, а медицину је завршио у Берну, у Швајцарској. „Кад се завршио рат (Први светски рат) докторирао сам и постао доктор у Лесковцу. Град је имао „Лесковчаки гласник“ и ја у њему сталну рубрику. Писао сам, сећао се чика Жак, више да „убијем време“ него да обезбедим своје место у историји књижевности.“¹⁸

%

У поглављу „Освета“ бр. 7 - 8 посвећеном нашим писцима у дијаспори објављена је занимљива песма др Добривоја Бошковића „Песник и завичај“ посвећена лесковчаком књижевнику Томиславу Н. Цветковићу.

%

Захваљујући издавачкој делатности „Наше речи“, лесковачки аутори су у прилици да, на ширем плану, потврде своју присутност у књижевности. Прве четири књиге објављене су захваљујући естетским захтевима и принципима којих се уредништво придржавало у одабиру рукописа и компоновању издавачког плана, како би се уздигло изнад провинцијалности на ниво издаваштва које има одређени концепт. Најпре су нам понуђене две збирке песама и две књиге прозе у целости посвећене људима и поднебљу Лесковца.¹⁹

Одмах можемо нагласити да су обе књиге прозе написане на идиому лесковачког говора и да се у томе лако могу уочити њихове вредносне и мане. Сава Димитријевић је аутор вредно бележених записа („Свеће у снегу“) о старим Лесковчанима. Претерано брижан да запише све, и сачува у сећању, он истовремено конзервира. Својим прозама у овој књизи и самом књигом, уосталом (која представља само део онога што је њен аутор годинама скупљао о лесковачким сокацима и људима који у њима живе), Сава Димитријевић је, сасвим сигурно, оправдао себе као хроничара, али не више од тога, и учинио да се све то нађе као литерализовани документ града на Ветерници. Пружио је непосредну прилику да се с његовим житељима добро дружимо и разгалимо.

И „Зорка Мантина“ не пружа више од тога. Повест *Ненада Кражићева* о овом необичном (и тако обичном) женском лику свим својим слојевима урасла у менталитет, атмосферу и амбијент Лесковца, створивши занимљиву и свежу литерарану транспозицију једног специфичног локалитета. То је остварено, пре

¹⁷ Давид Албахари, Сличности и разлике две духовне традиције (Поздравна реч на Конфиновим данима хумора, 25. јуна 1991. године), Освита, бр. 7–8, стр. 31.

¹⁸ Томислав Н. Цветковић, „Два службена акта“ Жака Конфина, Освита, бр. 7–8, стр. 32.

¹⁹ Милутин Рајић, Четири књиге лесковачких аутора, Освита, 7-8, 1992, стр. 193-194.

свега, уз веома изражено осећање за локални говор који, сем лексичког, има и раскошну сликовитост и домишљатост.

Обе књиге поседују веристичку фактуру. Откривају бит реалне стварности, лице једног света чији се менталитет оцртава средствима максималне хуморности.

Све похвале заслужује *Слободан Костић Коста* као аутор скрипта Зорке Мантине, која своје поене постиже захваљујући изврсно пронађеној визуелизацији и сликовности.

Издавач је с правом указао поврење двојици лесковачких песника млађе генерације. Двојици у правом смислу речи песника модерног сензибили тета. Њихов стилски поступак је углавном близак и сродан, то је једна врста поетске нарације са елементима реторике. *Истатковићева* привидно алегорична, а *Тасићева* алегорична, у ствари, обе веома сложене.

Драгану Тасићу је („*Зачарана кутија*“) ово прва збирка песама, док се *Истатковићева* „*Пауза за кишу*“ непосредно надовезује на књигу „*Сабрани делови*“. Рецензент Саша Хаџи Танчић с правом запажа да „модерност Тасићеве ауторске замисли при компоновању ове збирке почива, пре свега, на коришћењу симулантних слика и њима изазиване динамике и из више углова осветљене цивилизацијске ситуације лирског субјекта, као и на кондензовању песничких мотива обликованих из разли читих медијских сфера (телевизија, филм, стрип).

Борислав Здравковић, пак, скреће пажњу на то да Војислав *Истатковић* „новим песма излази у свет око себе, у шире просторе живота, послушкује тутањ долазећег времена које доноси осмех зоре на тле са кога се пружају у недоглед сви хоризонти.“

Поједине песме из ових збирки Драгана Тасића и Војислава *Истатковића* могу заузети место у сваком озбиљном избору или антологији млађег српског песништва, у сваком случају, заслужују да буду примећене и поштоване.

Изгледа да у Лесковцу сазрева свест да једино вредности обезбеђују једном поднебљу место у просторима културе. Књиге објављене у издању *Наше речи* су, уједно, потврда да је овај град однеговао два успела песничка гласа, уз пуно уважавање говорног спецификаума који каракте рише поменуте књиге прозе.

%

У 9. броју „Освита“ (новембар 1993. године) *Душан Стошић* објављује чланак „Мишљење слободе и Хајдегер“: „Слобода као темељна тема мишљења слободе није род људских бића, па ипак се тиче сваког људског бића. Њену универзалност треба тражити у већој дубини и на већој висини.“ Од аутора „лесковачког круга“ веома је запажен прилог Николаја Тимченка „Запис о „преобиљу нула“ Љиљане Ђурић, а Сава Димитријевић пише обиман текст „Како је настало гробље“, док је серијом песама представљен Никола Цветковић.

%

Пред књигом смо поезије која на необичан начин промишља мит Косова и сеоба, класичан и модеран поетски идиом на коме су многи српски песници, некад и сад, искушавали своја пера. Зашто уопште увек изнова проучавамо те

доминантне мотиве књижевности и зашто се враћа мо варирајућим митовима које нам култура и цивилизација остављају на размишљање? Вероватно зато што у садржини мита увек остаје доза тајне архаичне или савремене, зато што су митови као египатске сфинге које ваља полифоно испитивати, поново естетизовати, сходно учењу Умберта Ека отвореном делу остављеном да га дописују читаоци. У томе и јесте лепота окушавања на вечним мотивима симбиозе личног и националног, које по природи својој припада и ова збирка Николе Цветковића „Светлост земље”, непрекидно се труди спознати на нов начин искуство минулог и дорасати до елитовски схваћеног времена која јединства прошлости, садашњости и будућности. (...) Ово је поезија двогласних речи, из које се више чује глас из духовне сфере ауторовог прмишљања земље и он носи јак код просвећеног и поетизованог српског земањског бола. (...) У неколико најбољих песама, Цветковићево певање је умно, емоцијом засићена молитва за спас свих сакрамената везаних за духовно и световно наслеђе земље која се зове српском. (...) Најуспелије Цветковићеве песме су оне које нису демистифи ковале до краја тему и лишиле је њених исконских светлости и оне које нису истицале безусловност мита, већ су у процесу синтезе историјског и поетског, архитипског и модерног, сажимале и промрежавале ове димензије.²⁰

%

Никола Цветковић (1939), познатији је широј јавности као књижевни критичар и публициста, него као књижевни стваралац. До сада је објавио велики број студија, есеја, приказа, истраживачких радова из области фолклористике, социологије културе, методологије и историје књижевности. За свој богати стваралачки опус и научни рад добитник је неколико вредних друштвених признања и књижевних награда. Поетске радове објављује у Градини, Освиту, Стремљењу, Нашој речи и другим публицијацијама. Године 1979. штампао је запажену стихозбирку „Све је љубав”.

Најновија, друга по реду Цветковићева књига песама „Светлост земље” (сто страница) компонована је од следећих тематских целина: „Недоба”, „Чарнојевићи”, „Светлост земље”, „Његош види”, „Моравско бестрага”, „Дом свој иштем”, „Омаме”, „Певање о смирајности”, „Нада” и „Српско слово”. Веома надахнут и опширан поговор, као и песникове библиографија потичу из пера Владимира Цветковића.²¹

%

Никола Цветковић је у лепом смислу те речи „учен” песник. (...) Он је опсесивно везан управо за земљу и Српску земљу. Можда је и то разлог што, иако „повратник”, у ствари долазник (он је Лесковчанин и Београђанин)

²⁰ Даница Андрејевић, Животна веза са традицијом (Никола Цветковић, Светлост земље), Освит, бр. 9, 1993, стр. 115.

²¹ Милутин Ђуричковић, Лирски канцонијер (Никола Цветковић, Светлост земље), Освит, бр. 9, 1993, стр. 119.

истрајава попут једног броја Срба и Црногораца у мисији „Српског универзитета” у Приштини.²²

%

Цветовићева светлосна озарења кореспондирају с древним учењима о космичком, земаљском, еманацији духа и душевности. (...) У већини песама Цветковић негује савремени модел певања који се ослања на племенито у српској песничкој традицији.²³

%

Већ више од две деценије Филозофско-филолошки факултет је стедиште књижевно стваралачких мисли и појава. Најпре је покојни академик *Вук Филиповић* заживео једну посебну врсту стваралачког тумачења књижевности из перспективе сопственог приповедачко-романсијерског настојања. То исто важи и за академика *Владету Вуковића* који је не само изванредан професор и истраживач књижевности, већ и плодан песник што је са више књига песама обогатио нашу књижевност.²⁴

%

Колико год читалац имао у виду хронологију и раст Цветковићевог поетског, књижевног и научног опуса, еволуирање и сазревање његовог метода и стила, тематско проширивање и богатство форме уметничког израза – не може се отети утиску да се линија његовог поетског лука, ипак, не пружа у равни духа традиције; његова песничка граматика само је у ретким сегментима подударна са граматиком традиционалних песничких облика. Стихови из најновије збирке *Светлости земље* савреме ни су по књижевном поступку, откривају новог, унутрашњег, психолошког и експресивног израза и поетизацији мисли.²⁵

%

У овом броју је објављено више афоризама Драгомира Радовановића. Ево само неколико: *Сила је увек сила, макар и у праву била; Добро је кад није горе; Не трба журити у погрешном правцу; Кад су намере задње, вуку се задњи потези.*²⁶

%

Десету свеску „Освита“ (мај, 1994. године) отвара серија веома занимљивих прилога о чувеном Вилијаму Фокнеру. Као и Шекспир, Фокнер је најбољи кад говори кроз гласове (Драган Р. Машовић).

²² Миодраг Д. Игњатовић, *Песма је морал сваког песника* (Никола Цветковић, *Светлост земље*), *Освита*, бр. 9, 1993, стр. 121.

²³ Владета Вуковић, *Светлосна озарења*, фрагмент из дужег огледа, (Никола Цветковић, *Светлост земље*), *Освита*, бр. 9, 1993, стр. 123.

²⁴ Милица Лилић, *Светлост која се мора запазити* (Никола Цветковић, *Светлост земље*, Београд 1992), *Освита*, бр. 9, 1993, стр. 125.

²⁵ Тихомир Петровић, *Песничка реторичност* (Н. Цветковић, *Светлост земље*), *Освита*, бр. 9, 1993, стр. 128.

²⁶ Драгомир С Радовановић, *Рат и Хир*, *Освита*, бр. 9, 1993, стр. 131.

Ту, у том 10. броју Помака, *Иван Ивановић* објављује прилог „Ко је тај Цека Власотинчанин²⁷, Драган Тасић надахнуто обрађује „Песнички свет Петра Цветковића”, Ненад Кражић објављује „Приче из живота”, Перица Пешић и Љиљана Такић Миленковић се обрађују стиховима.

%

Новембра 1994. године појавио се **11. број** „Освета“ уз уводну песму Љубомира Симовића „Среско место на прузи Београд-Бар”, док Слободан Костић Коста пише у прилогу „Кажњени вечношћу”: „Ви никада не питате ко тамо доле у Тартару гура стену, јер знате да сам то ја, Сисиф, Ајолов син. Замислите ме онаквим каквим ме сликају на вазама и клешу у камену.”²⁸

%

Овај темат бави се раном позоришном историјом Лесковца – оном с краја XIX и почетком XX века. Време је то лутајућег позоришта. На путе вима тек ослобођеног југа Србије, по градовима и кафанама – појавили су се српски лутајући глумци. Сањари и луталице.

(...) Време је то првих бегунаца у глумце. Први Лесковчанин који је то учинио је Сима Бунић.²⁹

%

„Лесковац... варошица на обе стране реке Ветернице, 7 часова и 57 минута на југ од Ниша на путу који води од Ниша уз Мораву ка Врању. У Цариграду, у баштинским књигама, Лесковац се пише Дибочица, али у новије време већ га и сами Турци зову Лесковча. (...) Едуард Браун, лекар краља енглеског, пропутовао је 1667. године кроз Лесковац (он га пише Лескоа или Лесковија) и ту је, вели, видео нови градић, по изгледу на старински, али без икаквих натписа. За Лесковац каже да је варош затворена и многољудна. И реку Ветерницу погрешно пише Липерица.”³⁰

%

Домановићева приповетка „*Позориште у паланци*” изашла је пре Сремчевог „Путујућег друштва” пуне три године – Домановићева 1898, а Сремчева 1901. али се Сремац може сматрати првим историчарем позоришта у Лесковцу, јер његово дело говори о години 1889. и Димићевом гостовању у Лесковцу скоро читаву деценију пре догађаја који описује Домановић.³¹

%

Маја 1995. године појавио се **12. број** „Освета“, који је био у знаку стваралаштва Десанке Максимовић. Од аутора са „лесковачке стазе”, објављен је циклус песама Станимира Стојмировића Грицка „Васкрс” и то „Повратак у

²⁷ Иван Ивановић, Ко је тај Цека Власотинчанин, Освит, бр. 11, стр. 95-99.

²⁸ Слободан Костић Коста, Кажњени вечношћу (О Сизифу, О Одисеју, П Херкулесу који је био Херакло), Освит, бр. 11, стр. 87-94.

²⁹ Мирослав Радисављевић, Сима Бунић – театропис, Освит, бр. 11, стр. 95.

³⁰ Из старих извора – Лесковац, фрагмент I, Освит, бр. 11, 1994, стр. 96.

³¹ Освит, бр. 11, стр. 101. Видети опширно у поглављу о Сими Бунићу. О њему у Освиту, бр. 11, стр. 103. опширно пишу Сања Живановић, као и други аутори, Освит, стр. 103-110.

Србију”, „Огњиште”, „Песма за почетак”, „Песма изгнаника” и „Портрет повратника”. Гричко пева на почетку песме „Повратак у Србију”:

*Сигурно се враћам у Србију/ У своје срце./ Док ми син гузутан стане на ноге/
Узећу наук Његоша и Вука/ И инат Милоша/ Да ми огњиште има смисла.*

%

У **двоброју 13/14**, фебруара 1996. године објављено је чак десет песама Милана Момчиловића из његове једине збирке Вече над Лесковцем.³²

Мирослав Лукић се огласио занимљивим прилогом о првој драми Жељка Хубача „Ближи небу”.³³

У **15. броју** Никола Цветковић је представљен „Поетиком Милана Дединца”³⁴, док Тихомир Петровић и Драган Тасић пишу приказ књиге „У небо верујем” Мире Коцић.³⁵ Драгојла Дуда Цветковић, Бора Ољачић и Миња Илијева представљају збирку „Принц Леско и принцеза Леска Радета Јовића у издању лесковачке Народне библиотеке (1994), а представљене су Љиљана Такић Миленковић „Птица љубави” и Зорица Митић „Женске приче и „Узлетимо с ветровима”, КК Глубочица, Лесковац 1994.”³⁶

Посебну вредност овога броја чине прилози о власотиначким ствараоцима. Представљени су Зоран Давинић и Јасмина Митровић, (прозним прилозима) а песничке радове су понудили: мр Лука Крстић, Невенка Д. Поповић, Олгица Димитрјевић, Марија М. Стојановић, Славица Шушулић, Светлана Пешић, Љубинка Крстић, Звонко Стојиљковић, Славица Анђелковић и Срђан Милош.

%

У **16. свесци** „Освета“, септембра 1996. године, објављене су три песме Лазара Миленковића Ларија: Змија, Дон Кихот и Тежак задатак. За историју лесковачког стваалаштва важан је и приказ Станка Миљковића „У потрази за коренима”³⁷

%

Децембра 1996. године појавио се **17/18. број** у коме, бар када су у питању ствараоци из лесковачког краја, треба посебно споменути прилог Душана Стошића „Андрић и власт”.³⁸

У наредном, **19. броју** „Освета“ (октобар 1997) Саша Хаџи Танчић представља приповедаче из Републике Српске, док се Дејан Вељковић огласио занимљивом причом „Сунчево снопље”.

Новембра 1997. у седмој години излагања, појавио се **јубиларни 20. број** „Освета“ на „убијаних” 120 страница. Овога пута свеску отвара Живојин

³² Освита, бр. 13-14, стр. 77-81. То су следеће песме. Вече над Лесковцем; Дође тако дан; Непоктој, и даље; Враћам се; Ноћ самоће, тешка; Недоглед; Један давни јул; Ко зна; На растанку; Теку дани.

³³ Видети стваралаштво Мирослава Лукића, поглавље о критичарима.

³⁴ Освита, бр. 13/14, фебруар 1996, стр. 136-150.

³⁵ Видети поглавље о Мире Коцић у посебном делу књиге.

³⁶ Видети поглавље о Љиљани Такић – Миленковић и Зорици Митић.

³⁷ Станко Миљковић, У потрази за коренима (Олга Луковић – Пјановић: Срби... народ најстарији., ИПА „Мирослав”, Београд 1994), Освита, бр. 16, стр. 87-98.

³⁸ Д. Стошић, Андрић и власт, стр. 73-76.

Павловић и разговор с њим који је водила Љиљана Костадиновић. Николај Тимченко пише опиран, занимљив, проницљив текст „О границама дијалога”³⁹, а представљено је више песника Русије, док је Никола Цветковић представљен прилогом „Симболична представа о тамници у „Павиљону бр. 6” А. П. Чехова.

Саша Хаџи Танчић пише о „Америчким причама” Ларија Миленковића: „Синтагма која фигурира у поднаслову рукописа „Ко је убио Мери” (америчка прича) најбоље предочава врсту прозног исказа аутора Лазара Миленковића.” У том броју Освита објављене су и приче Лазара Миленковића: Ко је убио Мери; Блиски сусрет; Реке надолазе.⁴⁰

У Освиту ево поново вредног проф. др Тихомира Петровића. Овога пута се огласио прилогом „Андрићев деџи вилајет”: „Богато Андрићево дело није затворено за деџе несташлуке, игру, смех и све привилегије које има младост.”⁴¹

Тема **21. свеске** „Освита” (јануар-фебруар 1998) била је „Приповедач Саша Хаџи Танчић”. На самом почетку објављена су Хаџи Танчићева „Путовања у Лесковац”: „Сећања – тај усудни бегунац из живота – на које сам у старијих писаца гледао с презиром, обрмало ме је као да сам стогодишњак и усто преживео богзна шта. Прегршти још свежих успомена у откосима падају на белину папира. Летњи и зимски распуст проводио сам у Лесковцу. Пут из Ниша у Лесковац, локалним возом, изгледао ми је као бескрајно повесмо између два града; једног у коме сам рођен и другог у коме живим. У данима до путовања нарасле су моје жеље које су се вештом мајкином вољом преомишљавале у велики доживљај.” У том, дакле 21. броју „Освита”, објављени су опширни, проницљиви прикази *Душана Стошића* (25 страна) под називом „Апокрифна јеванђеља Саше Хаџи Танчића”⁴². Ту је занимљива осврт *Милутина Ђуричковића* „Изабрана и нова проза Саше Хаџи Танчића, а повод су књиге изабраних приповедака „Повратак у Наис и нове приповедачке прозе „Небеска губернија””.⁴³

Новембра 1998. године ево **22. свеске** „Освита“, из које, поред песама Радета Јовића „Ђораво злато” издвајамо оцене о уметничкој фотографији коју су изrekli Саша Хаџи Танчић и Томислав Илић на отварању изложбе Дејана Вељковића 6. марта 1998. године.

Уз поприлично кашњење, октобра 1999. године појавиће се **последњи број (заправо двоброј 23/24 „Освита”)**.

³⁹ Овај прилог Николај Тимченко писао је почетком 1979. за Осме филозофске сусрете посвећене теми Могућност и границе дијалога између филозофских становишта” и прочитан на скупу, који је организовао Институт за филозофију Филозофског факултета у Београду, у првој половини маја те године, Освит, стр. 124.

⁴⁰ Саша Хаџи Танчић, Америчка прича Ларија Миленковића, Освит, бр. 20, стр. 80-81.

⁴¹ Тихомир Петровић, Андрићев деџи врт, Освит, бр. 20, стр. 97-101.

⁴² Стошић представља књигу приповедака Саше Хаџи Танчића „Кључ за чудну браву”, Просвета, Београд 1995. године; „Галопирајућег војника”, Српска књижевна задруга, Београд 1991. и „Небеску губернију”, Просвета, Београд 1997. године.

⁴³ Прва књига је била објављена у издању Гласа српског, Бања Лука, а друга у издању београдске Просвете, 1997.

Овај двоброј, као и први, отварају радови Миодрага Павловића. Ту је и проказ *Саше Хаџи Танчића* (на 32 стране) стваралаштва Миливоја Перовића („Диференцијрање тематских токова у романима Миливоја Перовића”). На југу Србије од Саше Хаџи Танчића нема бољег znalца Перовићевог обимног дела.⁴⁴

%

НЕСТАНАК ЧАСОПИСА „ОСВИТ”- *Директору, главном и одговорном уреднику „Наше речи” и одговорном уреднику „Освета”, поштовани господине Дедићу!*

„За нама је осам година од појаве „Освета” у локалној средини коју је надмашао. Од 1991. године југословенска културна јавност са уважавањем га је прихватала као свеже и аутентично часописно штиво. Није нам да вреднујемо, мада други кажу да је стварно рељефно и сугестивно допунио духовни, књижевни, уметнички и културни мозаик Лесковца и југа Србије, и југословенски часописни простор. Утолико ми је теже било да се одлучим да захвалим на досадашњој сарадњи и пожелим часопису и његовом издавачу успешан наставак рада; а сматрам да је то и моја дужност као главног уредника у два четворогодишња мандата. Бићу слободан да о овом личном гесту известим и оснивача, СО Лесковац, чија је потпора веома актуелна данас, као и у тренутку појаве „Освета”.

%

Поштовани господине Јовановићу! Часопис за књижевност, уметност и културу „Освит”, као што је врло познато, уређујем од његовог оснивања. С обзиром на велику упорност да се часопис сачува и развија уложен је знатан труд. Мера таквог труда изражена је кроз двадесет и два броја које сам потписао као главни уредник. Пошто је Општина оснивач „Освета”, достављам Вам писмо којим издавачу Новинско-издавачком предузећу „Наша реч” захваљујем на досадашњој сарадњи.⁴⁵

⁴⁴ Видети поглавље о М. Перовићу.

⁴⁵ Писма Саше Хаџи Танчића, главног и одговорног уредника „Освета”, носи датум фебруар 1999. године, а објављена су у „Лесковчанину”, бр. 10., јуна 1999. године, стр. 14.

П Михајло Дедић је рођен 17. јула 1943. године у Сијарини од оца Милоша и мајке Данице, рођене Ђукановић. Основну школу похађао је у завичају, Београду, Љубљани, и више места у Југославији, а завршио у Сијаринској Бањи. Средњу пољопривредну школу завршио је у Лесковцу, а Вишу педагошку, Одсек за српскохрватски језик и југословенску књижевност у Нишу.⁴⁶

Вишеструки је ударник на савезним и локалним радним акцијама. Предавао је српски језик у основним школама „Вук Караџић” у Гњилану и „Вукајло Кукаљ” у Бувцу (Лебане), а од 1968. године радио је у штампарији „Наша реч” у Лесковцу као коректор, потом технички уредник, технички руководиоца и управник штампарије. Од 1976. године постаје руководиоца Службе за информисање СО Лесковац, а 1990. године изабран је за директора, главног и одговорног уредника „Наше речи” у Лесковцу и на овој дужности остао је преко 11 година, до пензионисања 2001. године. На иницијативу и под уредништвом Саше Хаџи Танчића, покренуо је „Освит”, часопис за књижевност, уметност и културу у издању „Наше речи”, који је већ после неколико бројева, увршћен у врх српске периодике. За десет година, у часопису је сарађивало преко 500 истакнутих књижевника, књижевних критичара, преводилаца, публициста и уметника из земље и иностранства. Дедић је обновио издавачку делатност „Наше речи” и у више едиција уредио преко 50 издања. Лист „Пионир”, у чијем је уредништву био, три пута је проглашаван за најбољи у земљи.

(...) Завичајној библиотеци у Медвеђи поклонио је више од 300 књига из своје библиотеке. Добитник је Октобарске награде општине Лесковац, златне значке Културно-просветне заједнице Србије, Децембарске награде Општинског савеза спортова Лесковац за животно дело, затим великог броја повеља, плакета, захвалница и похвала. Пензионисан је 2001. године. Дедић је умро у Лесковцу 2005. године.

Најплодније године Михајла Дедића су управо године проведене у Нашој речи. Велику пажњу поклањао је издавачкој делатности и у то време објављено је више од 50 књига песама, прича, романа, стручних књига, како лесковачких аутора, тако и стваралаца из дијаспоре. Скоро да нема лесковачког писца чију

⁴⁶ Добросава Туровића, Горња Јабланица, људи и време, стр. 403, СО Медвеђа, Културни центар Власотинце 2004. године.

књигу није објавио у едицији „Наше речи”. Добитник је више награда, између осталих и Октобарске награде Лесковца.⁴⁷

Није волео да пише рецензије, књижевне критике; није ни писао песме, а био би – да је хтео – један од најбољих рецензената и књижевних критичара! Имао је осећај за меру. У нашем завичајном окружењу важио је за одличног znalца српског језика. Због тога је многе књиге завичајних писаца и уређивао и био коректор. Уз његово оштро запажање, брижљиву коректуру, многа деле су добила нов изглед: личила су на умивене прозоре који се сликају на јутарњем мајском сунцу!

Уз виспреног књижевника и уредника Сашу Хаџи Танчића, учествовао је у припремању и штампању свих бројева (24) „Освета”, који је служио за један од најбољих српских часописа. Док смо се наш истински пријатељ Михајло Дедић, друштво и ја дружили, поготово у годинама када се полако „тањило живот”, шта нам је друго, сем горко-слатких прича, било преостало. Остала је нада! Нада да ће бити побеђено велико зло и да ће се и сутра, када сване ново ведро јутро, наставити живот из почетка и тако – у бескарај! Да ли смо Михајло Дедић и наши заједнички пријатељи, како би прозборио Душан Матић, касно почели да „млатимо живот”. Јер, зар немамо утисак да су нам тако брзо прошле све ове деценије трајања. Знамо, колико пута смо један другог цитирали – мислећи на неке велике, пролазне људске биографије – да је пролазност вечна, а да преостаје да се рвемо са њом и са тренутком који она поништава, иако је тај тренутак заправо све оно што имамо..⁴⁸

Ш

Саша Хаџи Танчић рођен је 3. новембра 1948. године у старој грађанској породици од оца

Владимира и мајке Вере. Основну школу и гимназију завршио је у Нишу. Дипломирао 24. новембра 1970. године на Вишој педагошкој школи у Нишу српскохрватски језик и југословенску књижевност, а 1974. године у Приштини Филозофски факултет на Одсеку за југословенску књижевност и српскохрватски језик и стекао диплому професора књижевности. Саша Хаџи Танчић био је новинар Народних новина у Нишу (1971-1977) и главни уредник ИП Градина (1989-1994), када је постао професор у Средњој музичкој школи и директор Уметничке школе у Нишу. Хаџи Танчић је био директор Народне библиотеке у Лесковцу (2002-2006) и Народног позоришта у Нишу

⁴⁷ Верица Баторевић – Божовић, Запис за сећање – Михајло Дедић: Значајан издавач, Помак, бр. 29/30, јануар - јун 2005, стр. 2.

⁴⁸ Данило Коџић, део излагања на комеморацији поводом смрти Михајла Дедића, Народни музеј, 11. март 2005. године.

(2006-2009). Све ово време био је уредник нишког часопис за књижевност, уметност и културу „Градина“ (1978-1989) и лесковачких часописа Освит (1991-1998), листа Лесковчанин (1996-2001), српског листа за духовност и сатиру Лесковачка мућкалица (2002) и часописа за знање, веровање, стварање, вредновање Успења (2007-2009). Члан је Удружења књижевника Србије и Српског ПЕН центра.

КЊИЖЕВНИ РАД: Књижевно стваралаштво Саше Хаџи Танчића је обимно и разноврсно, али како су приметили поједини књижевни критичари није довољно проучено и на прави начин вредновано.

ЗБИРКЕ ПЕСАМА: Записан свршиће се свет (Градина, Ниш 1973), Пејзаж с душом (Наша реч, Лесковац 1975), Лична смрт, Псалми за 2000 (Графика Галеб, Ниш 2001);

ЗБИРКЕ ПРИПОВЕДАКА: Јевреме сав у смрти (Просвета, Београд 1976), Савршен облик (Просвета, Београд 1984), Силазак у време (Просвета, Београд 1987), Звездама повезани (Просвета/Књижевне новине, Београд 1990), Ивицом, најлепши пут (Свјелост, Сарајево 1990), Галопирајући војник (Српска књижевна задруга, Београд 1991), Скидање оклопа (Просвета, Биш 1993), Храм у коферу (Прометеј, Нови Сад 1995), Небеска губернија (Просвета, Београд 1997), Ратна престоница (Рад, Београд 2007), Кафкин син (Рад, Београд 2008), Лепи гробови (Танеси, Београд 2010); Саша Хаџи Танчић је приредио две збирке прича својих ранијих издања: Кључ за чудну браву (Просвета, Београд 1994), Повратак у Наис (Глас српски, Бања Лука 1997); Мирољуб Јоковић је приредио избор „Најлепше приче Саше Хаџи Танчића“ (Рашка школа/Тенеси, Београд 2012), а његове приче објављене су у више антологија.

РОМАНИ: Свето место (Рад, Београд 1993), Црвенило (Просвета, Београд 1995), Караван Светога Влаха (Просвета, Београд 2002), Меланхолија (Рад, Београд 2006).

ОГЛЕДИ И ЕСЕЈИ: Паралелни светови (Градина, Ниш 1979), Паралелни светови (Градина, Ниш 1989), Поетика одложеног краја (Просвета, Београд 1999), Романи Миливоја Перовића (ПОНД, Лесковац/СИИЦ, Ниш 2002), Проклетство, коначна ведрина (Рад, Београд 2002), Повлашћена места (Нишки културни центар, Ниш 2005), Корен, копрена (Филекс, Лесковац 2006), Из дубина књижевног дела (Нишки културни центар, Ниш 2007), Шест прозора и хоризонт (Службени гласник, Београд 2010);

ПРИРЕЂИВАЧКИ РАД: Корак међу тајнама, поезија младих песника Ниша (Градина и Књижевна омладина Ниш, Ниш 1980), Стеван Сремац, Старо време – ново читање (Градина, Ниш 1982), Бора Станковић, Старо време – ново читање (Градина, Ниш 1983), Нише приповетке Стевана Сремца I - III (Стеван Сремац, Ниш 1995), Бранко Миљковић, Песме о песми (Градина, Ниш 1996), Српске празничне приче („Рашка“, Београд 2000), Бранко Миљковић, приповедање љубави (АРС центар Уметничке школе, Нишки културни центар, „Градина“, Ниш 2001), Најлепше приповетке Борисава Станковића (Просвета, Београд 2004), Симон Симоновић, Без датума (Глас српски, Графика, Бања Лука 2005), Српске празничне приче (часопис „Крајина“, Бања Лука – Београд, Арт принт –

Београд 2009), Вељко Милићевић, Најлепше приповетке (Ариадна, Београд 2009), Светолик Ранковић, Најлепше приповетке (Ариадна, Београд 2010), Момо Капор, Мали екран – ТВ критике (Тенеси, Радио-телевизија Србије, Београд 2012), Фантастична зоологија, српске приповедне прозе двадесетог века (Службени гласник, Београд 2012).

НАГРАДЕ – За досадашњи изузетно плодан и успешан књижевни рад Саша Хаџи Танчић је добио бројна признања: Награда Ослобођења града Ниша (1976), награда Лазар Вучковић (1991), Андрићева награда (1991), Златна плакете Жак Конфино (2003), Ромонда Србија, награда Књижевне колоније „Сићево“ (2005), Златно слово, награда књижевног часописа Акт (2009), Вељкова голуница, награда Градске библиотеке из Сомбора (2013).⁴⁹

КРИТИЧАР О САШИ ХАЏИ ТАНЧИЋУ - Међу лесковачких писцима, посебно с краја XX и на почетку XXI века, Саша Хаџи Танчић је највише занимао књижевне критичаре; о њему су писали и познати књижевници, историчари књижевности и академици. Део тих критика је представљен јавности 2003. године.⁵⁰

„Ни прозно дело Саше Хаџи Танчића није довољно вредновано.” (*Критички фрагменти, академик Миодраг Павловић*)

„Неуочене (и запостављене) књижевне вредности.” (*Академик Мирослав Пантић, Повеља, бр. 3, Краљево 1998*).

Већ више од двадесет година Саша Хаџи Танчић исписује особену прозу, стрпљиво и ненаметљиво, далеко од центара књижевне моћи... Танчић је мајстор детаља. Роман Свето место није ништа друго него колаж мајсторски извучених детаља. (...) Збирка приповедака Скидање оклопа могла би бити парадигматична за цео Танчићев књижевни опус. Танчић је мешао приповедачки поступак од књиге до књиге, а Скидање оклопа представља *summa summaum* његових приповедачких умећа: збирка је компонована од реалистичких, поетских, фантастичних и посмодернистичких прича. Ова Танчићева еkleктичност може се двојачко тумачити: као знак његове несмањене списатељске радозналости и свежине и као потрага за још савршенијим и аутентичнијим гласом. Истина је негде на средини: са дванаест књига прозе, Саша Хаџи Танчић спада међу најзначајније српске писце средње генерације, али то не значи да од њега не треба очекивати и много већа остварења. (*Николај Тимчено, запис, „Сетне приче”, поводом књиге Свето место и Скидање оклопа, Борба, бр. 91, 1. април 1993*).

Различите реакције у тим сусретима између такозваног обичног човека и његове смрти, сасвим блиске и сасвим неминовне, оно је што је Хаџи Танчића преваходно занима. Истраживач психе, он бележи танане разлике у тим реакцијама испитујући, у исти мах, облике у којима, и под којима се могу јављати очајање и страх. Ови сусрети са смрћу збивају се пред околином која

⁴⁹ О животу и делу Саше Хаџи Танчића објавен је велики број чланака и приказа у српској периодици.

⁵⁰ Лексикон писца лесковачког краја, Лесковац 2003, стр. 134-138.

обично уопште није свесна онога што се збива, или је суштински равнодушна пошто је емоционално непробуђена.” (Предраг Протић, *Из рецензије рукописа „Јеврем, сав у смрти”*, Политика, 19. фебруар 1976)

„Двема новим, управо објављеним књигама, Саша Хаџи Танчић стиче посебно место у кругу модерних српских приповедача (...), али и демонстрације ретког умећа – успелог владања двама на изглед битно различитим наративним „писмима”. (Марко Недић, из приказа књига *Звездама повезани и Ивицом, најлепши пут*, „Високо умеће”, НИИ, Београд, 19. октобар 1990).

„Савремена српска кратка прича добила је у Саши Хаџи Танчићу свог правог репрезента, а у књизи *Савршен облик* свој модеран, борхесовски израз.” (Чедомир Мирковић, из огледа „*Мроза модерног израза*”, поводом књига „*Јеврем, сав у смрти*” и „*Савршен облик*”, *Књижевна реч*, Београд, 270/86).

„Силазак у време припада књигама које, засебно узете, понајвише сведоче о достигнутом нивоу стваралашке способности и о интелектуалној зрелости.” (Драшко Ређеп, из приказа књиге „*Силазак у време*”, „*Трагање за обликом*”, *Политика*”, 3. октобар 1987).

„Саша Хаџи Танчић је у томе успео, створивши један необичан, тробродни споменик граду у коме живи и познавши своје савременике да о свом времену размишљају историјски, духовно, памтећи, са свешћу о својој православној вери, традицији, јуначком жртвовању ако му се види циљ, ако животног избора нема.” (Радивоје Микић, из приказа књиге *Звездама повезани*, „*Надомак Науса*”, *Српска реч*, Београд, 34/91).

Одлучујући се да исприча причу о рату и судбинама људи, који су се обрели у ратном вихору, Хаџи Танчић је ту причу развијао на необичан начин.” (Бојан Јовановић, из приказа књиге *Галопирајући војник*, „*Алегорија и симболика*”, *Борба*, Београд, 2. јул 1992)

ОСВИТ

КЊИЖЕВНОСТ * УМЕТНОСТ * КУЛТУРА

&

ПОВРАТАК У БУДУЋНОСТ

(Лесковачки афористички круг, I)

&

Издавач:

ГЛАСНИК – Медија центар 016

Лесковац. Страхињића Бана 4/13

&

Уређује редакцијски колегијум:

Главни и одговорни уредник

Данило Коцић

&

Илустрације и карикатуре:

Академик Тодор Стевановић

%

Зоран Илић

самостални уметник

&

Фотографије:

Данило Коцић

&

Штампа:

Printup - Лесковац

&

Тираж:

100 примерака

Лесковац:

2023.

Импресум:

„Освиг“, часопис за књижевност, уметност и културу. Издавач: ГЛАСНИК – Медија центар, Лесковац, Страхињића Бана 4/13. Излази једном годишње. Тираж: 100 примерака – дели се бесплатно.

Уређује редакцијски колегијум:

Данило Коцић, главни и одговорни уредник и уредници: проф. др Тихомир Петровић, проф. др Душан Јањић, Светолик Станковић, књижевник, Срба Такић, песник, илустрације: академик Тодор Стевановић и Зоран Илић; Адреса редакције: Лесковац, Страхињића Бана 4/13,
www.vesti.kocic@gmail.com

Напомена:

Издавање ове публикације – студије помогао град Лесковац у оквиру Програма и пројеката у области културе за 2023. годину.

